

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจ
พอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

**COMMUNITY DEVELOPMENT BASED ON THE SUFFICIENCY
ECONOMY PHILOSOPHY, NONG AOH VILLAGE MODEL,
TRAKAN PHUET PHON DISTRICT,
UBON RATCHATHANI PROVINCE**

พระหมี ธีรจิตโต (สีทน)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๖๑

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจ
พอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

พระหมี ธีรจิตโต (สีทน)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**Community Development Based on the Sufficiency
Economy Philosophy, Nong Aoh Village Model,
Trakan Phuet Phon District,
Ubon Ratchathani Province**

PhraMhee Thiracitto (Sithonh)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Public Administration

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

(รศ.ดร.สุรินทร์ นียมางกูร)

ประธานกรรมการ

(ผศ.ดร.วิชุกร นาคชน)

กรรมการ

(ผศ.ดร.ชิตวุฒิ หมั่นมี)

กรรมการ

(ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

ผศ.ดร.ชิตวุฒิ หมั่นมี

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระหมี ธีรจิตโต)

- ชื่อสารนิพนธ์** : การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี
- ผู้วิจัย** : พระหมื่น ธีรจิตโต (สีทน)
- ปริญญา** : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
- คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์**
- : ผศ.ดร. ธิติวุฒิ หมั่นมี, พธ.บ. (การสอนสังคม), พธ.ม. (ปรัชญา),
พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
- : ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ),
ศศ.ม. (การจัดการการพัฒนาสังคม), รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑. เพื่อศึกษาระดับของความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ๒. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๘๔ สืบมาจากกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนในพื้นที่บ้านหนองเอาะ จำนวน ๒๐๒ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเลือกโดยเจาะจงจำนวน ๑๒ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๘$, S.D. = ๐.๐๘๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเงื่อนไขความรู้ ($\bar{X} = ๔.๔๙$, S.D. = ๐.๑๗๘) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ($\bar{X} = ๔.๔๙$, S.D. = ๐.๑๗๔) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ($\bar{X} = ๔.๔๘$, S.D. = ๐.๑๔๕) ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D. = ๐.๑๗๖) ด้านความพอประมาณ ($\bar{X} = ๔.๔๕$, S.D. = ๐.๒๐๙)

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพและรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๓. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี คือ ชาวบ้านยังไม่เข้าใจแนวทางในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร ขาดผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำในการพัฒนาและความรู้ด้านต่าง ๆ คนในชุมชนบางส่วนยังไม่สามารถเลื่อกอบายมุข นอกจากนั้นยังมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในชุมชน และผู้นำชุมชนแต่ละคนที่เข้ามามักมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะควรเน้นพัฒนาคนในพื้นที่ให้มากขึ้นเพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาชุมชน โดยต้องคำนึงถึงบริบทพื้นที่ของชุมชนในการจัดทำระบบการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในชุมชนทุกระดับอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทุกคนมีความรู้ มีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะทำให้ชุมชนกลายเป็นชุมชนที่อยู่ เย็น เป็นสุข อย่างแท้จริง

Research Paper Title: Community Development Based on the Sufficiency Economy Philosophy, Nong Aoh Village Model, Trakan Phuet Phon District, Ubon Ratchathani Province

Researcher: Phra Mhee Thiracitto (Sithonh)

Degree: Master of Public Administration

Research Paper Supervisory Committee:

Asst. Prof. Dr. Thitiwut Manmee, B.A. (Teaching Social Studies), M.A. (Philosophy), Ph.D. (Public Administration)

Asst. Prof. Dr. Kiattisak Suklueang, B.A. (Public Administration), M.A. (Social Development Management), D.P.A. (Public Administration)

Date of Graduation: March 12, 2019

Abstract

Objectives of this research were: 1. to study the opinion level in community development based on the sufficiency economy philosophy, Ban Nong Aoh model, Trakan Phuet Phon District, Ubon Ratchathani Province, 2. to compare the community development based on the sufficiency economy philosophy, Ban Nong Aoh model, Trakan Phuet Phon District, Ubon Ratchathani Province, classified by personal data and 3. to study problems, obstacles and suggestions for the community development based on the sufficiency economy philosophy, Ban Nong Aoh model, Trakan Phuet Phon District, Ubon Ratchathani Province.

Methodology was the mixed methods: The quantitative research collected data by questionnaires with reliability value at 0.884 from 202 samples who were people at the model village of Ban Nong Aoh. Data were statistically analyzed in terms of frequency, percentage, mean and standard deviation. t-test and F-test were analyzed by one-way analysis of variance, ANOVA When differences were found, the differences in paired variables were comparatively analyzed by the method of the least significant difference, LSD. The qualitative research collected data from 12 key informants, purposefully selected by in-depth-interview and analyzed data by descriptive interpretation.

Findings of this research were as follows:

1. Community development based on the sufficiency economy philosophy Ban Nong Aoh model, at Trakan Phuet Phon District, Ubon Ratchathani Province, by overall was at high level ($\bar{x}=4.48$, S.D. = 0.087). Each aspect was studied, it has been found that all aspects were at high level in chronologically orders as follows: knowledge condition aspect was at high level with the mean value at $\bar{x}=4.49$, S.D. = 0.178; self-immunization aspect was at $\bar{x}=4.49$, S.D. = 0.174, morality condition aspect was at $\bar{x}=4.48$, S.D. = 0.145, reasonability aspect was at $\bar{x}=4.47$, S.D. = 0.176 and moderation aspect was at $\bar{x}=4.45$, S.D. = 0.209 accordingly.

2. Results of opinions comparison of the people on community development based on the sufficiency economy philosophy, Ban Nong Aoh model, at Trakan Phuet Phon District, Ubon Ratchathani Province, classified by personal data indicated that the people with different educational level had different opinion with statistically significant value at 0.05 accepting the set hypothesis. On the other hand, the people with different sex, age, occupation and income, their opinions on community development based on the sufficiency economy philosophy, Ban Nong Aoh model, at Trakan Phuet Phon District, Ubon Ratchathani Province were not different, rejecting the set hypothesis.

3. Problems and obstacles of community development based on the sufficiency economy philosophy, Ban Nong Aoh model, at Trakan Phuet Phon District, Ubon Ratchathani Province were as the follows: Villagers did not fully understand the implementation guidelines, lacking experts for providing suggestions in development and other sources of knowledge. Some community members cannot abstain from misconduct that causes ruins in their life. In addition, there have been social and economic changes and each community leader dealing with community development also had different opinions.

Suggestions: More development of local people should be emphasized so that they would have knowledge and understanding of community development in the same direction. Community development in various aspects and levels should be continuously conformed with the local environmental contexts in order that all the people have knowledge, understanding and realization of the value of common living in the community following the sufficiency economy philosophy by using morality to lead knowledge and intellectuals in daily life that will help the community become the real harmonious, tranquil and blissful community.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จได้รับความอนุเคราะห์ ให้คำปรึกษา และให้การช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย จากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล สุขะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ ผศ.ดร. ธิติวุฒิ หมั่นมี ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ และอาจารย์ทุกๆ ท่านที่ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร. และขอเจริญพรขอบคุณ ผศ.ดร. อนุวัต กระสังข์, ผศ.ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ ดร. พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์, อาจารย์ ดร. สุริยา รักษาเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอเจริญพรขอบคุณ ท่านนาวิกาล หนองแคน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเกษม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาการวิจัย ขอเจริญพรขอบคุณ ท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ทุกท่านและประชาชนในพื้นที่บ้านหนองเอาะ ทุกๆ ท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีถึง ตลอดจนเพื่อนนิสิตทุกรูป/คนที่มีส่วนช่วยเหลือในด้านการเรียนและให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ ครูบาอาจารย์ทั้งหลาย และขออนุโมทนาขอบคุณญาติโยมทั้งไทย-ลาว ที่ท่านได้อุปการะและสนับสนุนทุนการศึกษาจนจบ ขอเจริญพรขอบคุณมารดาบิดาที่ให้อุปการะทั้งให้กำเนิดและสงเสียดจรรยาจนจบสำเร็จการศึกษา

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากสารนิพนธ์นี้ ขอยกคุณความดีนี้บูชาพระคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดจนถึง มารดา บิดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่านที่ได้อบรม สั่งสอน แนะนำ ให้ความรู้ทำให้ผมหรือออกมาได้ศึกษาเรียนรู้จนมาถึงปัจจุบันนี้ได้

พระหมี ธิรจิตโต (สีทน)

๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๖)
สารบัญ	(๗)
สารบัญตาราง	(๘)
สารบัญแผนภาพ	(๑๐)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๑๑)
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๗
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	๙
๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	๑๙
๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๒๕
๒.๔ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง	๔๒
๒.๕ ข้อมูลพื้นที่วิจัย	๔๔
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๗
๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย	๖๑

สารบัญ (ต่อ)

	เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	
	๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๖๓
	๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๖๓
	๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๕
	๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๘
	๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๙
บทที่ ๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	๔.๑ การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	๗๑
	๔.๒ ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	๘๑
	๔.๓ ผลการวิเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	๙๑
	๔.๔ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	๙๓
	๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๙๙
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
	๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๕
	๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๐๙
	๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๑๔

สารบัญ (ต่อ)

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือวิจัย	๑๒๓
ภาคผนวก ข ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	๑๒๙
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อตรวจสอบความ เที่ยงตรงของแบบสอบถาม	๑๓๔
ภาคผนวก ง ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ของ แบบสอบถาม	๑๓๖
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย	๑๓๙
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)	๑๔๑
ภาคผนวก ช แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๕๓
ภาคผนวก ซ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๖๓

ประวัติผู้วิจัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑	แสดงจำนวน และคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๒
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม	๗๔
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านความพอประมาณ	๗๕
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านความมีเหตุผล	๗๖
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๗๗
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านเงื่อนไขความรู้	๗๙
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	๘๐
๔.๘	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ	๘๑

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๙	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ	๘๒
๔.๑๐	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๓
๔.๑๑	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามความเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวม	๘๕
๔.๑๒	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอาชีพ	๘๖
๔.๑๓	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามรายได้	๘๗
๔.๑๔	ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ ๑ - ๕	๘๙
๔.๑๕	ปัญหา เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี	๙๑
๔.๑๖	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี	๙๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๒๘
๒.๒	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๒
๔.๑	สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๐๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์นี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ การอ้างอิงพระไตรปิฎกแปลภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใช้ระบบระบุชื่อย่อคัมภีร์ ตามด้วย เล่ม/ข้อ/หน้า ตัวอย่างเช่น อง.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๔๑/๔๘.หมายถึง อังคุตรนิกาย ปัญจกนิบาต เล่มที่ ๒๒ ข้อที่ ๔๑ หน้าที่ ๔๘

พระสุตตันตปิฎก					
อง.ปญจก.	(ไทย)	=	อังคุตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อฎฐก.	(ไทย)	=	อังคุตรนิกาย	อฎฐกนิกาย	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย)	=	ทีฆนิกาย	ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความยากจนของคนในชนบท มีปัญหาจากที่ดินทำกินซึ่งเป็นปัญหารากฐานที่สำคัญของชีวิต เมื่อคนจนไม่มีที่ดินทำกินหรือแม้กระทั่งเกษตรกรที่มีที่ดินทำกิน แต่ไม่สามารถสร้างความมั่นคงในชีวิตทั้งในอาชีพและรายได้ ซึ่งมีสาเหตุมาจาก คุณภาพดิน แหล่งน้ำสาธารณสุขโภชนาการพื้นฐาน ตลอดจนเงื่อนไขปัจจัยที่ทำให้คนยากจนไม่สามารถรักษาที่ดินทำกินไว้ได้ ส่งผลให้มีการอพยพจากชนบทเข้าสู่ตัวเมือง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ซึ่งปัญหาความยากจนของประชาชนนี้เป็นปัญหาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ทรงให้ความสำคัญในการแก้ไข ปัญหาความยากจนของประชาชนตลอดมา จนก่อให้เกิดเป็นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี และได้ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้รอดพ้นจากวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ^๑

เศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้ในหนังสือ “ใต้เบื้องพระยุคลบาท” พระองค์ทรงรับสั่งเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และประโยคหนึ่งที่ทรงอธิบายว่าหัวใจของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือคำว่า “พอ” คุณจะมีชีวิตที่ตั้งอยู่บนมาตรฐานความพออย่างไร ความพอก็คือคำว่า “พอประมาณ” ความพอประมาณพระองค์ขยายความต่อไปอีก พอประมาณ คือ พอแต่จำเพาะตัวเองที่หากินได้อย่างมีเหตุมีผลด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จึงไม่ต้องไปเบียดเบียนคนอื่นเขาแน่นอนมาตรฐานแต่ละคนไม่เหมือนกัน ไม่ใช่ทุกคนจะให้เหมือนกันหมด นั่นก็ไม่ใช่ชีวิตจริง บางคนมาตรฐานมีสมบัติเท่ากันอะไรก็ซื้อมา มาตรฐานก็อยู่แค่นี้อีกคนกินแต่เงินเดือนจริง ๆ มาตรฐานก็อยู่แค่นี้ แต่ทุกคนต้องมีมาตรฐานเส้นระดับพอดีของตัวเอง คือ ต้องสร้างมาให้ได้แล้วยึดตรงนั้นเป็นหลัก

^๑ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจพอเพียง, ๒๕๕๐), หน้า ๖. (อัดสำเนา).

ซึ่งภาษาทางพุทธเราก็สอนอยู่แล้วเส้นทางสายกลาง มัชฌิมาปฏิปทา คือ ทางสายกลาง ไม่หย่อน ไม่ตึงเกินไป เหมาะสมแต่ละคน^๒ การจัดทำแผนพัฒนาประเทศของไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนา ฉบับที่ ๑ จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์ เงื่อนไข และการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ของการวางแผนพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลต่อมาแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ได้อัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบ บูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) เพื่อการพัฒนาที่สมดุลทั้งคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม^๓

จากคุณประโยชน์อันมากล้นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องน้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการทำงานเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชนบทที่เป็นพื้นที่ที่พบว่าประชาชนต้องประสบกับปัญหาความยากจนมากที่สุด ซึ่งเรียกว่า โครงการการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งหมายถึง การจัดการพัฒนาหมู่บ้านชุมชน และประชาชนให้มีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ซึ่งการที่จะทำให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ไปสู่วิถีชีวิตของชาวบ้าน และต้องอดทนอย่างมุ่งมั่นที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดทั้งของผู้นำชุมชนและประชาชนในหมู่บ้าน/ตำบลไปในทางที่ดี ให้เกิดความตระหนักในความพอเพียง ด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีด้วยความรู้คู่คุณธรรม

โดยในการดำเนินงานโครงการดังกล่าว ส่งผลทำให้ปัจจุบันมีหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการได้รับการยกย่องให้เป็นหมู่บ้านตัวอย่าง ที่สามารถใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบได้หลายแห่ง ซึ่งบ้านหนองเอาะ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลเกษม อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่มีความสำเร็จในการดำเนินงาน จนได้รับการยกย่องให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบด้วย โดยปัญหาของคนในชุมชนก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการ คือ การที่ประชาชน

^๒ สุเมธ ตันติเวชกุล, *ใต้เบื้องพระยุคลบาท*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๔), หน้า ๓๐๓.

^๓ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๖๐)*, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๒. (อัดสำเนา).

มีค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันสูง ผลผลิตทางการเกษตรมีสารพิษตกค้าง ปัญหาสิ่งแวดล้อมและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะดิน และปัญหาสุขภาพ เป็นต้น ทำให้รายได้ไม่เพียงพอ และมีหนี้สินทั้งในและนอกระบบ บางครัวเรือนต้องขายที่ดินเพื่อปลดหนี้ ในปี พ.ศ.๒๕๔๕ ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งเริ่มตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อลูกหลานในอนาคต จึงได้มีการรวมกลุ่มพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน โดยลำดับแรกเห็นว่าควรแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายการใช้สารเคมีก่อน เนื่องจากมีผลกระทบหลายด้าน เช่น ด้านผลผลิต ด้านสุขภาพ เป็นต้น โดยมีชาวบ้านสนใจเข้าร่วมจำนวนมากแต่การรวมตัวกันในระยะแรกไม่ราบรื่น เนื่องจากมีความคิดเห็นหลากหลายไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากการเข้าร่วมเวทีเครือข่ายพลังชุมชน พลังแผ่นดิน เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน และได้รับความรู้จากวิทยากรเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิต ลดผลกระทบจากการใช้สารเคมี และแนะนำแนวทางการทำปุ๋ยชีวภาพ ได้เป็นแกนนำรวบรวมสมาชิกที่มีความเห็นสอดคล้องกัน จัดตั้งเป็นกลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ และเมื่อเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านจึงได้จัดให้มีการบริหารจัดการคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านหัวอ่าว โดยกำหนดให้มีการประชุมประชาคมหมู่บ้าน ทุกวันที่ ๒ ของเดือน เพื่อชี้แจงข่าวสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งเปิดให้สมาชิกในชุมชนนำเสนอปัญหาและหาวิธีการแก้ไขร่วมกันในเบื้องต้น หากปัญหาใดไม่สามารถแก้ไขด้วยชุมชนเองหรือต้องใช้งบประมาณก็จะเสนอขอบรรจุไว้ในแผนพัฒนาของ อบต. หรือประสานหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหา และมีการติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และแกนนำชุมชน จากความมุ่งมั่นในการพัฒนาชุมชนโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงนี้เอง ทำให้หมู่บ้านได้รับรางวัล คือ รางวัลพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” และรางวัลผู้ใหญ่บ้านแห่บทองคำจากกระทรวงมหาดไทย ในปี พ.ศ.๒๕๕๗

หลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรัสได้รับการสานต่อและธรรงค์กันมา โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่ควรศึกษาและทำความเข้าใจเพื่อขยายผลสู่การปฏิบัติ คือ

ทิวฏฐัมมิกัตถ ประโยชน์ ๔ ประการ ทิวฏฐัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรม ๔ ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน หลักธรรมอันอำนวยการประโยชน์สุข

๑. อุฏฐานสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยความหมั่น) คือ ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน และประกอบอาชีพด้วยความสุจริต มีความเชี่ยวชาญและมีความชำนาญ รู้จักใช้สติปัญญา สอดส่องดูแล แสวงหาอุบายวิธีที่สามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

๒. อารักขสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยการรักษา) คือ รู้จักคุ้มครองและรู้จักเก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานอันตนได้สั่งสมไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยพลังกำลังของตนไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสียแก่ตนเอง และผู้อื่น

๓. กัลยาณมิตรตทา (คบคนดีเป็นมิตร) คือ รู้จักกำหนดบุคคลในถิ่นที่อาศัยเลือกเสวนาสำเหนียกศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณมีศรัทธา ศีลจาคะ

๔. สมชีวิตา (มีความเป็นอยู่เหมาะสม) คือ รู้จักกำหนดรายรับและรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดีมิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือย ให้รายรับมากกว่ารายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้^๔

โดยจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ได้เห็นถึงคุณประโยชน์อันมากล้นของปรัชญาดังกล่าวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ได้ทรงพระราชทานไว้ให้กับประชาชนในประเทศไทย ซึ่งปรัชญาดังกล่าวเป็นปรัชญาที่สามารถนำมาใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิตส่วนตัว ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ในด้านต่าง ๆ คือ ๑) ด้านความพอประมาณ ๒) ด้านความมีเหตุผล ๓) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔) ด้านเงื่อนไขความรู้ และ ๕) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม โดยภาพรวมและในแต่ละด้านผู้นำชุมชน ผู้บริหารชุมชน และประชาชน มีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะใด เพื่อปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความ “อยู่เย็น เป็นสุข” ของประชาชนในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอื่น ๆ ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชน ให้เป็นชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนอย่างสูงสุดต่อไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ ระดับของความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานีเป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลเป็นอย่างไร

^๔ อ.อ.ภูวก. (ไทย) ๒๓/๑๔๔/๒๘๙.

๑.๒.๓ มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี มีอะไรบ้าง

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาระดับของความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ใน ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านความพอประมาณ ๒) ด้านความมีเหตุผล ๓) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔) ด้านเงื่อนไขความรู้ ๕) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามากำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

๑. ตัวแปรต้น (Independent Variable) ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลเกษม อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ใน ๕ ด้าน ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

๑. ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๔๐๘^๕ คน

๒. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๒ ท่าน ได้แก่

๑. นายจอมศรี เหล็กกล้า	ผู้ใหญ่บ้านหนองเอาะ หมู่ที่ ๑๓
๒. นายหนูกัน เต็มพรม	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหนองเอาะ หมู่ที่ ๑๓
๓. นางฉวี อยู่เย็น	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหนองเอาะ หมู่ที่ ๑๓
๔. นางนันทณี ทองคำ	หัวหน้ากลุ่มเพาะเห็ดนางรม
๕. นายสุพัฒน์ เต็มพรม	หัวหน้ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
๖. นางราตรี มัสยามาส	หัวหน้ากลุ่มทอผ้าสินค้าโอท็อป
๗. นางทวิพร วะสุพันธ์	หัวหน้ากลุ่มผลิตน้ำยาล้างจานของชุมชน
๘. นางศรีวัย สุจินทา	หัวหน้ากลุ่มแปรรูปอาหารและการถนอมอาหาร
๙. นายถวิล แสงกำ	หัวหน้ากลุ่มกองทุนเงินแผ่นดิน
๑๐. นางสุมาลี วามะพันธ์	หัวหน้ากลุ่มศูนย์สาธิตการตลาด
๑๑. นายสายันต์ มัธฐา	ปราชญ์ชาวบ้าน
๑๒. นายเสถียร พงษ์เสื่อ	ประชาชนบ้านหนองเอาะ

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ บ้านหนองเอาะ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลเกษม อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมเป็นระยะเวลา ๔ เดือน

^๕ รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี พ.ศ.๒๕๖๐, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showVillageData.php?rcode=๓๔๑๑๑๑๑๓&statType=๑&year=๖๐> [๐๕ ตุลาคม ๒๕๖๑].

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การพัฒนาชุมชน หมายถึง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๖.๒ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิต และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับภาครัฐ ในการดำรงชีวิตประจำวันที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่ชีวิตเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ก้าวหน้า อย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน โดยแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน คือ

๑. ความพอประมาณ หมายถึง การดำรงชีวิตด้วยปัจจัยสี่อย่างพอเหมาะ คือ รู้จักประมาณตนในการแสวงหาวัตถุ รู้จักบริหารเงิน ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

๒. ความมีเหตุผล หมายถึง การใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ โดยมีการวางแผนอย่างรอบคอบ และรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชนด้วย โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนผลที่คาดหวังจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ

๓. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับมือต่อผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัว และวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยคำนึงถึงผลดีและผลเสียที่จะกระทบต่อกองครัว และชุมชนของตนเอง

๔. เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้ ความรอบคอบ ระมัดระวังในการดำเนินชีวิต และการประกอบกิจการงาน เพื่อรับมือกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้กับสังคมในยุคโลกาภิวัตน์

๕. เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง การยึดถือคุณธรรมตามคำสอนของพระพุทธศาสนา ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง อาทิ ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเพียร และรู้จักแบ่งปัน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนกระทำ ผลประโยชน์ส่วนรวมต้องมาก่อนผลประโยชน์ส่วนตัว

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงระดับของความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๗.๔ สามารถนำผลการวิจัยการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประมวลสรุปนำมาเป็นแนวทางในการวิจัย โดยมีกรอบแนวคิดและทฤษฎีในการวิจัย ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
- ๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
- ๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๔ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๕ ข้อมูลพื้นที่วิจัย
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการพัฒนาชุมชน มีนักวิชาการหลากหลายท่านได้ให้นิยามความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้มากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและเรียบเรียงไว้ ดังนี้

การพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการ (process) ที่มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในชุมชน จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการส่งเสริมให้ประชาชน ซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชนนั้น ๆ มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะที่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญองค์การพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยการเข้าไปมีส่วนร่วม (participation) ให้ครบทุกขั้นตอน ได้แก่ การร่วมให้ข้อมูล ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมกำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน การลงมือปฏิบัติกิจกรรมในชุมชน ร่วมติดตามประเมินผลกิจกรรม และรวมสรุปบทเรียนที่ได้ร่วมกัน ทำกิจกรรม เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น แนะนำสิ่งที่ดีไปปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป ประเด็นหลัก คือ ประชาชนในชุมชนนั้นต้องมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระในทุก

ขั้นตอนของการทำกิจกรรม เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของชุมชน (sense of belonging) ชุมชนของตนเอง^๑

การพัฒนาชุมชนเป็นระบบที่มีชีวิต มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกตลอดเวลา การพัฒนาชุมชน คือ การจัดการให้ระบบมีการปรับตัว มีการเรียนรู้ สามารถพัฒนาศักยภาพของชุมชน องค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อดำรงอยู่รอดในกระแสการเปลี่ยนแปลงในระดับประเทศ และระดับโลก โดยองค์ประกอบของระบบที่สำคัญ คือ คน ครอบครัว องค์กรชุมชน ที่รับรู้และเรียนรู้ได้ เป็นผู้กำหนดและขับเคลื่อนกระบวนการ และโครงสร้างขึ้นมาโดยชุมชน การพัฒนาที่เกิดขึ้นในชุมชน เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของระบบย่อยต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ระบบวัฒนธรรม ระบบการศึกษาเรียนรู้ ระบบการค้า ระบบทุน ระบบการผลิต ระบบนิเวศน์ และระบบสุขภาพ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบกับระบบใหญ่ คือ สังคมไทยทั้งหมด และระบบโลก ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกันไปมาในหลายความเป็นพลวัต (Dynamic) ขับเคลื่อน เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยมีค่านิยม ระบบคุณค่า เป้าหมาย วิสัยทัศน์ ที่คนในชุมชนร่วมกันกำหนดเป็นพลังขับเคลื่อนให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา

นอกจากนี้การพัฒนาที่เป็นองค์รวมให้ความสำคัญ และคุณค่าแก่กระบวนการทำงานร่วมกันหลายฝ่าย (collaborative process) ซึ่งจะทำให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการคิดหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาที่ยากได้อย่างต่อเนื่อง จนสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง การพัฒนาแบบองค์รวมให้ความสำคัญผลที่เกิดขึ้นน้อยมาก แต่ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานร่วมกันของคนหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความสำคัญต่อคน องค์กรชุมชนเพื่อให้สามารถพัฒนาตนเอง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ โดยมีความเชื่อว่าทุกชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง โดยมีกระบวนการทำงาน มีการเรียนรู้ร่วมกันของบุคคล องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ เป็นกระบวนการเสริมสร้างจิตสำนึกการรับรู้ และจริยธรรมที่ถูกต้องต่อชีวิตต่อเพื่อนมนุษย์ และต่อการพัฒนา ซึ่งในขณะนี้ได้มีการหล่อหลอมฟื้นฟูค่านิยม และวิสัยทัศน์ โดยให้ความสำคัญต่อคน และการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ ดังนี้^๒

๑) คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดของชุมชน ในการพัฒนาชุมชนต้องเชื่อมั่น และศักยภาพของมนุษย์ เพราะมนุษย์สามารถพัฒนาตนเองและชุมชนจนมีมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒) การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมแสดงแนวคิด ร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้การพัฒนาชุมชนเป็นหน้าที่ของประชาชนเพราะ

^๑ ณรัชชอร์ ศรีทอง, กระบวนการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๘), หน้า ๓๔.

^๒ ขาดิชาย ณ เชียงใหม่, การบริหารการพัฒนาชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่จำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘๗.

การพัฒนาเป็นของประชาชน เพื่อประชาชน โดยประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อตนเองและสังคม

๓) การช่วยเหลือตัวเองและชุมชน ในการพัฒนาเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชนและชุมชนให้สามารถพัฒนาตัวเองและชุมชน การขอความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชน ต้องเป็นสิ่งที่เกินขีดความสามารถของประชาชนในชุมชน

๔) การใช้ทรัพยากรในชุมชน การพัฒนาย่อมเกิดประโยชน์แก่ชุมชน โดยการใช้ทรัพยากรในชุมชน เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่มีอยู่ในชุมชนของตนเอง โดยไม่หวังพึ่งพาจากภายนอกชุมชน เพราะชุมชนอื่น ๆ ก็ต้องมีการนำทรัพยากรเพื่อพัฒนาชุมชนเช่นกัน และเป็นการผลักดันเพื่อปลุกจิตสำนึกการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชนของตน

๕) การริเริ่มของประชาชนในชุมชน การพัฒนาเป็นสิทธิเสรีภาพของคนในการพัฒนาชุมชน ต้องเกิดจากความต้องการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยประชาชนได้ริเริ่มในการจัด การโครงการต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ชุมชนสามารถที่จะคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาของชุมชนตนเอง โดยมีหวังพึ่งพาอาศัยองค์กรจากรัฐหรือชุมชนภายนอก

๖) ขีดความสามารถของชุมชนและรัฐบาล การพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นพัฒนาคนและทรัพยากรในท้องถิ่น เพราะรัฐบาลมีความจำกัดด้านขีดความสามารถ ทั้งบุคลากร งบประมาณหรือทรัพยากร ส่วนขีดจำกัดของชุมชนในเรื่องความไม่พร้อมของคน และทรัพยากรไม่เพียงพอ

๗) การร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน การพัฒนาชุมชนจำเป็นที่จะต้องมีการประสานงานในระหว่างชุมชนและรัฐบาลเพื่อจะให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ โดยไม่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบงานเพียงฝ่ายเดียว เพราะรัฐบาลและชุมชนต่างมีขีดจำกัดความสามารถในการพัฒนาที่แตกต่างกัน

๘) การพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ การพัฒนาชุมชนต้องดำเนินการไปพร้อมกัน หลายด้านจะมุ่งเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ เพราะการพัฒนาที่มีหลายกิจกรรมทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องสอดคล้องและเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อประหยัดแรงงาน งบประมาณ และเวลาที่ใช้ การพัฒนาจึงต้องประสานงานกันหลายด้าน ทั้งตัวบุคคล หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ

๙) การสมดุลในการพัฒนา การพัฒนามีกิจกรรมต้องทำอยู่หลายด้านไม่ใช่มีเพียงกิจกรรมเดียว ทำให้การดำเนินการต้องเป็นไปพร้อมกันทุกด้าน ไม่ให้เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด จึงต้องคำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนาด้วย

๑๐) การศึกษาภาคชีวิต การพัฒนาชุมชนมีลักษณะที่ทำให้การศึกษาแก่ประชาชนในชุมชนทุกเพศทุกวัยอย่างต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต การพัฒนาชุมชนจึงต้องมีลักษณะที่เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องต่อปฏิบัติการของชุมชน เป็นวิธีการที่นำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้และสอดคล้องกับนโยบายของ

รัฐบาล เป็นโครงการที่มีแผนงานมุ่งเน้นความคิดของชุมชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเป็น
ขบวนการทางสังคมที่คอยกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาชุมชนตลอดเวลา^๓

สรุปได้ว่า การพัฒนา เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความสนใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากการ
สังเกต ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งอธิบายไว้อย่างชัดเจนว่าสังคม
และ วัฒนธรรมของมนุษยชาติมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะการพัฒนาทำให้มีการดำเนิน
กิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้น ดังนั้นกระบวนการพัฒนาจะต้องสอดคล้องและเป็นแนวทางเดียวกัน จึงต้อง
คำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนาด้วย การพัฒนาชุมชนจึงต้องมีลักษณะที่เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง
ต่อปฏิกริยาของชุมชน เป็นวิธีการที่นำไปสู่เป้าหมายที่วางเอาไว้

๒.๑.๑ หลักการพัฒนาชุมชน

นักวิชาการได้กล่าวถึง “หลักการพัฒนาชุมชน” ไว้อย่างกว้างขวาง ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือก
เพื่อนำมาประกอบการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

การพัฒนาชุมชน สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในกำหนดลักษณะของการพัฒนาชุมชน
ได้ดังนี้

๑. เป็นการดำเนินงานโดยและใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญ ไม่พึ่งพาบุคคลหรือ
ทรัพยากรนอกชุมชน
๒. เป็นการร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนด้วยกัน คนในชุมชนกับหน่วยงานของรัฐหรือ
คนในชุมชนกับภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ
๓. การเปลี่ยนแปลงที่มีเป้าหมาย หรือทิศทางสามารถควบคุมได้
๔. เกิดจากความตั้งใจและการกระทำของมนุษย์ ตามแผนและโครงการที่กำหนดขึ้นไม่ใช่
เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
๕. เป็นการพัฒนาคุณภาพของคนในชุมชน ให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนา
ตนเองบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชนให้ได้
มาตรฐานตามที่ต้องการ
๖. เป็นกระบวนการในการศึกษา โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนใน
ชุมชนให้มีคุณภาพและความพร้อมในการพัฒนา
๗. เป็นกระบวนการจัดองค์กรหรือกลุ่ม เพราะการพัฒนาชุมชนเป็นกรณีกำลังของคน
ในชุมชนเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดศักยภาพของชุมชนและนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้
๘. เป็นการนำกลวิธีหรือวิธีการต่าง ๆ มาใช้

^๓ สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๔-๔๕.

๙. มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาชุมชนเป็นของชุมชน ดำเนินการโดยคนในชุมชนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน เป็นการให้สิทธิเสรีภาพ อิสรภาพ เสมอภาค ในชุมชน และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้กำหนดวิธีการดำรงชีวิตของตนเองและชุมชนได้ด้วยตนเอง^๔

การพัฒนาชุมชนเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในทางที่ดีขึ้นนั้น มีวิธีการที่สำคัญอยู่ ๒ วิธี คือ การให้การศึกษแก่ชุมชน และการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มเพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเองเพื่อประโยชน์ของกลุ่มเป็นสำคัญอันเป็นผลให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในชุมชน วิธีการทั้ง ๒ คือ

๑. การให้การศึกษแก่ชุมชน การให้การศึกษเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลสามารถพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งของตนเองและสังคม ซึ่งอาจจะได้รับการถ่ายทอด การเรียนรู้ หรือได้จากประสบการณ์ การศึกษาจึงเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้

๒. การจัดกลุ่มและพัฒนากลุ่ม กลุ่มกับงานพัฒนาชุมชนเป็นของคู่กัน หากไม่มีการรวมกลุ่มก็ไม่มีการพัฒนาชุมชนทั้งนี้เพราะกลุ่มช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความคิดของประชาชนด้วยการทำงานร่วมกันในการปรับปรุงการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น^๕ การพัฒนาต้องมีการวางแผนในการพัฒนาชุมชนมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑. การวางแผนพัฒนาชุมชนต้องมีการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงของสภาวะทางสังคม เศรษฐกิจความต้องการและปัญหาของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ เป็นสำคัญ

๒. การวางแผนพัฒนาชุมชนต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชนทั้งนี้ต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการของประชาชนก่อน

๓. การวางแผนพัฒนาชุมชนในเรื่องการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการของประชาชนนั้น ให้พิจารณาที่จำนวนของประชาชนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการที่ต้องการยังไม่ได้รับการตอบสนองประกอบเป็นสำคัญ

๔. การวางแผนพัฒนาชุมชนต้องคำนึงถึงค่านิยม ความเชื่อ ข้อห้าม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ด้วย

๕. การวางแผนชุมชนต้องเริ่มจากสิ่งที่มีอยู่และสิ่งที่มีอยู่แล้ว

๖. การวางแผนพัฒนาชุมชนต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนให้สอดคล้องกับความสนใจและความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนเป็นสำคัญ

^๔ สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, หลักการสื่อสารมวลชน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๙), หน้า ๒๕.

^๕ พาณี อนันตชัย, กระบวนการพัฒนาชุมชน, (นครปฐม: สำนักพิมพ์ สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๘-๑๐.

๗. การวางแผนพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องมีโครงการย่อย ๆ รองรับหลาย ๆ โครงการเพื่อแปลงแผนที่มีลักษณะเป็นนามธรรมไปสู่การปฏิบัติที่มีความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

๘. การวางแผนพัฒนาชุมชนที่มีคุณภาพจำเป็นต้องเสริมสร้างให้ประชาชนในชุมชนเกิดการเรียนรู้และความเชื่อมั่นในการพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง

๙. การวางแผนพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องใช้การประสานสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับและทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดความสำเร็จอย่างราบรื่น

๑๐. การวางแผนพัฒนาชุมชนที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องชี้ให้เห็นแนวทางการประเมินผลได้ทุกระยะ ได้แก่ ระยะก่อนดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงาน และระยะหลังดำเนินงาน^๖

การพัฒนาชุมชนนั้น มีแนวความคิดที่แตกต่างกันบ้างตามภูมิประเทศ โดยมีบางประเด็นที่มีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของชุมชน และปรัชญาของการพัฒนาชุมชน มีความเชื่อมั่นในพลังความสามารถของมนุษย์ การดำรงอยู่หรือการล่มสลายของชุมชน การพัฒนาชุมชนจะเจริญหรือเสื่อมถอยของชุมชน ขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นสำคัญ การพัฒนาชุมชนจึงต้องให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือการพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีมาตรฐานในการดำรงชีวิต หรือมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพร้อมที่จะพัฒนาชุมชนของตนเอง ในระดับหนึ่ง

๒. การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่จะมาช่วยกันพัฒนาชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมปฏิบัติการ และร่วมรับผิดชอบ ในทุก ๆ เรื่องทุกขั้นตอน ทั้งร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมการประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นแนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาชุมชน

๓. การช่วยเหลือตนเองของคนในชุมชน จากความเชื่อในปรัชญาเรื่องศักยภาพและพลังความสามารถของชุมชนแล้ว การพัฒนาชุมชนจึงเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชนและชุมชนให้สามารถที่จะพัฒนาชุมชนได้ด้วยตนเองการขอความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชนต้องเป็นสิ่งที่เกินความสามารถของคนในชุมชนเท่านั้น เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ ทั้งทางเศรษฐกิจ ศีลธรรมคุณธรรม และสุขภาพที่ดี

๔. การใช้ทรัพยากรในชุมชน การพัฒนาชุมชนใดผลประโยชน์ย่อมเกิดขึ้นในชุมชนตั้งนั้น นอกจากการพัฒนาด้วยการช่วยเหลือตนเองของคนในชุมชนแล้วต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และรวมถึงทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่มีอยู่ในชุมชน ที่ไม่หวังพึ่งพาจากภายนอกชุมชน เพราะชุมชนอื่น ๆ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรเพื่อนำไปพัฒนาชุมชนของ

^๖ บุญธรรม เทศนา, **ปรัชญาการพัฒนา**, (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๔๐), หน้า ๒๕๐.

ตนเช่นเดียวกัน ในเรื่องของการใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาชุมชนนี้ส่วนหนึ่งก็ต้องเป็นหน้าที่ของรัฐบาล จะต้องให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ แต่รัฐจะให้ช่วยเหลือมักจะเป็นโครงการใหญ่ ๆ เท่านั้นที่ จะต้องใช้ทรัพยากรมากเป็นแผนและโครงการที่รัฐบาลดำเนินการ ผ่านหน่วยงานราชการ ไม่ใช่เป็น แผนและโครงการพัฒนาของประชาชนในชุมชน

๕. การริเริ่มของประชาชนในชุมชน ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนเชื่อในสิทธิเสรีภาพของ คน การพัฒนาชุมชนต้องเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน โดยประชาชนเป็นผู้ ริเริ่มในการจัดทำโครงการ ไม่ใช่ถูกกำหนดโดยบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกชุมชน การดำเนินงาน พัฒนาในขั้นตอนต่าง ๆ ต้องให้ประชาชนในชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ หน่วยงานอื่น ๆ ควรเป็น หน่วยงานที่คอยส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น แนวความคิดดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้โดยวิธีให้การศึกษาแก่ ประชาชนในชุมชนจนมีความรู้ความสามารถในระดับที่เรียกว่า คิดเป็น ทำเป็น จนมีความสามารถที่ จะค้นพบปัญหาวิธีการแก้ไขปัญหาและดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

๖. ชีตความสามารถของชุมชนและรัฐบาล การพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นให้ดำเนินการโดยคน และทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญเพราะรัฐบาลมีขีดความสามารถจำกัดทั้งบุคลากร งบประมาณหรือ ทรัพยากร ระบบบริหารและดำเนินงานพัฒนา ส่วนประชาชนในชุมชนเองก็มีขีดจำกัดในเรื่องความไม่ พร้อมของคนและทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาไม่เพียงพอ ดังนั้นจะดำเนินงานพัฒนา ชุมชนในชุมชนใด ชุมชนหนึ่งจึงต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในชุมชนและรัฐบาล กล่าวคือ ชุมชนที่มีความพร้อมมากก็พึ่ง ความสามารถของตนเองได้มาก ชุมชนที่มีความพร้อมน้อยก็พึ่งพาตนเองได้น้อย รัฐก็จะเข้าไปให้การ สนับสนุนมากขึ้น ชีตความสามารถของชุมชนและรัฐนี้จะต้องเป็นสัดส่วนและสอดคล้องซึ่งกันและกัน

๗. การร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน การพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ต้อง เกิดจากการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชนไม่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบเพียงฝ่าย เดียว เพราะรัฐบาลและประชาชนในชุมชนต่างมีความสามารถที่จำกัดไม่สามารถดำเนินงานพัฒนา ชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้ การร่วมมือระหว่างรัฐบาลและประชาชนนี้ต้องตั้งอยู่บนปรัชญาและ แนวคิดของการพัฒนาชุมชน คือลงมือช่วยเหลือตนเอง การใช้ทรัพยากรในชุมชนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐบาลอย่างเหมาะสม นอกจากการร่วมมือของรัฐกับ ประชาชนในชุมชนแล้ว ยังสามารถขอการสนับสนุนจากภาคเอกชนและชุมชนภายนอกที่พร้อมจะ ได้ การสนับสนุนได้อีกทางหนึ่งด้วย

๘. การพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ การพัฒนาชุมชนต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กันหลาย ๆ ด้านจะมุ่งพัฒนาในด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ เพราะกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนมีหลายกิจกรรมการ ดำเนินกิจกรรมต่างต้องสอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อประหยัดแรงงาน งบประมาณ และเวลาที่ ใช้การดำเนินงานพัฒนาชุมชนจึงต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล หน่วยงานและองค์การต่าง ๆ เป็นจำนวน มากต้องใช้การประสานงานที่ดี จึงจะประสบความสำเร็จ

๙. ความสมดุลในการพัฒนา การพัฒนาชุมชนมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการหลายด้านไม่ใช่มีเพียงกิจกรรมเดียวต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กันทุกด้านไม่มุ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพราะทุกกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดจึงต้องคำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนาด้วย เช่น ความ สมดุล ระหว่างการพัฒนาคนกับ สิ่งแวดล้อม ความสมดุลระหว่างการพัฒนาร่างกายกับจิตใจของคน ความ สมดุลระหว่างเพศและวัย เป็นต้น

๑๐. การศึกษาภาคชีวิต การพัฒนาชุมชน มีลักษณะให้การศึกษแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยอย่างต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต^๗

การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตกลุ่มบุคคลเป้าหมาย มุ่งให้เกิดความเสมอภาคและกระจายอย่างเป็นธรรม ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนน้อยที่สุด ทั้งนี้ กระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สามารถที่จะกำหนดทิศทาง การเปลี่ยนแปลง มีโครงสร้างและ ระบบที่เหมาะสมตลอดจนควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม^๘ซึ่งรวมเอาความมานะพยายามของประชาชนกับฝ่ายรัฐบาลเข้าด้วยกันในการส่งเสริมสภาพของชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนเหล่านั้นได้มีบทบาทเข้ามาร่วมใน ชีวิตอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศชาติ และเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนสนับสนุนความเจริญของ ประเทศชาติกระบวนการนี้มีสาระสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. ความร่วมมือของประชาชนด้วยศรัทธา ที่จะส่งเสริมระดับความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น โดยอาศัยความริเริ่มของตนเองเป็นสำคัญ

๒. การกำหนดให้มีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคและวิธีการ เพื่อให้ความคิดริเริ่ม การช่วยตนเองและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ^๙

สรุปได้ว่า “หลักการและวิธีการพัฒนาชุมชน” นั้นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐาน ปรัชญา แนวความคิด และหลักการที่ปรารถนาให้มีการเปลี่ยนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ด้วยพลัง ของชุมชน การพัฒนาชุมชนเป็นทั้ง ศาสตร์ และศิลป์ อยู่ในตัวเอง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ในการ ปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ก็ยังต้องอาศัยหลักการเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายของงานพัฒนาชุมชน ต่อไป การพัฒนาชุมชนจะต้องพัฒนาควบคู่กันไป ทั้งการพัฒนาคนและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เป็น

^๗ ประเวศน์ วะสี, ประชาคมตำบลยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศิลธรรมและสุขภาพ, พิมพ์ ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๙-๑๐.

^๘ ดิเรก ฤกษ์ห่วย, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๒.

^๙ ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ, “กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา”, รายงานวิจัย , (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๓), หน้า ๓๒.

การส่งเสริมสภาพของชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนเหล่านั้นได้มีบทบาทเข้ามาร่วมในชีวิตอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศชาติ

โดยส่งเสริมระดับความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นโดยอาศัยความริเริ่มของตนเองเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตกลุ่มบุคคลเป้าหมายในการพัฒนา ก็คือการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตการเป็นอยู่ให้ดีขึ้นตามลำดับ ซึ่งอาจจะได้รับจากการถ่ายทอด การเรียนรู้ หรือได้จากประสบการณ์ การศึกษาจึงเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้าเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชนให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการ การพัฒนาชุมชนจะเจริญหรือเสื่อมถอยของชุมชนนั้น ขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นสำคัญ การพัฒนาชุมชนจึงต้องให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือ การพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตโดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่มในการพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชนการใช้ทรัพยากรในชุมชนการมีส่วนร่วมของประชาชนและการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐบาลอย่างเหมาะสม

๒.๑.๒ ปรัชญาของการพัฒนาชุมชน

ปรัชญาของการพัฒนาชุมชน คือแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน ที่จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องกับการทำงานได้ตระหนักรู้ เกิดศรัทธา และเห็นคุณค่าของประชาชนเป็นอันดับแรก ในการที่จะดำเนินงานในการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการนำไปใช้ นำไปปฏิบัติ เพื่อให้ เกิดการพัฒนาที่มีคุณภาพ และทำให้คนในชุมชนมีชีวิตการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีนักวิชาการได้สรุป ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนไว้ ๗ ข้อ ดังนี้

๑. คนเป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์ และมีคุณค่าสูงสุด การทำกิจกรรมใด ๆ ในชุมชนจึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้คนซึ่งเป็นประชาชน และเป็นสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรม และพึงระลึกไว้เสมอว่าต้องใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือ (means) ในการพัฒนาคน มิใช่ มุ่งเน้นผลงาน หรือผลของการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนแต่อย่างใด

๒. คนเป็นผู้ที่พัฒนาได้ เนื่องจากคนเป็นผู้ที่มีพลังอยู่ในตนเอง ซึ่งประกอบด้วยพลัง ความคิด พลังการทำงาน และพลังการจัดแจง ฉะนั้นจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชน ได้ใช้พลังความคิด พลังการทำงาน และพลังการจัดแจงที่มีอยู่ ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง จนเกิดการเรียนรู้ (learning by doing) เกิดความมั่นใจในตนเองว่าเป็นผู้มีความสามารถไม่จำเป็นต้องรอคอยความหวัง และความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา

๓. ให้ความสำคัญกับพลังการรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชน เนื่องจากการรวมกลุ่มประชาชนในชุมชน นอกจากจะช่วยให้เกิดการพัฒนาคนได้ในทางอ้อมแล้ว พลังของกลุ่มคนยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในระบอบประชาธิปไตย และช่วยให้มีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบและทำงานในชุมชนให้ประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย

๔. ให้ความสำคัญกับความเสมอภาคของประชาชนทุกคน ดังนั้น สมาชิกของชุมชนทุกคนย่อมมีสิทธิ เสรีภาพที่เท่าเทียมภายใต้กฎ ระเบียบ และข้อบังคับเดียวกันของชุมชน และมีเสรีภาพในการคิด การพูด และการกระทำ ซึ่งไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และผิดกฎ ระเบียบ และข้อบังคับของชุมชนนั้น ๆ

๕. ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชน ซึ่งการเรียนรู้ร่วมกันของประชาชนในชุมชนจะช่วยดึงพลังความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวของประชาชนทุกคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และต่อชุมชนได้ สำหรับการเรียนรู้ในชุมชนเน้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นการถอดบทเรียน จากการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อนำข้อดีไปใช้ในการทำกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป และนำข้อด้อยไปปรับปรุงแก้ไขในการทำกิจกรรมอื่นๆ ต่อไปเช่นกัน

๖. ให้ความสำคัญกับหลักประชาธิปไตย โดยเน้นเรื่องสิทธิ และเสรีภาพที่เท่าเทียมกันมีความเป็นอิสระในการดำรงชีวิต ที่ไม่สร้างความสะดวกสบายให้ผู้อื่น และไม่ผิดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของชุมชน และที่สำคัญ คือ สมาชิกทุกคนในชุมชนมี ๑ เสียง เท่าเทียมกันในการลงมติ

๗. ให้ความสำคัญกับหลักความสมดุลของการพัฒนา กล่าวคือ ต้องให้ความสำคัญ และทำการพัฒนาคนก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงทำการพัฒนาด้านวัตถุ พัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง^{๑๐}

จะเห็นได้ว่า ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนที่ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวเอาไว้ นั้น จะตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความศรัทธาในศักยภาพ หรือพลังความสามารถของคนเป็นอย่างมาก และให้ความเห็นว่าคุณแต่ละคนมีความสามารถในการพัฒนาตนเองได้ถ้ามีโอกาส ดังนั้นการพัฒนาชุมชนจึงต้องพัฒนาคน ซึ่งจะต้องให้บุคคลได้รับความยุติธรรม มีอิสรภาพ เสรีภาพ และความเสมอภาคในการดำรงชีวิตในสังคม มุ่งขจัดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำต่ำสูงที่เห็นได้ชัดเจนในหมู่มวลชนนั้น การใช้กำลังบังคับเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนา แต่การใช้วิธีการให้การศึกษาและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และการเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นจะช่วยดึงพลังซ่อนเร้นในตัวคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและการพัฒนาจะมีประสิทธิภาพได้ก็จะต้องยึดหลักการรวมกลุ่ม และการทำงานกับกลุ่มเพื่อให้เกิดความสำเร็จ

^{๑๐} ธีระภักตรา เอกผาชัยสวัสดิ์, *ชุมชนศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓),

๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ดังนี้

๒.๒.๒ ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory)

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับทฤษฎีภาวะทันสมัยไว้อย่างมากมาย ซึ่ง ผู้วิจัยได้รวบรวมเรียบเรียงไว้ดังนี้

กระบวนการสร้างความทันสมัยไว้ว่า กระบวนการสร้างความทันสมัย (Modernization Process) มีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. Modernization เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิรูป (Revolutionary Process) ของวิวัฒนาการทางสังคม

๒. Modernization เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน (Complex Process)

๓. Modernization เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ (Systemic Process)

๔. Modernization เป็นกระบวนการในระดับโลก (Global Process)

๕. Modernization เป็นกระบวนการที่ใช้เวลายาวนาน (Lengthy Process)

๖. Modernization เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน (Phased Process)

๗. Modernization เป็นกระบวนการสร้างความเป็นเอกพันธ์ (Homogenizing Process)

๘. Modernization เป็นกระบวนการที่ไม่ย้อนกลับ (Irreversible Process)

๙. Modernization เป็นกระบวนการก้าวหน้า (Progressive Process)^{๑๑}

ลักษณะที่สำคัญของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยประกอบด้วย

๑. การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตและเทคโนโลยีในการดำรงชีวิตจากแบบเรียบง่ายในสังคมจารีต ไปสู่การดำรงชีวิตที่อาศัยความรู้และเทคโนโลยีระดับสูง มีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น

๒. เปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากเกษตรกรรมแบบยังชีพ หรือการทำกรเกษตรในที่ดินแปลงเล็กเพื่อบริโภคในครัวเรือน เป็นการผลิตขนาดใหญ่เพื่อขาย มีการจ้างแรงงานภายนอกครอบครัวหรือชุมชนแทนการใช้แรงงานในครอบครัว

๓. มีระบบอุตสาหกรรมในโรงงานและการใช้เครื่องจักรกลเพิ่มมากขึ้น

๔. วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการเป็นแบบเป็นทางการ

๕. เกิดเมืองเพิ่มขึ้นและมีการขยายตัวของสังคมเมือง

๖. มีการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สาธารณูปโภค โรงเรียน โรงพยาบาล

^{๑๑} พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร), “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๖๐.

๗. เกิดชนชั้นกลางและผู้ประกอบการ (Entrepreneur) เพิ่มขึ้น
๘. มีการเปลี่ยนแปลงระบบความเชื่อของคนจากอำนาจเหนือธรรมชาติ ครอบครัวและชุมชนนิยม เป็นความคิดเชิงเหตุผล ปัจเจกชนนิยมและวัตถุนิยม
๙. โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว
๑๐. สถาบันทางสังคมต่าง ๆ มีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น
๑๑. การจัดระเบียบทางสังคมใช้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษรมากขึ้น^{๑๒}

การพัฒนาชุมชน เป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถความรู้สึกรู้สึกนึกคิดทัศนคติ บุคลิกภาพ นิสัยใจคอ ความชำนาญ ทัศนคติ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน การพัฒนาชุมชนจะต้องลงไปถึงตัวคน ความรู้สึกนึกคิดทัศนคติของผู้คน หรือผู้รับการพัฒนา ด้วย ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดของการพัฒนาชุมชน เพราะถ้าหาก การพัฒนาคน ด้วยเรื่องเหล่านี้ไม่เกิดการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ ปัญหาที่มีอยู่ว่าความคิดเช่นนี้จะเกิดขึ้นจริงและกว้างขวางได้มากน้อยเพียงใด เพราะตัวอย่างการพัฒนาในแนวทางนี้มีให้เห็นมาแล้วมากมายในสังคมไทยแต่ก็มีระยะเวลาช่วงสั้น ๆ เท่านั้น ที่ประชาชนให้ความสนใจ จากนั้นก็ปล่อยให้เงียบหายไปในปีที่สุด^{๑๓} นอกจากที่กล่าวมาแล้วการพัฒนาชุมชน (Community development) ยังแบ่งได้เป็น ๔ ลักษณะ คือ

๑. การพัฒนาชุมชน คือการสร้างสรรคความเจริญและยับยั้งความเสื่อมของชุมชน
๒. การพัฒนาชุมชนเป็นการสร้างชุมชนให้เจริญ โดยอาศัยกำลังความรู้แลความสามารถของประชาชนและความช่วยเหลือของรัฐบาลร่วมกัน
๓. การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการที่มุ่งชักจูง และส่งเสริมประชาชนให้มีความกระตือรือร้นสนใจที่จะเข้าร่วมมือดำเนินการปรับปรุงการทำการมาหากิน และสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น
๔. การพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนากำลังความคิด และความสามารถของประชาชนในการทำงานร่วมกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐบาลกับประชาชนและระหว่างประชาชนด้วยกันเพื่อปรับปรุงตนเองและชุมชนไปสู่ความเจริญทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา อนามัยและขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติ และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย^{๑๔}

^{๑๒} พชรินทร์ สิริสุนทร, แนวคิดและทฤษฎีด้านการพัฒนาสังคม , (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๙๒.

^{๑๓} ขอบ เข้มกลัด, “การพัฒนาชุมชน”, วารสารสังคมศาสตร์, วิทยาลัยครูเพชรบุรี, (๑ ตุลาคม, ๒๕๔๔): ๔.

^{๑๔} ทองคุณ หงษ์พันธ์, แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, ๒๕๔๑), หน้า ๓๑.

๒.๒.๓ ทฤษฎีความทันสมัยด้วยการสื่อสารของ เดเนียล เลอร์เนอร์ (Daniel Lerner)

เดเนียล เลอร์เนอร์ เป็นนักทฤษฎียุคปัจจุบันชาวอเมริกันเป็นผู้เสนอทฤษฎีความทันสมัยด้วยการสื่อสาร ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มุ่งศึกษาถึงภาวะทันสมัยที่เกิดจากกระบวนการสื่อสารและปัจจัยที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑. การสื่อสารทันสมัย เพราะการสื่อสารทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารมวลชน (Mass Communications) จะเป็นสื่อหรือตัวนำความรู้ ความคิด ข่าวสาร เกี่ยวกับชีวิตสังคมสมัยใหม่เข้ามาในสังคม และเกิดการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ไปสู่คนในสังคมและสืบต่อไปยังคนรุ่นต่อ ๆ ไป

๒. การขัดเกลาภาวะสังคมสมัยใหม่ เพราะทำให้สามารถปลูกฝังจินตนาการสมัยใหม่ (New Image) เนื่องจากเป็นกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนช่วงอายุหนึ่งไปยังอีกช่วงอายุหนึ่ง เช่นเดียวกับการขัดเกลาทางสังคมโดยทั่วไป ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังวิถีชีวิตสังคมทันสมัยให้กับสมาชิกที่เยาว์วัย และเป็นช่องทางในการสร้างสังคมทันสมัย

๓. จินตภาพสมัยใหม่ เพราะเป็นตัวการกระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนย้ายทางสังคม (Social Mobilities) แบบต่าง ๆ เช่น การโยกย้ายถิ่นฐาน การเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาท การเปลี่ยนแปลงแบบแผนของความคิด (Pattern of Thinking) จากเก่าไปสู่ความทันสมัยอย่างเต็มตัว

๔. การเคลื่อนย้ายทางสังคม เพราะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม คือ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น ขนาด ลักษณะ และสถานภาพบทบาททางสังคม และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุและไม่ใช่วัตถุของสังคม

๕. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยที่กล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการสื่อสารที่ทันสมัยจะผลักดันให้สังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาวะทันสมัย ทั้งการติดต่อระหว่างบุคคล ระหว่างบุคคลต่อกลุ่มคน หรือกลุ่มคนต่อกับคนที่ผ่านสิ่งรูปแบบต่าง ๆ จนกระทั่งคนในสังคมยอมรับโดยทั่วไป^{๑๔}

๒.๒.๔ ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของ เจฟฟรีย์ อเล็กซานเดอร์

นักทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ในยุคปัจจุบันได้เสนอแนวความคิดที่จะปรับปรุงทฤษฎีให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น นักทฤษฎีคนสำคัญคือ เจฟฟรีย์ อเล็กซานเดอร์ ได้เสนอให้เปลี่ยนแปลงทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่เป็นทฤษฎีที่นิยมแนวใหม่ (Neo - Functionalism) และเสนอแนวความคิดไว้ ดังนี้

๑. ต้องดำเนินการโดยอาศัยตัวแบบเชิงพรรณนาของสังคม ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน จึงเกิดรูปลักษณะอันเป็นแบบแผนขึ้น แบบแผนดังกล่าวจะทำให้

^{๑๔} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีสังคมวิทยา เนื้อหาและแนวการใช้เบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗ (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๙-๒๒.

ระบบมีความแตกต่างไปจากสภาพแวดล้อมของระบบ องค์ประกอบของระบบจะมีความเกี่ยวพันกัน ในรูปของการสังเคราะห์ (Symbiotic Connected) และปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ นี้ จะไม่ ถูกกำหนดโดยพลังครอบงำใด ๆ

๒. ต้องให้ความสำคัญในเรื่องการกระทำและความเป็นระเบียบ ทั้งในระดับมหภาคและ จุลภาค ทั้งการกระทำที่มีเหตุและการแสดงออกต่าง ๆ ด้วย ซึ่งมีขอบเขตที่กว้างขวางขึ้น

๓. บูรณาการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะการเบี่ยงเบนและการควบคุมทางสังคมเป็น สิ่งที่ทุกสังคมไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ บูรณาการทำให้สังคมมีคุณภาพ แต่เป็นคุณภาพที่เกิดจากคุณภาพของ องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบ ร่วมกับคุณภาพที่เป็นพลวัต

๔. บุคลิกภาพ วัฒนธรรม และระบบสังคม มีความสำคัญต่อโครงสร้างสังคม และการ แทรกซึมของระบบดังกล่าวเข้าไปภายใน จะก่อให้เกิดความตึงเครียด จึงทำให้สังคมเกิดการ เปลี่ยนแปลงและต้องควบคุมอยู่ตลอดเวลา

๕. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ก่อให้เกิดความแตกต่างภายในระบบสังคม ระบบ วัฒนธรรม และระบบบุคลิกภาพ การเปลี่ยนแปลงจึงไม่ได้เป็นผลของการปฏิบัติตามหรือความ กลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่เป็นผลจากความกดดันของบุคคลและสถาบันทางสังคม

๖. ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ต้องเป็นอิสระในการสร้างแนวความคิดและทฤษฎี จากระดับ อื่น ๆ ของการวิเคราะห์ทางสังคมวิทยา^{๑๖}

๒.๒.๕ ทฤษฎีศักยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย

ทฤษฎีศักยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย (Development Potential Diffusion Theory) เป็นทฤษฎีที่เสนอโดย สัญญา สัญญาวิวัฒน์ นักสังคมวิทยาและนักวิชาการด้านการพัฒนา ชุมชนของไทย ได้เสนอว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมพัฒนามี ๖ ประการ ดังนี้

๑. **ทรัพยากรธรรมชาติ** (Natural Resource) หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ไม่ใช่สิ่ง ที่มนุษย์สร้างขึ้นเช่น ดิน น้ำ แร่ธาตุ ป่า ทองคำ เพชร เป็นต้น ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยที่ทำให้ เกิดการพัฒนา เพราะจะนำไปสู่ทรัพย์สินเงินทอง สามารถนำไปใช้เงินทุนในการยกระดับคุณภาพชีวิต ของคนให้สูงขึ้นได้ สังคมใดมีทรัพยากรธรรมชาติมากก็สามารถยกระดับการพัฒนาได้มาก

๒. **ทรัพยากรมนุษย์** (Human Resource) โดยเฉพาะมนุษย์ในวัยแรงงาน (อายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) เพราะเป็นกำลังแรงงานที่สามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาได้มาก สังคมใดมีประชากร ในวัยแรงงานมากก็สามารถยกระดับการพัฒนาได้มาก สังคมใดที่มีประชากรวัยเด็ก (๑๔ ปีลงมา) หรือ วัยชรา (๖๐ ปีขึ้นไป) มากกว่าจะเป็นภาระมากกว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

^{๑๖} สุเทพ สุนทรภัสส, ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย พื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีทางสังคมและ วัฒนธรรม, (เชียงใหม่, บริษัทสำนักพิมพ์โกลบอลวิชั่นจำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๑๒๐-๑๒๑.

๓. องค์กรทางสังคม (Social Organization) หมายถึง กลุ่มคนประเภทต่าง ๆ ในสังคมมีหน้าที่แตกต่างกันออกไป แต่ต้องมีความสัมพันธ์ทางสังคม มีหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง มีแบบแผนพฤติกรรมภายใต้กฎระเบียบทางวัฒนธรรมเช่น กลุ่มทางสังคม ครอบครัว ชุมชน กลุ่มสมาคมต่าง ๆ ชนชั้น สังคมมนุษย์ เป็นต้น องค์กรทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามากคือ กลุ่มสมาคมต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นมาเพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมเฉพาะอย่างหรือหลายอย่าง เพราะองค์กรทางสังคมเหล่านี้จะช่วยทำให้เกิดพลังหรือศักยภาพในการพัฒนาสังคม สามารถดำเนินกิจกรรมพัฒนาที่ต้องใช้คนเป็นจำนวนมากได้ และอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากได้ร่วมช่วยกันคิดร่วมกันพิจารณาอย่างรอบคอบนั่นเอง

๔. ภาวะผู้นำ (Leadership) เพราะผู้นำเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถรวมคนในรูปของกลุ่มและองค์กรต่าง ๆ ได้ ทำให้เกิดศักยภาพในการพัฒนามากขึ้น และด้วยบารมีของผู้นำสามารถทำให้คน กลุ่ม และองค์กรเหล่านี้อุทิศตนให้กับกิจกรรมการพัฒนาอย่างเต็มที่ ดังนั้น ถ้าหากสังคมใดมีผู้นำประเภทต่าง ๆ มาก ก็จะสามารถยกระดับการพัฒนาได้มาก

๕. การติดต่อกับโลกภายนอก (contact) หมายถึง การที่คนในชุมชนมีการติดต่อกับคนในชุมชนอื่น ๆ เพราะการติดต่อกันระหว่างชุมชน ทำให้เกิดการถ่ายทอดการเรียนรู้ การรับเอาความรู้ ความชำนาญ สินค้า เทคโนโลยีจากชุมชนที่เจริญก้าวหน้ามาใช้ในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าหรือพัฒนาตามไปด้วย ดังนั้น ถ้าหากชุมชนใดมีการติดต่อกับโลกภายนอกมากก็สามารถที่จะยกระดับการพัฒนาได้มาก

๖. การฝึกอบรม (Training) หมายถึง การได้รับการศึกษาของประชาชน โดยเฉพาะการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตเช่น การฝึกอาชีพในด้านต่าง ๆ สหกรณ์ สาธารณสุข การช่าง เป็นต้น การฝึกอบรมวิธีการให้การศึกษาแก่ชุมชนรูปแบบหนึ่ง การฝึกอบรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ องค์กรทางสังคม ผู้นำในสังคม และทำให้เกิดการติดต่อกับชุมชนภายนอกมากยิ่งขึ้น การฝึกอบรมจึงสามารถพัฒนาสังคมได้มาก^{๑๗}

๒.๒.๖ ทฤษฎีการพึ่งพา

ทฤษฎีการพึ่งพามีหลักการสำคัญอยู่ว่า การพัฒนาไม่สามารถเป็นเกณฑ์ได้โดยการพัฒนาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ด้านเศรษฐกิจ การพึ่งพาอาศัยกันและกัน เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในทุกระดับ เศรษฐกิจจะเจริญ และมั่นคงยั่งยืนได้นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยการพัฒนาสังคม การเมือง และวัฒนธรรม ให้มั่นคงยั่งยืนเสียก่อน ในโลกปัจจุบันการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก สาระสำคัญของทฤษฎีการพึ่งพา มีดังนี้

^{๑๗} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **ทฤษฎีสังคมวิทยา เนื้อหาและแนวการใช้เบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ ๗ (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า๑๔-๑๙.

๑) ประเทศพัฒนาแล้วมีบทบาทเป็นศูนย์กลาง หรือเป็นประเทศเมืองแม่ ประเทศกำลังพัฒนาอยู่ในฐานะประเทศบริวารที่ต้องพึ่งพิง หรือขึ้นอยู่กับประเทศศูนย์กลาง ซึ่งประเทศศูนย์กลางมีบทบาทครอบงำประเทศบริวารด้วยการดึงเอาทรัพยากรธรรมชาติไปจากประเทศบริวาร เข้าไปผูกขาดกิจการธุรกิจบางอย่างในรูปของบริษัทข้ามชาติ และควบคุมด้านเงินทุน โดยการให้กู้และให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ โดยมีเงื่อนไขผูกติดกับข้อผูกมัดที่ต้องพึ่งพาประเทศศูนย์กลาง

๒) ประเทศกำลังพัฒนาจำต้องอาศัยเทคโนโลยี และเครื่องจักรกลต่าง ๆ จากประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพึ่งพาปัจจัยทางด้านการผลิตทำให้ประเทศพัฒนาแล้ว มีอิทธิพลเหนือประเทศกำลังพัฒนา ประเทศกำลังพัฒนาจึงขาดอิสรภาพในการกำหนดนโยบายการพัฒนา ประเทศนักธุรกิจผู้ประกอบการในประเทศกำลังพัฒนาต้องพึ่งพาเงินทุน และเทคโนโลยีจากประเทศศูนย์กลางจึงสามารถดำเนินธุรกิจได้

๓) การพึ่งพาอาศัยกันเพื่อความอยู่รอดเป็นธรรมชาติของมนุษย์ โดยโดยความเชื่อดังกล่าว ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาหันมาร่วมมือกัน และร่วมมือกับประเทศพัฒนาแล้ว เพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าหรือผลิตผลต่าง ๆ เพื่อให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านต่าง ๆ เช่น ทางด้านนโยบายภาษีสินค้า และเทคนิคทางด้านวิชาการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ประเทศกำลังพัฒนาสามารถดำเนินการพัฒนาตามโครงการต่าง ๆ ได้

อย่างไรก็ตามการพัฒนาประเทศตามทฤษฎีการพึ่งพานี้ กำลังถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก กล่าวคือหากยึดเอาทฤษฎีการพึ่งพาเป็นกรอบสำหรับการพัฒนาประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายจะเป็นเพียงเมืองขึ้นของประเทศพัฒนาแล้วโดยทางพฤตินัย ดังนั้นประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายจะต้องหยุดการพึ่งพาประเทศภายนอก รวมทั้งการพึ่งพาการจำหน่ายสินค้าโดยอาศัยตลาดภายนอก แม้กระทั่งระบบการทำงานในประเทศกำลังพัฒนาก็ไม่ควรจะมีการแบ่งงานมากเกินไป เพราะจะทำให้เกิดการพึ่งพากันสูงมาก ทฤษฎีการพึ่งพาอาจจำเป็นต้องนำมาใช้ในระยะแรกเท่านั้น แต่ไม่ควรนำมาใช้ในระยะยาว^{๑๔}

จากการศึกษาทฤษฎีข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นผลของแนวความคิด การศึกษา และการทดลองแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งแต่ละทฤษฎีถึงแม้จะมีวิธีการในการนำไปใช้ นำไปปฏิบัติที่แตกต่างกันก็ตามแต่ว่าทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านี้มีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันนั่นก็คือเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้นซึ่งก็คือ การพัฒนาคน และชุมชนให้เจริญก้าวหน้าและให้ท่วงทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์และเพื่อให้สังคมดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข โดยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของคนในชุมชนและการนำใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

^{๑๔} จ้างนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, ประวัติ แนวความคิดทางสังคม, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔.

๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทย โดยทรงเน้นย้ำถึงแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง รวมถึงการใช้ความรู้ความสามารถที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมในการดำรงชีวิต เพื่อป้องกันตนเองให้รอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างมั่นคง^{๑๙} ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรอบรู้ที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้าน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก^{๒๐}

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคำที่ประชาชนชาวไทยได้ยินกันมาอย่างต่อเนื่องตลอด ๒๐ ปีที่ผ่านมา ซึ่งหลายภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน ภาคราชการ และภาคเอกชน ต่างพยายามน้อมนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันและประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานในองค์กร

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

เมื่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถูกน้อมนำไปปฏิบัติอย่างแพร่หลาย ทำให้ความหมาย และรูปแบบการปฏิบัติเริ่มหลากหลายและเบี่ยงเบนไปจากกรอบแนวคิดหลัก วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระบรมราชวินิจฉัยและพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทานบทความเรื่อง “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจและสาขาอื่น ๆ มาร่วมกันประมวล และกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของสำนักงานฯ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป โดยมีความว่า

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบคุ้มกันในตัวที่

^{๑๙} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๘), หน้า ๓.

^{๒๐} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ, ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๔๓), หน้า ๗๙.

ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง อย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียรพยายาม มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

“**เศรษฐกิจพอเพียง**” ไม่จำเป็นต้องต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์หรือสิ่งทันสมัยต่าง ๆ ทุกคนในสังคมสามารถนำไปใช้ได้ แต่มักถูกเข้าใจผิดว่าเป็นการใช้จ่ายอย่างขี้เหนียว การห้ามเป็นหนี้ การยอมรับสภาพ หรือการไม่ชวนชวนทำอะไรเลย ความหมายที่ลึกซึ้งของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การคำนึงถึงความพอประมาณ คือ ให้ทำอะไรด้วยความพอดี ไม่มาก หรือน้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ดำเนินชีวิตให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง เปรียบเสมือนการสร้างเสาเข็ม สร้างฐานให้แข็งแรงมั่นคง ไม่ว่าจะพายุใด ๆ เข้ามา หรือจะต่อเติมสร้างเพิ่มในภายหลัง บ้านก็จะยังคงยืนหยัดอยู่ได้

พระบรมราโชวาทเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้คนไทยครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ดังพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ ความว่า

“...การพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้...”

หากพิจารณาพระบรมราโชวาทให้ดีจะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีความเป็นห่วงประเทศชาติเป็นอย่างมาก เนื่องจากช่วงเวลานั้นเป็นช่วงที่ประชาธิปไตยกำลังแบ่งบาน เนื่องจากเป็นช่วงหลังเกิดเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ไม่นานนัก อีกทั้งเป็นช่วงที่ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ซึ่งเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้โตแบบก้าว

กระโดด พัฒนาอุตสาหกรรมแทนการนำเข้า ประเทศมีหนี้มากเพราะต้องกู้เงินจากต่างประเทศ ซึ่งในการชำระหนี้คืนนั้นก็โดยวิธีส่งออกสินค้าเกษตร จึงทำให้ต้องเพิ่มการผลิตสินค้าเกษตร เป็นผลให้ต้องลดพื้นที่ปลูกป่าและปลูกพืชเศรษฐกิจแทน พระองค์จึงพระราชทานหลักปรัชญานี้ให้คนไทยเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างเป็นไม่ก้าวกระโดด อยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท และในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ปีเดียวกันนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ยังได้พระราชทานแนวพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้งหนึ่ง ไว้อย่างกระชับชัดเจน ดังพระราชดำรัสที่ พระราชทานแก่คณะบุคคล ในโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันพุธที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ ความว่า

“...คนอื่นจะว่าอะไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้ำสมัย ว่าเมืองไทยเซย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งสมัยใหม่ แต่เราอยู่พออยู่พอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะทำให้เมืองไทย พออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ที่มีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้ ประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้กำลังตก กำลังแย่ง กำลังยุ่ง เพราะแสวงหาความยิ่งยวด ทั้งในอำนาจ ทั้งในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ทางอุตสาหกรรม ทางลัทธิ ฉะนั้นถ้าทุกท่านซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความคิดเหมือนกัน ช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดี พอสมควร ขอย้ำ พอควร พออยู่ พอกิน มีความสงบ ไม่ให้คนอื่นมาแย่ง คุณสมบัตินี้จากเราไปได้ ก็จะเป็นของขวัญวันเกิดที่ถาวร ที่จะมีคุณค่าอยู่ตลอดเวลา...”

พระราชดำรัสนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเน้นถึง พอควร พออยู่ พอกิน มีความสงบ ซึ่งกระชับแต่มีความหมายชัดเจน คนไทยส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเลยทำให้ขาดความสนใจ จนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ประเทศไทยได้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจอย่างหนัก พนักงานถูกปลดเป็นจำนวนมาก ค่าเงินบาทถูกลดค่าลงอย่างมาก ผู้ประกอบการล้มละลายจำนวนมาก ช่วงเวลานั้นเองพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้งหนึ่ง ดังพระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันพฤหัสบดีที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ ความว่า

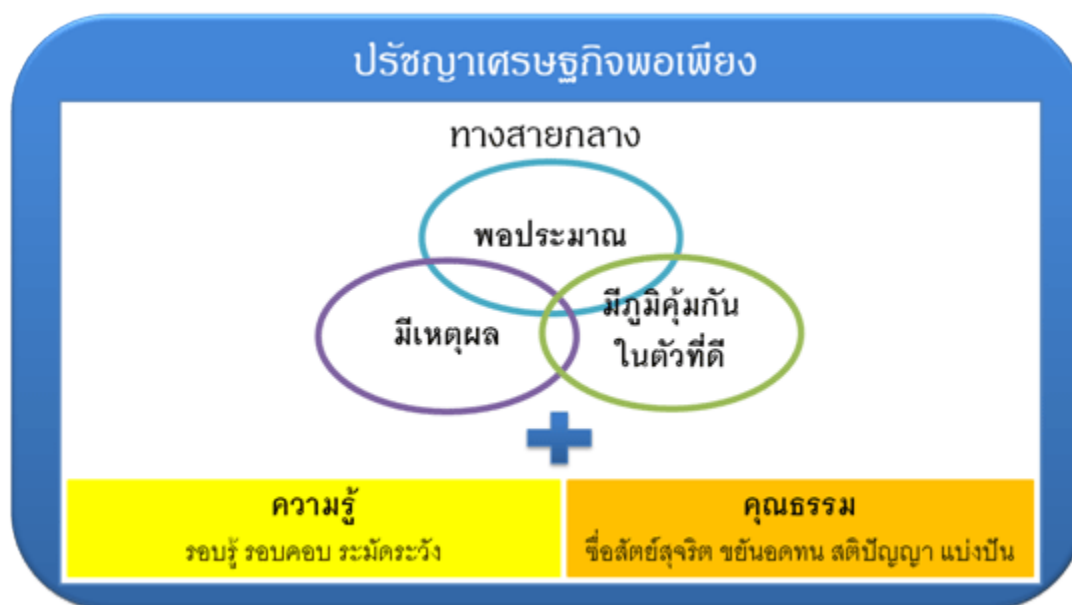
“...ความจริงเคยพูดเสมอในที่ประชุมอย่างนี้ว่า การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่าอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้ก็เคยบอกว่าความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่ง

มากนัก อย่างนี้ท่านนักเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็มาบอกว่าล้ำสมัย จริง อาจจะมีล้ำสมัย คนอื่นเขาต้องมีการเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลย์รัฐสักว่าไม่หรรษา แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่า ผลิตให้พอเพียงได้...”

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้ถูกนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง จนปัญหาภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศเริ่มคลี่คลาย นับว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ช่วยให้พสกนิกรสามารถผ่านพ้นวิกฤตเศรษกิจครั้งนั้นไปได้ และปัจจุบันแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกนำมาใช้อย่างต่อเนื่องและกว้างขวางมากขึ้นทั้งภาคเอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ ดังจะเห็นจากผลลัพธ์ของหลายต่อหลายท่านที่ปฏิบัติตามและพบทางออกของชีวิตที่พึ่งพาตนเองได้ และมีความสุขอย่างแท้จริง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มีหลักง่าย ๆ คือประกอบด้วยคุณลักษณะ ๓ ประการ และเงื่อนไข ๒ เงื่อนไข ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ห่วงที่ ๑. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ห่วงที่ ๒. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

ห่วงที่ ๓. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตโดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ๒ ประการดังนี้

เงื่อนไข ๑. เงื่อนไขความรู้ องค์ประกอบในการทำงานทุกอย่างต้องเริ่มต้นจากความรู้ ซึ่งต้องรู้ลึก รู้กว้าง และสามารถนำวิชาการต่าง ๆ นั้นมาวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนอย่างรอบคอบและระมัดระวัง เพราะหากไม่มีความรู้ การนำไปปฏิบัติอาจมีปัญหา

เงื่อนไข ๒. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต^{๒๑}

เศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายอย่างเดียวกัน หรือเหมือนกันกับเศรษฐกิจสมดุล เศรษฐกิจบูรณาการ เศรษฐกิจศีลธรรม เศรษฐกิจพื้นฐาน และเศรษฐกิจชุมชน โดยในส่วนของเศรษฐกิจพื้นฐานนั้น หมายถึง เศรษฐกิจที่คำนึงถึงการทะนุบำรุงพื้นฐานของตัวให้เข้มแข็งทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจพื้นฐานของสังคมก็คือเศรษฐกิจชุมชน เพราะฉะนั้น เศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชนคืออย่างเดียวกัน หัวใจของเศรษฐกิจพื้นฐานหรือเศรษฐกิจชุมชนอยู่ที่การรวมตัวของชาวบ้านในการทำอาชีพต่าง ๆ เช่น เกษตรกรรม การแปรรูปอาหารงานหัตถกรรมธุรกิจชุมชน ศูนย์การแพทย์แผนไทย กองทุนชุมชนเพื่อการเพิ่มทุนทุก ๆ ทางพร้อมกันคือทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสิ่งแวดล้อม ทุนทางเศรษฐกิจ^{๒๒} โดยดำเนินการตามฐานคิดการพัฒนาเพื่อความพอเพียง ดังนี้

๑. ยึดแนวพระดำริในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามขั้นตอนทฤษฎีใหม่

๒. สร้างพลังงานสังคม โดยการประสาน พลังสร้างสรรค์ ของทุกฝ่ายในลักษณะพหุภาคี อาทิ ภาครัฐ องค์กร พัฒนาเอกชน นักวิชาการ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อให้ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชน

^{๒๑} มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ สถาบันส่งเสริม และ พัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ แนวคิด **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**, พ.ศ ๒๕๕๕. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.pidthong.org/philosophy.php#XH0z-MAzBIU> [๐๗ ตุลาคม ๒๕๖๑].

^{๒๒} ประเวศน์ วะสี, **ประชาคมตำบล**, ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศีลธรรมและสุขภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๔๐-๔๖.

๓. ยึด พื้นที่เป็นหลัก และใช้อักรวมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ส่วนภาคีอื่น ๆ ทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นอำนวยความสะดวก ส่งเสริมและสนับสนุน

๔. ใช้กิจกรรมของชุมชนเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ และ การจัดการร่วมกันพร้อมพัฒนาอาชีพที่หลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกของคนในชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างกัน ทั้งด้าน เพศ วัย การศึกษา ความถนัด ฐานะเศรษฐกิจ ฯลฯ

๕. ส่งเสริมการรวมกลุ่ม และการสร้างเครือข่าย องค์กรชุมชนเพื่อสร้างคุณธรรมจริยธรรม” และการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างรอบด้าน อาทิ การศึกษา สาธารณสุข การฟื้นฟูวัฒนธรรม การจัดการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

๖. วิจัยและพัฒนาธุรกิจชุมชนครบวงจร (ผลิต - แปรรูป - ขาย - บริโภค) โดยให้ความสำคัญต่อ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และฐานทรัพยากรของท้องถิ่นควรเริ่มพัฒนาจากวงจรธุรกิจขนาดเล็กในระดับท้องถิ่นไปสู่วงจรธุรกิจที่ใหญ่ขึ้นระดับประเทศ และระดับต่างประเทศ

๗. พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มีศักยภาพของแต่ละเครือข่ายให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ธุรกิจชุมชน ที่มีข้อมูลข่าวสารธุรกิจนั้น ๆ อย่างครบวงจร พร้อมทั้งใช้เป็นสถานที่สำหรับศึกษาดูงาน และฝึกอบรม^{๒๓}

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจระบบทุนนิยมซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวัตถุซึ่งเป็นรูปธรรม เช่น เงิน ทรัพย์สินกำไร ไม่เกี่ยวกับเรื่องจิตใจซึ่งเป็นนามธรรมแต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุม ถึง ๔ ด้าน คือ

๑. มิติด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน ให้ความความยั่งยืนมั่นคงเพียรประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจน

๒. มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสงบสุข ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๓. มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณ และพอใจในสิ่งที่มีความยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มต้นที่ตัวเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคง โดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติตามทางสายกลาง

๔. มิติด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีที่ประหยัด อดออม มีชีวิตเรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ซึ่งทำให้เกิดการเป็นหนี้สิน เกิดทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงที่สุดที่บ่อนทำลายชาติ เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง การให้ความสำคัญในด้านการผลิตเพื่อการยังชีพ และให้พอเพียงต่อความต้องการจำเป็นขั้น

^{๒๓} สุเมธ ตันติเวชกุล, ดร., ๒๐๙ คำสอนพ่อเศรษฐกิจพอเพียง หนังสือเฉลิมพระเกียรติเฉลิมฉลองพระชนมายุ ๘๑ พรรษา, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา สถาบันสื่อธรรม, ๒๕๕๑), หน้า ๒๔๙-๒๕๑.

พื้นฐานของบุคคลในสังคมนั้นก่อนเป็นสำคัญ ให้ประชาชนรู้จักพอในสิ่งที่ตนมี ไม่ฟุ้งเฟ้ออยากได้ อยากมีในสิ่งที่เกินกำลังของตนเอง^{๒๔}

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเอง (Relative Self – Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้”^{๒๕}

“เศรษฐกิจพอเพียง” โดยนัยแห่งวัฒนธรรม

“เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิค แต่มีความหมายกว้างกว่านั้นมาก เพราะต้องรวมเอา ๑) อุดมการณ์บางอย่าง ๒) โลกทัศน์บางอย่าง ๓) ความสัมพันธ์บางอย่าง ๔) ค่านิยมบางอย่างในนั้นด้วย จึงจะนับได้ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง ทั้ง ๔ ประการที่กล่าวถึงนี้ คือ ส่วนที่เรารู้จักกันว่า วัฒนธรรมนั่นเอง”

“ถ้าไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงตามความหมายเช่นนี้เศรษฐกิจพอเพียงจะมีความเป็นไปได้แก่คนจำนวนน้อยเท่านั้น คือเกษตรกรที่มีที่ดินของตนเองในปริมาณเพียงพอจะผลิตเพื่อบริโภค หรือทำรายได้พอสำหรับครัวเรือนเท่านั้น ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงนิยามกันไว้เพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียงคือ วัฒนธรรม ไม่ใช่เทคนิคการเพาะปลูกหรือศีลธรรม ความไม่ละโมภและการประหยัดเท่านั้น แปลว่าเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ของเศรษฐกิจพอเพียงก็ตาม”^{๒๖} อย่างไรก็ตาม “เศรษฐกิจพอเพียง” ยังหมายถึงความพอเพียงในอย่างน้อย ๗ ประการด้วยกัน คือ

๑. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
๒. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็น และทำลายมาก
๓. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหารได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้ทั้งเงิน

^{๒๔} สมพร เทพสิทธิ, ดวงประทีปจากพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๒๒.

^{๒๕} สุเมธ ตันติเวชกุล “เศรษฐกิจพอเพียง”, โดย อุดมพร อมรรธรรม, ใน **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระเจ้าอยู่หัว**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๔๙), หน้า ๒๔.

^{๒๖} นิธิ เอียวศรีวงศ์ “เศรษฐกิจพอเพียง”, โดย อุดมพร อมรรธรรม, ใน **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระเจ้าอยู่หัว**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๔๙), หน้า ๒๕-๒๖.

๔. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม

๕. ปัญหาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง

๖. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรมหมายถึงวิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้นเศรษฐกิจสิ่งควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรม จึงจะมั่นคง เช่น เศรษฐกิจของจังหวัดตราด ขณะนี้ไม่กระทบกระเทือนจากพองสบู่แต่ก็ไม่มีคนตกงาน เพราะอยู่บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นเชื่อต่ออาชีพการทำสวนผลไม้ ทำการประมงและการท่องเที่ยว

๗. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ুবวาบ เดี่ยวจนเดี่ยวรวยแบบกระทันหัน เดี่ยวตกงานไม่มีกินไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนี้ประสาหมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกิน จึงสุขภาพจิตเสีย เครียดเพี้ยน รุนแรงฆ่าตัวตาย ติดยา เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี

เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุล ความสมดุลคือความเป็นปกติ และยั่งยืน ซึ่งเราอาจเรียกเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่น ๆ เช่น

- เศรษฐกิจพื้นฐาน
- เศรษฐกิจสมดุล
- เศรษฐกิจบูรณาการ
- เศรษฐกิจศีลธรรม

และนี่แหละคือเศรษฐกิจทางสายกลาง หรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทา เพราะเชื่อมโยงทุกเรื่องเข้ามาด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ที่จริงคำว่าเศรษฐกิจเป็นคำที่มีความหมายที่ดี ที่หมายถึงความเจริญที่เชื่อมโยงกัน ใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เข้าด้วยกัน แต่ได้มีการนำเอาคำว่าเศรษฐกิจไปใช้ในลักษณะแบบแยกส่วนที่หมายถึงการแสวงหาเงินเท่านั้น เมื่อแยกส่วนก็ทำลายส่วนอื่น ๆ จนเสียสมดุลและวิกฤติ^{๒๗}

“เศรษฐกิจพอเพียง” ในแง่วัตถุนิยมและจิตุนิยม

“...ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง อาจมองได้เป็น ๒ ด้านคือ มองอย่างวัตถุนิยม และมองแบบจิตุนิยม

๑. มองอย่างวัตถุนิยม มองภายนอก คือ ต้องมีกินมีใช้ มีปัจจัยสี่เพียงพอ ที่เราพูดว่าพอสมควรกับอดีตภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ

^{๒๗} นายแพทย์ ประเวศ วะสี “เศรษฐกิจพอเพียง”, โดย อุดมพร อมรธรรม, ใน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๔๙), หน้า ๒๖-๒๘.

๒. ส่วนความหมายด้านจิตวิสัยหรือด้านจิตใจภายนอก คือ คนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากัน บางคนมีเป็นล้านก็ไม่พอ บางคนมีนิดเดียวก็พอ เป็นการเพียงพอทางจิต”^{๒๘}

ถึงอย่างไรก็ตามเศรษฐกิจที่ค้ำนึ่งถึง การทะนุบำรุงพื้นฐานของตัวให้เข้มแข็งทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจพื้นฐานของสังคมก็คือเศรษฐกิจชุมชน อยู่ที่ว่าความร่วมมือของชาวบ้านในการทำอาชีพต่าง ๆ เช่น เกษตรกรรม การแปรรูปอาหารงานหัตถกรรมธุรกิจชุมชนโดยการประสานพลังสร้างสรรค์ ของทุกฝ่ายในลักษณะพหุภาคี อาทิ ภาครัฐ องค์กร พัฒนาเอกชน นักวิชาการ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชนของแต่ละเครือข่ายให้เป็น เป็นศูนย์การเรียนรู้ธุรกิจชุมชน ที่มีข้อมูลข่าวสารธุรกิจนั้น ๆ เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสงบสุข ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศหรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดในการเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของและเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล คือความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด โดยสรุปคือ หันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต ที่ส่งผลให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยหลักการพึ่งพาตนเองมีอยู่ ๕ ประการคือ

๑. ด้านจิตใจ ทำให้ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและประเทศชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

๒. ด้านสังคม แต่ละสังคมต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง อีสระ

๓. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้อใช้และจัดการอย่างฉลาดพร้อมทั้งหาทางเพิ่มคุณค่า โดยให้อยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน

๔. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะอยู่บนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเลือกใช้กับที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อมของประเทศและการพัฒนาจากภูมิปัญญาของเราด้วย

๕. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีมุ่งที่จะลดรายจ่าย ในเวลาเช่นนี้ต้องปรับทิศทางใหม่ คือต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่พอกิน พอใช้

^{๒๘} พระพรหมคุณภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) “เศรษฐกิจพอเพียง”, โดย อุดมพร อมรรธรรม, ใน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๔๙), หน้า ๒๘.

หลังจากนั้นจึงคิดหารายได้ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป หลีกเลี่ยงการก่อหนี้ที่ไม่มีผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่าและพยายามลดความเสี่ยงด้านต่าง ๆ^{๒๙}

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และการเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยคุณลักษณะสำคัญคือ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยที่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน คือ

๑) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

๒) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นอย่างรอบคอบ

๓) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลนอกจากนี้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังต้องอาศัยเงื่อนไขการตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน เมื่อปฏิบัติได้เช่นนี้ผลที่จะได้รับคือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี^{๓๐} โดยให้การดำรงอยู่ และการปฏิบัติมีพื้นฐานอยู่บนความพอดี อยู่ในทางสายกลาง การตัดสินใจอย่างมีเหตุมีผล มีความเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืน พร้อมปรับสภาพให้รับมือกับความไม่แน่นอน และความผันผวนจากภายนอกประเทศโดยอาศัยความรอบคอบ รอบรู้ ความร่วมมือ ความสุจริต และความเพียรพยายาม จุดมุ่งหมายปลายทางของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ถ้าหากเปรียบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแก่น แนวปฏิบัติต่าง ๆ ก็คือเครื่องมือ หลักชัยก็คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development สิ่งนี้เป็นความยั่งยืนที่มาจากความตระหนักว่าในระบบมีข้อจำกัดในด้าน Input มิใช่มีทรัพยากรด้านต่าง ๆ มากมลงไปได้โดยไม่มีที่สิ้นสุด เป็นความยั่งยืนที่เกิดจากความ

^{๒๙} สุเมธ ตันติเวชกุล, “การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ”, **มติชนสุดสัปดาห์**, ๕ (๕ ธันวาคม, ๒๕๔๑): ๘-๑๐.

^{๓๐} พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”, **วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา**, (ฉบับประจำเดือนสิงหาคม ๒๕๕๓): ๑๔-๑๖.

เข้าใจว่า Input และ Output ต้องสมดุลกัน ต้องใช้ Input บริหาร Output อย่างมีสติ อย่างรอบคอบ อย่างพอดี และอย่างพอเพียง^{๓๑}

เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของตะวันตก ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น เงิน ทรัพย์สิน กำไร ไม่เกี่ยวกับเรื่องจิตใจซึ่งเป็นนามธรรม แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจธุรกิจ เพราะครอบคลุมถึง ๔ ด้าน คือ

๑. มิติด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน ให้ความยั่งยืนหมั่นเพียรประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจน การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น มีชีวิตที่เป็นสุขตามสมควรแก่สภาพ ดันจากการเป็นหนี้และความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้

๒. มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณและพอใจ ในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคงเริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติตามทางสายกลาง

๓. มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบ ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกัน

๔. มิติด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่ประหยัด อุดม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม^{๓๒}

สรุป เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล คือความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะไม่หลงไหลไปตามกระแสวัตถุนิยมทำให้ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและประเทศชาติและเลือกใช้กับที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อมของประเทศและการพัฒนาจากภูมิปัญญาของเราด้วยดั่งนั้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยจุดมุ่งหมายปลายทางของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ถ้าหากเปรียบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแก่น แนวปฏิบัติต่าง ๆ ก็คือเครื่องมือ หลักชัยก็คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน

^{๓๑} อานันท์ ปันยารชุน, สัมมนาวิชาการ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ, ๒๕๔๒), หน้า ๔-๖.

^{๓๒} สมพร เทพสิทธิธา, เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: สภาอุษวทุทธิกสมาคมแห่งชาติ, ๒๕๔๙), หน้า ๓๙-๔๐.

หลักในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ทุกคนสามารถนำหลักปรัชญามาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ไม่ใช่เฉพาะในหมู่คนจน หรือเกษตรกร โดยต้อง “ระเบิดจากข้างใน” คือการ เกิดจิตสำนึกมีความศรัทธาเชื่อมั่นเห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเองแล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

ความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว มุ่งเน้นให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจพึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถไม่ทำอะไรเกินตัว ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมทั้งใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงในอนาคตและเป็นที่ยอมรับให้ผู้อื่นได้ในที่สุดเช่น หาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวจากการประกอบสัมมาชีพรู้ข้อมูลรายรับ-รายจ่ายประหยัดแต่ไม่ใช่ตระหนี่ ลด-ละ-เลิกอบายมุขสอนให้เด็กรู้จักคุณค่า รู้จักใช้ และรู้จักออมเงินและสิ่งของเครื่องใช้ ดูแลรักษาสุขภาพมีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชน และสังคมรอบข้าง รวมถึงการรักษาวัฒนธรรมประเพณี และการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

ความพอเพียงระดับชุมชน คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนบนหลักของความรู้รักสามัคคีสร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันในชุมชนและนอกชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การรวมกลุ่มอาชีพ องค์การการเงิน สวัสดิการชุมชน การช่วยดูแลรักษาความสงบ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยรวมทั้ง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมเพื่อสร้างเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง

ความพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน เริ่มจากความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจที่หวังผลประโยชน์หรือกำไรในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แสวงหาผลตอบแทนบนพื้นฐานของการแบ่งปันมุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสม และเป็นธรรมทั้งลูกค้า คู่ค้า ผู้ถือหุ้น และพนักงาน ด้านการขยายธุรกิจต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปรวมทั้งต้องมีความรู้และเข้าใจธุรกิจของตนเองรู้จักลูกค้าคู่ค้าคู่แข่ง และเรียนรู้การตลาดอย่างถ่องแท้ผลิตในสิ่งที่ถนัดและทำตามกำลังสร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่างและพัฒนาคุณภาพ ผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง มีการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นมีความซื่อสัตย์รับผิดชอบต่อสังคมและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญต้องสร้างเสริมความรู้และจัดสวัสดิการให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม

ความพอเพียงระดับประเทศ เป็นการบริหารจัดการประเทศ โดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมีพอกินและพึ่งตนเองได้มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิตมีการรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆแห่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สืบทอดภูมิปัญญาและร่วมกัน

พัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้จักสามัคคีเสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด^{๓๓}

หลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือ หันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิตบนหลักการพึ่งตนเอง อาจแยกแยะโดยยึดหลักสำคัญอยู่ ๕ ประการ คือ

๑) ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

๒) ด้านสังคม แต่ละชุมชนจะต้องให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรงเป็นอิสระ

๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างชาญฉลาดพร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน

๔) ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่ มีทั้งดีและไม่ดี ต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อม ควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง

๕) ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มี การมุ่งที่การลดรายจ่ายในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้^{๓๔}

เศรษฐกิจพอเพียง คือ เป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม และจัดเป็นเป้าหมายหลักที่สามารถคงอยู่ตลอดไปได้เคียงคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ด้านอื่น ๆ ดังเช่นที่กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยได้กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานหมวดสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ ๓ ว่าด้วยเรื่องเศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส.๓.๑ ว่า เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่ารวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ^{๓๕}

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยพื้นฐานก็คือในการที่พึ่งตนเองเป็นหลัก หมายถึง การทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ

^{๓๓} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (พิมพ์ครั้งที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๐), หน้า ๑๘-๒๑. (อัสสาเนา).

^{๓๔} ปิยบุตร หล่อไกรเลิศ, เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แม่เฒ่า, ๒๕๕๐), หน้า ๒๖-๒๘.

^{๓๕} กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๕), หน้า ๔๑.

พอควร ความสมเหตุสมผล และการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การสร้างสามัคคีให้ เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความสมดุลในแต่ละสัดส่วนแต่ละระดับ ครอบคลุมทั้งทางด้านจิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเศรษฐกิจ เราสามารถประยุกต์ใช้ เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑) ในด้านเศรษฐกิจ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ใช้ชีวิตอย่างพอควร คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป การเผื่อทางเลือกสำรอง

๒) ในด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง เป็นที่พึ่งตนเองได้มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทรและประนีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

๓) ในด้านสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูล รุ้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

๔) ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รุ้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

๕) ในด้านเทคโนโลยี รุ้จักใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการในสังคม และสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก่อน ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก^{๓๖}

สรุป การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ด้านอื่นการบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตสร้างความสามัคคีให้ เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความสมดุลในแต่ละสัดส่วนแต่ละระดับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเศรษฐกิจ เราสามารถประยุกต์ใช้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่พึ่งตนเองได้มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทรและประนีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

ทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานแนวทางในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาประเทศและการพัฒนาชุมชนไว้หลายแนวทาง ราชดำริซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง คือ การเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งมี ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ พระราชทานหลักการสำคัญของทฤษฎีใหม่ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ คือ

๑.๑ มุ่งเน้นให้เกษตรกรรายย่อย ซึ่งมีที่ดินทำกินจำนวนน้อย คือ ไม่เกิน ๑๕ ไร่ มีการผลิตแบบพอเพียงที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ (Self Sufficiency)

^{๓๖} สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรมพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๐), หน้า ๒.

๑.๒ ยึดหลักการพัฒนาที่เน้นความสามัคคีในท้องถิ่น โดยเพราะการร่วมมือและประสานงานระหว่างบ้าน วัด และหน่วยราชการต่าง ๆ

๑.๓ มีการผลิตข้าวเพื่อบริโภคพอเพียงตลอดปี โดยถือว่าครอบครัวหนึ่งทำนา ๕ ไร่ จะมีข้าวเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี

๑.๔ ต้องมีน้ำใช้ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ แต่ละแปลงมี ๑๕ ไร่ ทำการเกษตร ๑๐ ไร่ คือ ทำนา ๕ ไร่ ปลูกพืชไร่ ไม้ผล และอื่น ๆ ๕ ไร่ จึงต้องมีน้ำเพื่อการเกษตร ๑๐,๐๐๐ บาท เมตรต่อปี

๑.๕ ที่ดินจำนวน ๑๕ ไร่ ควรมีการใช้ที่ดิน ดังนี้

๑) การเกษตร ๑๐ ไร่ คือ นา ๕ ไร่ พืชไร่ ไม้ผล และอื่น ๆ ๕ ไร่

๒) สระน้ำ ๓ ไร่ ลึก ๔ เมตร จุน้ำได้ประมาณ ๑๙,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร (๑๙,๒๐๐)

๓) ที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ ๒ ไร่

ขั้นที่ ๒ พระราชทานแนวทางในการรวมกลุ่มและองค์กรของเกษตรกรเพื่อรวมพลังกัน เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ หลังจากจัดตั้งศูนย์บริการที่วัดมงคลชัยพัฒนาและแปลงตัวอย่างที่บ้านกุดตอแก่น ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้สำเร็จแล้ว โดยให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปของกลุ่มและสหกรณ์ เพื่อร่วมมือร่วมใจกันในด้านต่าง ๆ คือ

๒.๑ การผลิต เช่น พันธุ์พืช การเตรียมดิน การชลประทาน เป็นต้น

๒.๒ การตลาด เช่น ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต เป็นต้น

๒.๓ การเป็นอยู่ เช่น กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

๒.๔ สวัสดิการ เช่น สาธารณสุข แหล่งเงินทุน เป็นต้น

๒.๕ การศึกษา เช่น โรงเรียน ศูนย์การศึกษา เป็นต้น

๒.๖ สังคมและศาสนา

กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ต้องได้รับความสนับสนุนและร่วมมือจากหน่วยราชการ มูลนิธิต่าง ๆ และภาคเอกชน จึงจะประสบความสำเร็จ

ขั้นที่ ๓ เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากขั้นตอนที่สอง เมื่อกิจการเจริญเติบโตขึ้น กลุ่มเกษตรกรก็ควรดำเนินธุรกิจขนาดย่อมได้ พระราชทานเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ ทรงแนะนำให้กลุ่มเกษตรกรติดต่อยุติร่วมมือกับแหล่งเงินทุน คือ ธนาคาร และกับแหล่งพลังงาน คือ บริษัทน้ำมัน เพื่อสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ การขอความร่วมมือสนับสนุน เช่น

๑) จัดตั้งและบริหารโรงสี

๒) จัดตั้งและบริหารร้านสหกรณ์

๓) การลงทุน

๔) การพัฒนาคุณภาพชีวิต

๓.๒ ผลประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกัน การร่วมมือระหว่างกลุ่มเกษตรกรกับธนาคาร และบริษัทแหล่งพลังงานนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน คือ

๑) เกษตรกรขายข้าวและพืชผลการเกษตรในราคาสูง ไม่ถูกกดราคา

๒) ธนาคารกับบริษัทซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ เนื่องจากซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรโดยตรง และนำมาสีเอง

๓) เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคในราคาต่ำ เพราะรวมกันเป็นร้านสหกรณ์จึงซื้อในราคาขายส่ง

๔) ธนาคารกับบริษัทสามารถที่จะกระจายบุคลากรของตนได้มากขึ้น^{๓๖๗}

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานโดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชว่า ปรัชญานี้แนะแนวทางให้ประชาชนใช้ชีวิตอยู่บนทางสายกลาง แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับชุมชน และระดับชาติ อันมีจุดเด่นอยู่ที่การใช้ชีวิตอย่างสมดุล หัวใจหลัก ๓ อย่าง ได้แก่ ความรู้จักพอดี ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชีวิต ควบคู่ไปกับความดีงามและความรู้ความสามารถสามารถนำไปใช้ในสังคมทุกระดับ นอกจากนี้ยังช่วยขจัดความขัดแย้งในปัจจุบันทั้งประเด็นระดับสถาบัน การรักษาสีงแวดล้อม การเป็นมนุษย์ที่ดี และบทบาทหน้าที่ของรัฐบาล^{๓๖๘} การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จะต้องมีเงื่อนไข ๓ ประการ คือ

๑. เงื่อนไขหลักวิชา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการนำหลักวิชาความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ทั้งในชั้นวางแผนและปฏิบัติ เป็นเศรษฐกิจบนพื้นฐานของความรู้ (KnowledgeBase Economy) และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society)

๒. เงื่อนไขคุณธรรม การสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมโดยกลไกการเลี้ยงดูในครอบครัวการศึกษาอบรมในโรงเรียน การสั่งสอนศีลธรรมจากศาสนา และการฝึกจิตข่มจิตของตนเอง ซึ่งบุคคล ครอบครัว องค์กรหรือชุมชนที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จะต้องนำระบบคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตมาประพาดปฏิบัติก่อน

^{๓๖๗} ทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, โดย ผศ. สนธยา พลศรี, ใน *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*, พิมพ์ครั้งที่ ๕ (กรุงเทพมหานคร: โรมพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๒๒๑-๒๒๓.

^{๓๖๘} Phrasomchoke Mongsawad, Sufficiency economy: A contribution to development theory, (Proceedings of World Academy of Science: Engineering and Technology, 2007), p. 181.

๓. เงื่อนไขในการดำเนินชีวิต ต้องมีความรอบรู้ที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต มีความเข้มแข็ง อดทน มีความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ^{๓๙}

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ และภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ทรงเน้นย้ำเป็นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมไทยก็กลายเป็นอุดมการณ์สำหรับคนทุกชนชั้นในสังคมไทยที่อยากใช้ชีวิตแบบทางสายกลาง รวมทั้งผู้คนในวัยรุ่นหนุ่มสาวเช่นกัน และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทาน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไว้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”^{๔๐}

สรุป ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับชุมชน และระดับชาติ อันมีจุดเด่นอยู่ที่การใช้ชีวิตอย่างสมดุลทั้งนี้จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้ มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริตและให้ มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาการดำรงชีวิต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทาน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไว้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนว

^{๓๙} เกษม วัฒนชัย, “เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ”, วารสารผู้ตรวจการแผ่นดินของ รัฐสภา, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒, (มีนาคม ๒๕๕๐): ๑๕๕-๑๕๖.

^{๔๐} สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์, “ภาวะบริโภคนิยมของวัยรุ่นไทย: ปัจจัยผลักดันสู่สังคมไทย”, วารสารรามคำแหง, ฉบับมนุษยศาสตร์ ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๕๐): ๑-๒.

การดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

๒.๔ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรัสได้รับการสานต่อและรณรงค์กันมา โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ควรศึกษาและทำความเข้าใจเพื่อขยายผลสู่การปฏิบัติ คือ

ทฤษฎีธัมมิกัตถลประโยชน์ ๔ ประการ ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน หลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุข หรือพูดอีกอย่างก็คือ หัวใจของเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบไปด้วย อ. อา. กะ. สะ. โดยคำว่า อ. ย่อมาจาก อุฏฐานสัมปทา แปลว่า ให้หมั่น อา. ย่อมาจาก อารักขสัมปทา แปลว่า ให้รักษา กะ. ย่อมาจาก กัลป์ยามมิตตตา แปลว่า ให้คบคนดี สะ. ย่อมาจาก สมชีวิตตา แปลว่า ให้เลี้ยงชีวิตพอดี คาถา ๔ ตัวนี้ควรค่าแก่จำ และนำไปใช้ในกิจการงาน ก็จะสามารรถเลี้ยงตัวได้ ถ้าไม่ถึงขั้นเศรษฐกิจอย่างน้อยก็ต้องพอเพียง พออยู่พอกิน ไม่อับจน ไม่อดอยาก^๑ ถึงอย่างไรก็ตามการที่จะสร้างเนื้อสร้างตัวนั้น จำเป็นจะต้องรู้จักชั้นแจจจัดสรรทรัพย์ ชั้นจับจ่ายกินใช้ด้วย จึงจะทำให้การสร้างเนื้อสร้างตัวนั้นเป็นไปด้วยความราบรื่น ซึ่งหลักการดังกล่าวปรากฏอยู่ใน “ธรรมนุญชีวิต” ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) ดังนี้

๑. คนรู้จักทำมาหาเลี้ยงชีพ

คนที่รู้จักหา รู้จักใช้ทรัพย์ หรือหาเงินเป็น ใช้เงินเป็น เป็นคนทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักปักฐานได้ และทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้องก็เพราะปฏิบัติตามหลักธรรมต่อไปนี้

๑.๑ **ค้นหาและรักษาสมบัติ** ปฏิบัติตามหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันหรือหลักธรรมอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้น ที่เรียกว่า ทฤษฎีธัมมิกัตถลสังวัตตนิกรธรรม ๔ ประการ

๑) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือ ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่ การงาน การประกอบอาชีพที่สุจริต ฝึกฝนให้มีความชำนาญและรู้จัก รู้จักใช้ปัญญาสอดส่องตรวจตราหาวิธีการที่เหมาะสมที่ดี จัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี

๒) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย

^๑ อุดมพร อมรธรรม, *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๔๙), หน้า ๙๙-๑๐๓.

๓) กัลยาณมิตรตตา คบหาคนดีเป็นมิตร คือรู้จักเสวนาหาคบหาคน ไม่คบไม่เอาอย่าง ผู้ที่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย เลือกเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้รู้ผู้ทรงบุญ ผู้มีความสามารถ ผู้นำ เคารพนับถือ และมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพการงาน

๔) สมชีวิตตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี คือ รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย เป็นอยู่พอดีสม รายได้ มีให้พอดีหรือพุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้

๑.๒ ชั้นแรงจัดสรรทรัพย์ เมื่อหาทรัพย์มาได้แล้ว รู้จักจัดแจงทรัพย์นั้น โดยถือ หลักการแบ่งทรัพย์เป็น ๔ ส่วน ที่เรียกว่าโภควิภาค ๔ คือ

“เอเคน โภเค ภุณเคเชย” พึ่งใช้สอยโภคสมบัติด้วยส่วนหนึ่ง

“ทวิที กมมํ ปโยชเย” พึ่งประกอบกิจการงานด้วยสองส่วน

“จตุตถถจ นิธาเปยเย” พึ่งเก็บส่วนที่สี่ไว้ด้วย^{๔๖}

๑.๓ ชั้นจับจ่ายกินใช้ พึ่งเข้าใจและคำนึงอยู่เสมอว่า การที่เพียรพยายามแสวงหา รักษา และครอบครองโภคทรัพย์ไว้นั้น ก็เพื่อจะใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนและคนอื่น ถ้าไม่ใช้ทรัพย์ สมบัติให้เกิดคุณประโยชน์แล้ว การหาและการมีทรัพย์สมบัติก็ปราศจากคุณค่า หากความหมายใดๆ ไม่ได้ ดังนั้น เมื่อมีทรัพย์หรือหาทรัพย์มาได้แล้ว พึ่งปฏิบัติต่อทรัพย์ ตามหลัก โภคาคิยะ (ประโยชน์ที่ ควรถือเอา จากโภคะหรือเหตุผลที่อริยสาวกควรยึดถือในการที่จะมีหรือครองทรัพย์สมบัติ) ๕ ประการ ดังพุทธพจน์

๑. อริยสาวกแสวงหาโภคทรัพย์มาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงความขยันหมั่นเพียรของตน เลี้ยงบิดา มารดา บุตร ภรรยา และคนในปกครองทั้งหลายให้เป็นสุข

๒. บำรุงมิตรสหาย และผู้ร่วมกิจการงานให้เป็นสุข

๓. ใช้ปกป้องรักษาสวัสดิภาพ ทำตนให้มั่นคงปลอดภัยจากภัยอันตราย

๔. ทำพละ คือ สละเพื่อบำรุงบูชา ๕ อย่าง

๑) ญาติพละ สงเคราะห์ญาติ

๒) อติถิพละ ตอนรับแขก

๓) ปุพพเปตพละ ทำบุญหรือสักการะอุทิศให้แก่ผู้ล่วงลับ

๔) ราชพละ บำรุงราชการด้วยการเสียภาษีอากร เป็นต้น

๕) เทวตาพละ ถวายเทวดา คือ ทำบุญอุทิศให้แก่สิ่งที่เคารพบูชาตามความเชื่อถือ

๕. อุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์ และเราบรรพชิตผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ

เมื่อได้ใช้โภคทรัพย์ทำประโยชน์อย่างนี้แล้ว ถึงโภคะจะหมดสิ้นไปก็สบายใจได้ว่า ได้ ใช้โภคะนั้นให้เกิดประโยชน์ถูกต้องตามหลักเหตุผลแล้ว ถึงโภคะเพิ่มขึ้นก็สบายใจเช่นเดียวกัน เป็นอัน

^{๔๖} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๙๗/๒๐๒.

ไม่ต้องเดือดร้อนใจในทั้งสองกรณี การใช้จ่ายใน ๕ ข้อนี้ ท่านมุ่งแจกแจงรายการที่พึงจ่าย ให้รู้ว่าควรใช้ทรัพย์ทำอย่างไรบ้าง^{๔๓}

๒.๕ ข้อมูลพื้นที่วิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี” ดังนี้

ประวัติหมู่บ้าน

ชุมชนหนองเอะ ก่อตั้งมาประมาณ ๒๐๐ กว่าปี มีท้าวคันธนาม และยายจอมผู้เป็นแม่ ได้พากันอพยพไปขุดเอาทองคำมาจากดงชุมคำแล้วจะกลับปางจานคร และได้เดินทางมาถึงหนองน้ำแห่งหนึ่ง จึงได้ทำการอ้อทองคำ (อ้อทองคำคือการหลอมทองคำ) ที่ได้นำมาขึ้น ต่อมาเมื่อ ๒ ครอบครัว ได้พากันมาปลูกบ้านอยู่ตามไร่นา อยู่ใกล้กับหนองน้ำที่อ้อทองคำ จึงได้ตั้งชื่อว่า หนองอ้อ ต่อมาเรียกเพี้ยนเป็น หนองเอะ โดยมี ท้าวอุปฮาดราชบุตร ผู้ใหญ่บ้านคนแรก ปัจจุบันมี นายถวิล แสงก่า เป็นผู้ใหญ่บ้านต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๑ ได้ แบ่งการปกครองออกเป็นบ้าน “หนองสิม” หมู่ที่ ๑๔ โดยมีนายคำดี สีเขียว เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกของหมู่บ้าน ปัจจุบันมีนายสุพัฒน์ เต็มพรม เป็นผู้ใหญ่บ้าน

บ้านหนองเอะ-หนองสิม ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดอุบลราชธานีระยะทาง ๕๕ กม. การเดินทางใช้ถนนสายอุบล- ทรายทอง และห่างจากอำเภอดง ๑๒ กิโลเมตร

อาชีพหลัก คือ การทำนาปี ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐ กก./ไร่ รองลงมาคือ อุตสาหกรรมในครัวเรือน เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชและ รับจ้างทั่วไป ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มมีดินปนทรายและดินเหนียว การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่นา^{๔๔}

ขอบเขต

ทิศเหนือ	จรดกับบ้านหนองเต่า ตำบลกุดยาลวน
ทิศใต้	จรดบ้านคำสมิง ตำบลเกษม
ทิศตะวันออก	จรดบ้านก่อ ตำบลเกษม
ทิศตะวันตก	จรดบ้านกาจับ ตำบลกุดยาลวน

^{๔๓} อัง.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๔๑/๔๘.

^{๔๔} รูปแบบการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบ ๑ ผู้ตรวจ ๑ หมู่บ้านในพื้นที่ (๓๐ เมษายน ๒๕๕๕), [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://pimpeesut.blogspot.com> [๐๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่อาศัย ๒๒ ไร่ พื้นที่การเกษตร ๙๕๑ ไร่ พื้นที่สาธารณประโยชน์ ๔๓ ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ตามสมบูรณ์แหล่งน้ำสมบูรณ์พอเพียง และมีคลองส่งน้ำของกรมชลประทานเหมาะสำหรับการประกอบอาชีพทางการเกษตร ทำสวน ทำไร่ ทำนา และเลี้ยงสัตว์^{๔๕}

ข้อมูลครอบครัวและประชากร

จำนวนครัวเรือนรวม ๙๔ ครัวเรือน แบ่งเป็นชาย ๒๑๑ คน และหญิง ๑๙๗ คน และมีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่รวม ๔๐๘ คน^{๔๖}

การดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

บ้านหนองเอาะตำบลเกษมได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเฉลิมพระเกียรติ ๗๘ พรรษามหาราชาฯประจำปี ๒๕๕๓ และได้รื้อฟื้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในหมู่บ้านคือทางแกนนำของหมู่บ้านได้ร่วมมือกับประชาชนในการดำเนินกิจกรรมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเฉลิมพระเกียรติ ๗๘ พรรษามหาราชาฯประจำปี ๒๕๕๓ โดยมีกิจกรรมคือมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ว่าจะเป็นการปลูกฝัง การเลี้ยงสัตว์ เพื่อลดรายจ่าย จึงมีการส่งเสริมให้มีการปลูกพืชที่กินได้ตามครัวเรือน โดยได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพื่อให้ประชาชนที่สนใจได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้และนำไปปฏิบัติในครัวเรือนและยังมีสถานภาพ เพื่อให้คำปรึกษาและเป็นการสนทนากันเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนและหาวิธีทางแก้ไขร่วมกันของคนในชุมชน

ในปัจจุบันผลการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมา บ้านหนองเอาะ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลเกษม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับการยอมรับในการยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สมาชิกในชุมชนมีการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ การออม การดำรงชีวิต การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเอื้ออาทร ซึ่งชาวบ้านในชุมชนทุกครัวเรือนมีความโดดเด่นในด้านการออม จนชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาหนี้ระบบได้ และสมาชิกทุกคนทุกครัวเรือนเป็นสมาชิกสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน พร้อมรื้อฟื้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ครบทุกหลังคาเรือนและขยายผลต่อหมู่บ้านอื่น ๆ ในระดับตำบล สามารถเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายและชุมชนรู้จักการออม หนี้สินลดลง รู้จักการใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นและค้นหาสิ่งทดแทนในการซื้อขายที่ประหยัดมากยิ่งขึ้น ไม่เดือดร้อนในการดำเนินชีวิต บ้านหนองเอาะ จึงเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในปัจจุบัน

^{๔๕} ข้อมูลหมู่บ้านต้นแบบ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองเอาะหนองสิม หมู่ที่ ๑๓-๑๔ ตำบลเกษมอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ๒๕๖๑. (อัสสำเนา).

^{๔๖} ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลเกษม ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๐. (อัสสำเนา).

กลุ่มอาชีพในชุมชน

๑. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
๒. กลุ่มเพาะเห็ดนางรม
๓. กลุ่ม เลี้ยงปลา
๔. กลุ่มกองทุนน้ำมันชุมชน
๕. กลุ่มทอผ้าสินค้าโอท็อป
๖. กลุ่มผลิตน้ำยาล้างจานของชุมชน
๗. กลุ่มทำขนม
๘. กลุ่มแปรรูปอาหารและการถนอมอาหาร
๙. กลุ่มอนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณี
๑๐. กลุ่มกองทุนเงินแผ่นดิน
๑๑. กลุ่มศูนย์สาธิตการตลาด

วิธีดำเนินการของหมู่บ้าน

๑. ลดรายจ่าย
๒. เพิ่มรายได้
๓. การออม
๔. การเรียนรู้
๕. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในชุมชน

รางวัลแห่งความภูมิใจของหมู่บ้าน

๑ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับตำบล พร้อมโล่เกียรติยศ เมื่อปี พ.ศ ๒๕๔๓

๒ ได้รับรางวัลชนะเลิศ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับตำบลพร้อมโล่เกียรติยศ “บ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม” ระดับตำบล

๓ ได้รับรางวัลชนะเลิศหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ

๔ ได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดหมู่บ้าน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เถลิงพระเกียรติ ๘๔ พรรษา ระดับจังหวัด เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๓

๕ ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับจังหวัด หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ “อยู่เย็น เป็นสุข” ปี ๒๕๕๔ บ้านหนองเอะ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลเกษม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

วิสัยทัศน์

“เกษตรปลอดสารพิษ หมู่บ้านปลอดยาเสพติด เศรษฐกิจก้าวหน้า เน้นการศึกษา พัฒนา สังคม คมนาคมสะดวก”^{๔๗}

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยพบว่า มีผู้สนใจที่จะศึกษาวิจัยอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน สำหรับเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีหัวข้องานวิจัยที่น่าสนใจ ดังนี้

รัฐพงศ์ บุญญานวัตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้รับข้อมูลเพียงอย่างเดียว ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ทั้งการคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชน ข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชนที่จะสะท้อนในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ในชุมชน รวมถึงการรับทราบนโยบาย และการปฏิบัติงาน แผนงาน งบประมาณของคณะกรรมการชุมชน ประชาชนยังเข้าไปมีส่วนร่วมไม่มากเท่าที่ควร และการจะมีบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมและโครงการของชุมชนก็เป็นเพียงบางครั้งที่มีโอกาสเท่านั้น เมื่อมีบทบาทต่อชุมชนเป็นบางครั้งบางครั้งจึงทำให้การที่จะเข้าไปติดตามการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนให้เป็นไปตามแผนและโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนจึงไม่มากนัก ทำให้ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนต่อประชาชนจึงมีอยู่ระดับปานกลางเท่านั้น และอีกประเด็นที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตนเอง เนื่องจากปัจจัยด้านอาชีพ ประชาชนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพจึงไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าไปมีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร ซึ่งหลายคนใช้เวลาว่างที่เหลือจากการประกอบอาชีพเข้าร่วมแต่อีกหลายคนใช้ความสำคัญของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ อันเป็นผลประโยชน์ต่อตนเองเป็นประเด็น

^{๔๗} รูปแบบการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบ ๑ ผู้ตรวจ ๑ หมู่บ้านในฝัน, (๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๕), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://pimpeesut.blogspot.com>, [๐๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

สำคัญในการเข้าร่วม ซึ่งพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง^{๔๘}

พวงทอง โยธาใหญ่ ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามที่ระเบียบกำหนด โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ใน แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ๕ ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องของระเบียบเท่าที่ควรสำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประจำปี ๒๕๔๕ การศึกษาคั้งนี้พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทั้งสองระดับไม่มีความแตกต่างกันในทุกประเด็น ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการร่วมผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการพยายามประเมิณผล^{๔๙}

พินิจ ลาภธนานนท์ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท” ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันแม้บทบาทของวัด และพระสงฆ์ต่อชุมชนจะสูญเสียไปมากตามสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม แต่สำหรับในชนบทบางแห่ง พระสงฆ์ยังสามารถดำรงสถานภาพความเป็นผู้นำชุมชน แต่บทบาทที่มีต่อชุมชนอาจจะมีลักษณะที่ผิดเพี้ยนไปจากเดิม ทว่าบทบาทที่มีประโยชน์มากต่อชุมชนชนบท คือ บทบาทในด้านการพัฒนาชนบท ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในชุมชนชนบทบางแห่ง เมื่อมีงานพัฒนาเข้าไปถึงชุมชน พระสงฆ์ในชุมชนจะเข้าไปร่วมงาน อาจจะเป็นผู้นำในการเสนอความคิดริเริ่ม เป็นศูนย์รวมเรียกความร่วมมือจากประชาชนในกิจกรรมพัฒนาเหล่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ที่พบเห็นมักจะเป็นโครงการพัฒนาในการสร้างสาธารณะและสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น บ่อน้ำ สะพาน ทำถนน ศาลา หรือห้องประชุม เป็นต้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์เองก็ได้ตื่นตัวในบทบาทด้านการพัฒนาชนบทอยู่บ้างแล้ว ถึงแม้จะเป็นเพียงจำนวนน้อยก็ตาม^{๕๐}

^{๔๘} รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร, “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร”, *รายงานวิจัย*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑๐-๑๑๓.

^{๔๙} พวงทอง โยธาใหญ่, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”, *รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕), บทคัดย่อ.

^{๕๐} พินิจ ลาภธนานนท์, *รายงานการวิจัยบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙), หน้า ๕.

พระสมณีก อนันตวรวงค์ ได้ทำวิจัยเรื่อง พระสงฆ์กับสังคมไทยโดยพิจารณาในเชิง สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง : กรณีศึกษาวัดในกรุงเทพมหานครและฉะเชิงเทราเพื่อ ทราบบทบาทของพระสงฆ์ไทยในมิติของเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเมือง การปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ๑) ด้านเศรษฐกิจ พระสงฆ์มีบทบาทส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพสุจริต ไม่ เบียดเบียนผู้อื่น มีบทบาทในการสอนงานอาชีพด้านฝีมือ เช่น การนวดแผนโบราณ ยาสมุนไพร ศิลปกรรม การก่อสร้าง เป็นต้น ๒) ด้านสังคม พระสงฆ์มีบทบาทด้านสังคม กล่าวคือ การอบรม จริยธรรม การลดการเสพยาเสพติด การอนุเคราะห์ผู้ยากไร้ การสังเคราะห์ผู้ปัญหาทางใจ การ อนุเคราะห์ผู้เดินทาง การช่วยเหลือกิจกรรมของประชาชน เช่น การใช้สถานที่ของวัดเป็นที่เก็บพัสดุ เก็บของศักดิ์สิทธิ์ อนุเคราะห์สัตว์เลี้ยง ให้ยืมเครื่องใช้ เป็นต้น และยังมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนอีก ด้วย ๓) ด้านการศึกษา พระสงฆ์มีบทบาทด้านการศึกษาหลายประการ กล่าวคือ การให้ความรู้แก่ พระสงฆ์แก่พระสงฆ์และประชาชนทั้งภายในและภายนอก การสร้างโรงเรียนวัด เป็นต้น ๔) ด้าน การเมืองการปกครอง พระสงฆ์มีบทบาททางอ้อม ในเชิงเหนี่ยวนำการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับ ธรรมะ^{๕๑}

ยุทธพงศ์ สมร ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจ พอเพียงของชุมชนบ้านร่องกาศใต้ ตำบลร่องกาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านร่องกาศใต้เป็นชุมชนที่มีประวัติการตั้งถิ่นฐานมานานกว่า ๒๐๐ ปี มีพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ เหมาะแก่การเกษตร มีอาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นระบบเครือญาติโดยสืบทอด วัฒนธรรม ภูมิปัญญาสู่ลูกหลานในการแปรรูปผลิตผลการเกษตรมีระบบการปกครองกันภายในชุมชน ให้สิทธิเท่าเทียมกันตามระบอบประชาธิปไตย มีความเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์จากเหตุการณ์ น้ำท่วมในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ทำให้พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายได้รับความเดือดร้อนในชุมชน แต่มี สิ่งหนึ่งที่ชุมชนยึดถือเป็นที่พึ่งทางจิตใจ คือการน้อมเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นหลักใน การดำเนินชีวิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่แน่นแฟ้นขึ้นมี การสร้างความสามัคคีในชุมชน ก่อให้เกิดเป็นภาคประชาสังคม สามารถพึ่งพาตนเอง และตัดสินใจใน การจัดการทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคงไปพร้อมกับสังคมยังยืนการศึกษา ปัจจัยในการสร้างทุนทางสังคมทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ดังนี้ ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางสังคม พบ ๔ ปัจจัยหลักได้แก่ ๑) สถาบัน พระมหากษัตริย์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ราษฎร ๒) ภาครัฐ ๓) ภาคเอกชน ๔) สภาพเศรษฐกิจปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางสังคม พบ ๖

^{๕๑} พระสมณีก อนันตวรวงค์, “สถาบันสงฆ์กับการพัฒนาในอนาคตตามทัศนะของพระผู้นำทางด้าน วิชาการ”, *วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๔๕-๔๖.

ปัจจัยหลัก ได้แก่ ๑) ครอบครัว ๒) ศาสนา ๓) วัฒนธรรม ๔) กระบวนการเรียนรู้ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๕) ผู้นำชุมชน ๖) ประชาสังคมปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม พบ ๓ ปัจจัยหลักได้แก่ ๑) แนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตร ๒) การค้าผลิตผลทางการเกษตร ๓) การสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ ปัจจัยภายใน ที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มี ๕ ปัจจัยหลัก ได้แก่ ๑) การมีส่วนร่วมทางสังคม ๒) วิถีชีวิตชุมชน ๓) ภูมิปัญญา ๔) ความมั่นคง ๕) ความสงบสุข^{๕๒}

ปิยะ ประทีปกรขมิ ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชายทะเล บางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนระดับต่ำ ๒) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน คือ สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการคาดหวังผลประโยชน์ส่วน ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน คือ เพศ อายุระดับการศึกษา สถานภาพ การสมรส ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อาชีพ รายได้ และพื้นที่ถือครอง ๓) ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน คือ การให้ความร่วมมือของประชาชน ผู้นำชุมชน ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ และการสนับสนุนจากภาครัฐข้อเสนอแนะจากผลวิจัยพบว่า ควรปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชนควรเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถความเสียสละ ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนให้มากกว่าที่ผ่านมา โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่สะดวกต่อการได้รับข่าวสารของประชาชนและควรให้ความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ชายทะเลบางขุนเทียนให้มากขึ้น รวมทั้งควรมีแผนพัฒนาเฉพาะของพื้นที่ดังกล่าว^{๕๓}

ดวงพร แสงทอง ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจากสื่อแหล่งต่าง ๆ สื่อที่เปิดรับมากที่สุด และกระทำเป็นประจำคือการพูดคุยกับบุคคลอื่น เช่น เพื่อนบ้าน ในขณะที่ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน การมีส่วนร่วม

^{๕๒} ยุทธพงศ์ สมร, “การพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านร่องกาศใต้ ตำบลร่องกาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่”, การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

^{๕๓} ปิยะ ประทีปกรขมิ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชายทะเล บางขุนเทียนกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

ร่วมหากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ร่วมคิดกำหนดความต้องการ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมปฏิบัติตามและการประเมินผล ตลอดจนการร่วมตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ประชาชนที่มีอาชีพ สถานภาพ ระดับการเปิดรับสื่อ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน มีส่วนรวมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างกัน^{๕๔}

สุภาพร วนารุวัช ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจที่ทำให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรร่วมใจพัฒนาชุมชน สรุปผลของการศึกษาคั้งนี้ว่า แรงจูงใจในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์และสามเณรเนื่องมาจากปัจจัยนอกเป็นสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับคำแนะนำจากพัฒนาการหรือโดยการชักชวนของพัฒนาการมากกว่าที่จะเนื่องมาจากปัจจัยภายในหรือความคิดริเริ่มของพระสงฆ์เอง ซึ่งอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์และสามเณรนั้นมีสาเหตุสำคัญ ๆ จากปัญหาทางด้านกายภาพ ปัญหาด้านการขาดเงิน ปัญหาขาดความรู้ความชำนาญทางด้านวิชาการและเทคนิค^{๕๕}

พระมหาศิริวัฒน์ อริยมณี (จันตะ) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองของพระพุทธศาสนา” ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักพุทธธรรมมีความสัมพันธ์กันในด้านต่าง ๆ คือ ด้านปรัชญา ด้านโครงสร้าง และด้านกระบวนการ กล่าวคือพระพุทธศาสนาในส่วนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่เรียกว่าเศรษฐกิจแนวพุทธและเศรษฐกิจพอเพียงต่างมีปรัชญาอันประกอบด้วยหลักการและอุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจที่เป็นไปด้วยกันได้อย่างกลมกลืนประสานเชื่อมโยงกันคือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นธรรมสูงคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเป็นธรรม เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นองค์รวมไม่มองเรื่องของเศรษฐกิจแบบแยกเป็นส่วน ๆ ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามหลักจริยธรรม และ รูปแบบในการบริหารจัดการ เป็นการกระจายอำนาจไปทั่วถึง ส่วนคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามา บางคนทำเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เห็นประโยชน์ของชุมชนมีขมิ้นมาปฏิบัติโดยเริ่มจากสัมมาทิฐิ มีความเห็นถูกต้อง สัมมาวาจา วชิสุจริต สัมมากรรมมันตะ กายสุจริต สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ ไม่ประมาท ยึดหลักความสมดุล ๓ ประการ คือ ความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับมนุษย์ และวัตถุกับจิตใจ^{๕๖}

^{๕๔} ดวงพร แสงทอง, "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วน ตำบลในอำเภโพนทราย จังหวัดราชบุรี", **ปริญญาณิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

^{๕๕} สุภาพร วนารุวัช, “แรงจูงใจที่ทำให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรร่วมในงานพัฒนาชุมชน”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาณิพนธ์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๖), บทคัดย่อ.

^{๕๖} พระมหาศิริวัฒน์ อริยมณี (จันตะ), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองของพระพุทธศาสนา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๘.

ว่าที่ร้อยตรีวราภุมิ สุวะโสภา ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม” ผลการวิจัยพบว่า ๑) สภาพปัญหาทั่วไปของการดำเนินการเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า คริวเรือนชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในภาวะพอยังมีรายได้ค่อนข้างน้อยแก่ค่าใช้จ่ายอย่างเพียงพอไม่ใช้จ่ายเกินตัวและมีส่วนน้อยที่รายได้ค่อนข้างสูง แม้ว่าชุมชนจะไม่มีกรรวมกลุ่มในการผลิตสินค้า หรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ๒) กระบวนการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม จัดทำแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริม และสนับสนุนจัดอบรมให้ความรู้และจัดสรรงบประมาณ โดยกำหนดยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานล่างเพื่อการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ๓) แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม ๓ ประการคือ ๑) การนำหลักอริยสัจสี่มาแก้ไขปัญหาค่าความเพียรหรือแก้ไขความเกียจคร้านสิ่งสำคัญคือการระมัดระวังสำรวมรักษากาย วาจา ใจ ๒) การนำหลักอริยสัจสี่มาแก้ไขปัญหาค่าความไม่รู้จักรักษาทรัพย์คือ การใช้เงินตามหลักธรรมคนรู้จักทำมาหาเลี้ยงชีพ ๓) การนำหลักอริยสัจสี่มาแก้ไขปัญหาค่าความไม่รู้จักการคบคนพาล ความมีกัลยาณมิตรคือ มีผู้แนะนำสั่งสอนที่ปรึกษาเพื่อนที่คบหา และบุคคลผู้แวดล้อมที่ดีความรู้จักเลือกเสวนากับบุคคลและ ๔) การนำหลักอริยสัจสี่มาแก้ไขปัญหาค่าความไม่รู้จักการใช้จ่ายเกินฐานะให้รู้จักประมาณในการเลี้ยงชีพ โดยทางชอบธรรมกล่าวคือการดำรงชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีล ซึ่งเป็นหลักขั้นพื้นฐานที่ประคับประคองกาย วาจา ให้เรียบร้อยและทำงานที่สุจริต^{๕๗}

พระอธิการเชื่อน เขมธมโม ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า ๑) บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนกรณีศึกษาคณะสงฆ์ อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี ทั้ง ๓ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๐, S.D.=๐.๕๐๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๘, S.D. = ๐.๖๒๓) ส่วนในด้านด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการเป็นพระสงฆ์นักพัฒนาและใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจการต่างๆของวัดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔, S.D. = ๐.๕๐๙) และด้านการสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานจากภาคส่วนต่างๆเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

^{๕๗} ว่าที่ร้อยตรีวราภุมิ สุวะโสภา, “ทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๘, S.D. = ๐.๕๖๔) ๒) บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ฆราวาสศึกษาคณะสงฆ์ อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ฆราวาสศึกษาคณะสงฆ์ อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๓) ปัญหาส่วนใหญ่ของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนฆราวาสศึกษาคณะสงฆ์ อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานีคือปัญหาการนโยบายการทำงานขาดแผนงานการจัดการที่ดีเหมาะสมกับงานและการกระจายงานการอนุเคราะห์ส่งเสริมในบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนฆราวาสศึกษาคณะสงฆ์อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานีทั้ง ๓ ด้าน คือด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการเป็นพระสงฆ์นักพัฒนาและใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจการต่างๆของวัดและด้านการสนับสนุนส่งเสริม ประสานงานจากภาคส่วนต่างๆเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้แก่ชุมชนไม่ทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ และประกอบกับการทำงานต่างวัดต่างหาขาดความร่วมมือกันทำงาน ทำให้การทำงานไปคนละทิศละทางไม่สอดคล้องกันทำให้งานบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนฆราวาสศึกษาคณะสงฆ์อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานีไม่ก้าวหน้า ตลอดจนขาดบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานและรองรับการปฏิบัติงานในอนาคตเป็นจำนวนมาก^{๕๘}

พระมหานเรศ โฆสภิตติโก (ฤทธิเดช) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนมีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๓.๕๓, S.D. = ๐.๖๖๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็น ด้านการพัฒนาสังคม และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม (\bar{X} = ๓.๕๙, S.D. = ๐.๗๓๓) และด้านการพัฒนาสังคม (\bar{X} = ๓.๕๒, S.D. = ๐.๗๑๖) ส่วนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๔๘, S.D. = ๐.๗๕๓) ๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพ, อาชีพ, และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชากรมีเพศ, อายุ, สถานภาพ, และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิง

^{๕๘} พระอธิการเชื่อน เขมธมโม “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

พุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสระดง จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน ประชากรที่มีระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสระดง จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ๓) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสระดง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ด้านการพัฒนาสังคม พบว่า สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาและด้านวิชาชีพยังไม่มีในท้องถิ่น ประชาชนในชุมชนไม่มีกิจกรรมร่วมกันด้านการพัฒนาเศรษฐกิจพบว่า ไม่มีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมที่ทำให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายหรือหาผลผลิตให้ได้มากขึ้น มีการละเลยต่อความเป็นอยู่ของชุมชนด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม พบว่า ขาดการดูแล และเอาใจใส่ โดยเฉพาะฝุ่นละออง และการจัดการด้านขยะมูลฝอย ระบบระบายน้ำต่าง ๆ ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ ระบายน้ำไม่ทันท่วงที ทำให้มีน้ำขังและในชุมชนส่วนข้อเสนอแนะ ผู้บริหารเทศบาลควรมีการพัฒนาแบบโครงสร้างในการพัฒนา เพื่อให้ทั่วถึงทุกชุมชน และควรมีเครื่องมือในการพัฒนาที่ทันสมัย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป^{๕๔}

Phang Kosal ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสระดง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา” ผลการวิจัยพบว่า ๑). ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสระดง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักร กัมพูชา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ๒). การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสระดง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา โดยจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา เปรียบเทียบได้ดังนี้ ๒.๑) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ของประชาชนในตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสระดง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตาม เพศ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๒.๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนใน ตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสระดง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ๒.๓) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนใน ตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสระดง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตาม อาชีพ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ๒.๔) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน ในตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสระดง จังหวัดกันตล

^{๕๔} พระมหานเรศ โหมสภิตติโก (ฤทธิเดช) “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสระดง จังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศึกษาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

ราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๕^{๖๐}

จากการทบทวนงานวิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชนจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมการ ตัดสินใจ การดำเนินงาน การมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมการติดตาม ประเมินผล รวมถึงการรับทราบนโยบาย และการปฏิบัติงาน แผนงาน งบประมาณของคณะกรรมการ ชุมชน อีกประเด็นที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของ ตนเองเนื่องจากปัจจัยด้านอาชีพ ของประชาชนส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพจึงไม่ค่อยมีเวลาในการ เข้าไปมีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร การวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับระดับการมี ส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ การมี ส่วนร่วมในระดับปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการร่วมผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วม ในการ พยายามประเมินผลปลูกจิตสำนึกประชาชนชนบทเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นการเลือกใช้ วิธีการสื่อสารของพระสงฆ์ในการชี้แนะ และปลูกจิตสำนึกประชาชนชนบท เพื่อการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

๒.๖.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” ปรากฏว่ามี งานวิจัยที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

สัททยา พลปัทพี ได้วิจัยเรื่อง “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ผลการวิจัยพบว่า ๑) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น ๓ ประการ คือ ๑. พอประมาณ ได้แก่ พอประมาณกับศักยภาพของ ตน พอประมาณกับสภาพแวดล้อมและไม่โลภเกินไปจนเบียดเบียนผู้อื่น ๒. มีเหตุผล ได้แก่ ไม่ ประมาท รู้ถึงสาเหตุ พิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการ กระทำ และ ๓. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีได้แก่ พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ พึ่งตนเองได้ทางสังคม คำนึงถึง ผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้น รู้เท่าทันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคุณลักษณะทั้ง ๓ ประการนี้จะเกิดขึ้นได้จากการพัฒนาความรู้และคุณธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักของการพัฒนาคน ๒) กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนที่ดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถ

^{๖๐} Phang Kosal “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา”, วารสารวิชาการ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา การปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล file:///C:/Users/Meewhat/Downloads/๑๔๘๐๘๓-Article%๒๐Text-๓๙๙๓๑๗-๑-๑๐-๒๐๑๘๑๐๐๔.pdf. [๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒].

แบ่งได้ ๔ ด้าน คือ ๑. กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ๒. กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสังคม ๓. กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม และ ๔. กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านจิตใจ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องมีการดำเนินไปพร้อมกันอย่างสมดุลจึงจะสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นในชุมชนได้ ๓) การเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาคนไปสู่คุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ๒ รูปแบบ คือ ๑. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนโดยตรง ๒. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบที่ช่วยสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง ๔) แนวทางการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งได้เป็น ๒ ระดับ คือ ๑. การพัฒนาความรู้ ๒. การพัฒนาคุณธรรมในตัวบุคคลผ่านการศึกษาระบบและนอกระบบ และการพัฒนาชุมชนให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง ๔ ด้าน อย่างสมดุลเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง^{๖๑}

พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๔ ด้าน โดย ด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๒) การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวม ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ขณะที่ประชาชนที่มี รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพในชุมชน และการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึง ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๓) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนา หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ พบว่า อุปสรรคหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ให้ประชาชนร่วมรับรู้ รับทราบ ร่วม วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ร่วมกันเป็นอย่างดี อนึ่ง ชุมชนมีรวมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เป็นเครือข่ายประชาชน เครือข่ายกลุ่มกิจกรรมในชุมชน ทำให้สะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน พัฒนาการ องค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทเป็นผู้ให้การส่งเสริม สนับสนุน ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ การ

^{๖๑} สหทัยา พลภักดิ์, “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”, *ดุชนิพนธ์ครุศาสตร์ดุชนิพนธ์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑๑-๑๑๒.

สนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนผลผลิต หรือผลงานที่เกิดขึ้น อีกทั้งมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน โดยการรวมกลุ่ม กิจกรรมเป็นเครือข่ายชุมชนและการมีส่วนร่วมที่ดีของประชาชน ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการพัฒนาคน ด้านการพัฒนาพื้นที่ ด้านการพัฒนาแหล่งรายได้ และด้านการพัฒนาแผนชุมชน ประโยชน์เกิดขึ้นแก่ชุมชน แก่ประชาชน ในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ ที่เป็น ปัจจัยส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชน อย่างเป็นรูปธรรมและตรงประเด็นความต้องการ หรือปัญหาของชุมชน อย่างเห็นได้ชัด ชุมชนบ้านคลองใหม่เห็นว่าแบบอย่างการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ เหมาะสมแก่สังคมไทยตาม บริบทชุมชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันนี้^{๖๒}

พระปริยญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอดงจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ๑) บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพ รวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีเพียง ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือด้านการสร้างและพัฒนารวมกลุ่ม ($\bar{X} = ๓.๗๘$) ด้านการพัฒนาเครือข่ายความ ร่วมมือในการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = ๓.๖๘$) ด้านการส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($\bar{X} = ๓.๕๔$) และด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ ($\bar{X} = ๓.๓๒$) ๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อปี และ ตำแหน่ง พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการ ส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีรายได้ ตำแหน่ง ต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การ บริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ ๐.๐๕ ๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหารองค์การ

^{๖๒} พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร), “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอดงจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

บริหารส่วนตำบลควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปลูกพืชผักสมุนไพรปลอดสารพิษ การแปรรูปผลผลิตการเกษตร ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้นำเสนอแนวทางการส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องประชาชนหางดงรักษาสีสิ่งแวดล้อม การประชาสัมพันธ์และการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะเรื่องขยะในชุมชน ตลอดจนควรมีการบริการจัดศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของ พระสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมถึงการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง และการจัดฝึกอบรมการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าวให้กับประชาชน การดำเนินโครงการจัดตลาดนัดเพื่อสุขภาพในชุมชน การส่งเสริมให้ประชาชนได้ฝากเงินออมทุกรูปแบบ และควรจัดให้มีนิทรรศการเกี่ยวกับจัดจำหน่ายสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล (OTOP) อย่างต่อเนื่อง^{๖๓}

อรรถพล อุทุมพร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” ไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนทุกคน รู้จักและรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจาก สื่อโทรทัศน์ วิทยุเสียงตามสายของหมู่บ้าน สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ของทางราชการ และจากอินเทอร์เน็ต และเขาใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว ส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเฉลี่ยคนละ ๑ ครั้ง หากประชาชนทุกคนรู้เรื่อง สามารถดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ก็จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในระดับครัวเรือนและระดับประเทศได้^{๖๔}

Phra thongkham singthong ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำรินิธิชัยพัฒนา” ผลการวิจัยพบว่า ๑) แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พบว่า แนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ เป็นแนวคิดการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำทุก

^{๖๓} พระปรีญญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล), “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

^{๖๔} อรรถพล อุทุมพร, “การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, **การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

ขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ๒) กระบวนการพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนา พบว่า กระบวนการพัฒนาสังคมของมูลนิธิชัยพัฒนาคือการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับหลักทฤษฎีใหม่ในโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา ในการจัดการทรัพยากร หรือการใช้ประโยชน์จากที่ดินทำกินขนาดเล็ก เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดเพื่อให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตของเกษตรกรที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีสุขภาพจิตดีและมีการพึงพอใจในชีวิตตลอดจนมีชุมชน สังคมที่มั่นคง เข้มแข็ง และส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างโครงการกับวัดเพื่อสืบทอดและเผยแผ่พุทธศาสนา อันเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจและศรัทธาของประชาชน ตลอดจนเผยแพร่ความรู้ด้านสังคมและจริยธรรมแก่เยาวชน และประชาชนในชุมชน เพื่อขัดเกลาให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมเน้นการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมในลักษณะ บ-ว-ร คือ บ้าน วัด และโรงเรียน หรือหน่วยราชการ ซึ่งเป็นจุดเด่นของสังคมไทยในอดีตมาปรับใช้ให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบันทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกัน และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่สุด^{๒๕}

ฐิติมา ปาลกะเชนทร์ ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนมอำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยสรุปคือ ๑) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อยู่ในระดับมาก ๒) อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพครอบครัว การรับรู้ข่าวสาร การเข้าร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง และการอบรมเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๓) ข้อเสนอแนะเพื่อการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลพนมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ในกลุ่มประชาชนที่มีอายุน้อย รายได้น้อย ให้สามารถรับรู้ข้อมูลและประยุกต์ในแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

^{๒๕} Phra thongkham singthong “การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนา” วิทยานิพนธ์ พุทธศาสนตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), บทคัดย่อ.

และส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อค้นหาปัญหาและแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน นำสู่การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป^{๖๖}

รัฐพงศ์ บุญญานวัตร ได้วิจัยเรื่อง “การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า ๑) ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง ๑๘-๒๘ ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้อยู่ในช่วง ๖,๐๐๑ - ๙,๐๐๐ บาท และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ๑๐ ปีขึ้นไป ๒) การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการปฏิบัติของประชาชนทั้งโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านการมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ ด้านเงื่อนไขความรู้ และ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตามลำดับ ๓) ปัจจัยที่มีผลต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนส่วนปัจจัยที่ไม่มีผล ได้แก่ เพศ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ๔) ข้อเสนอแนะแนวทางการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ที่สำคัญที่สุดคือ ภาครัฐ หรือมหาวิทยาลัยในเขตบริการของชุมชนควรจัดบริการวิชาการแก่ชุมชนในเรื่องการทำบัญชีการออม และให้ความรู้ด้านแนวทางการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่ออบายมุขโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและคนวัยทำงาน^{๖๗}

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้ ต้องดำเนินการโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง รวมถึงการใช้ความรู้ความสามารถที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมในการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็นนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรอบรู้ที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน โดยทรงเน้นย้ำถึงแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาทในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคมให้มีแต่ความสุขความเจริญ เพราะการพัฒนามีหลายกิจกรรม ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องสอดคล้องและเป็นแนวทางเดียวกัน จึงต้องคำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนาด้วย การพัฒนาชุมชนจึงต้องมี

^{๖๖} ฐิติมา ปาลคะเซนทร์, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี”, สารนิพนธ์หลักสูตรบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยสยาม, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

^{๖๗} รัฐพงศ์ บุญญานวัตร “การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

ลักษณะที่เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องต่อปฏิกริยาของชุมชน เป็นวิธีการที่นำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ว่า การพัฒนาชุมชนจะเจริญหรือเสื่อมถอยของชุมชน ขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นสำคัญ การพัฒนาชุมชน จึงต้องให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือการพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาตนเอง และชุมชนให้มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตโดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่มในการพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชน การใช้ทรัพยากรในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐบาลอย่างเหมาะสม เพื่อให้ชุมชนเกิดการ พัฒนาขึ้น ทำให้หมู่บ้านเป็นหน่วยสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี โดยอาศัยหลักความต้องการและการริเริ่มจากประชาชนเป็นหลักเพื่อว่าผลที่ได้รับจะเป็นการแน่นอนและถาวรต่อไป

๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

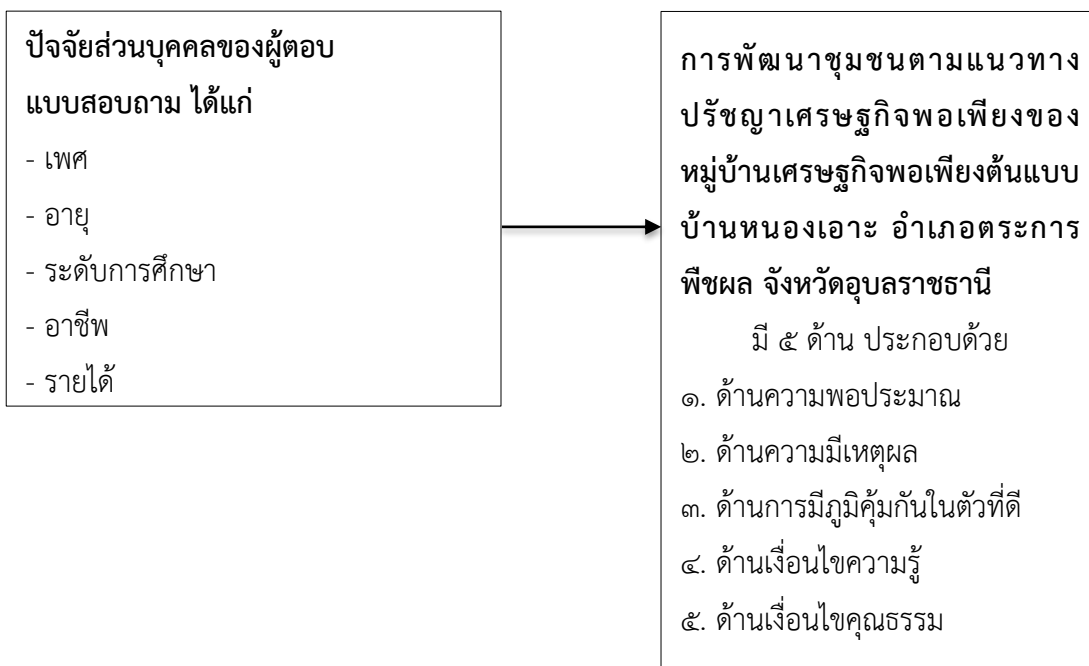
๑. ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ ตำแหน่ง และรายได้

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือข้อมูลจาก มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสาน แนวพระราชดำริ สถาบันส่งเสริม และพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ แนวคิด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”^{๖๘} ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ใน ๕ ด้าน ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

^{๖๘} มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ สถาบันส่งเสริม และ พัฒนากิจกรรมปิดทองหลัง พระ สืบสานแนวพระราชดำริ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, พ.ศ ๒๕๕๕. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.pidthong.org/philosophy.php#XH0z-MAzBIU> [๐๗ ตุลาคม ๒๕๖๑].

ตัวแปรต้น (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

แผนภาพที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ๕ ขั้นตอนดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยนั้นได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่บ้านหนองเอะ ตำบลเกษม อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีจำนวน ๔๐๘ คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้จากประชาชนในพื้นที่บ้าน

หนองเอาะ ตำบลเกษม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane^๑ ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ ๐.๐๕ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดย

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด (๔๐๘) คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ ดังนี้

$$n = \frac{408}{1+408(0.05)^2}$$

$$n = \frac{408}{1+1.02}$$

$$n = \frac{408}{2.02}$$

$$n = 201.98$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๒๐๒ คน

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๒ คน

ได้แก่

๑. นายจอมศรี เหล็กกล้า	ผู้ใหญ่บ้าน หนองเอาะ หมู่ที่ ๑๓
๒. นายหนูกัน เต็มพรม	ผช. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๓
๓. นางฉวี อยู่เย็น	ผช. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๓
๔. นางนันทณี ทองคำ	หัวหน้ากลุ่มเพราะเห็นคนางรม
๕. นายสุพัฒน์ เต็มพรม	หัวหน้ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
๖. นางราตรี มีสยามาส	หัวหน้ากลุ่มทอผ้าสินค้าโอท็อป
๗. นางทวีพร วะสุขันต์	หัวหน้ากลุ่มผลิตน้ำยาล้างจานของชุมชน
๘. นางศรีวิทย์ สุจินทา	หัวหน้ากลุ่มแปรรูปอาหารและการถนอมอาหาร
๙. นายถวิล แสงกำ	หัวหน้ากลุ่มกองทุนเงินแผ่นดิน

^๑ Yamane, t, *Statistic: An Introductory Analysis*, 3rd. ed., (Time Printers Sdn. Bnd. Singapore. 1973), p. 1130.

๑๐. นางสุมาลี วามะพันธ์	หัวหน้ากลุ่มศูนย์สาธิตการตลาด
๑๑. นายสายันต์ มัธฐา	ปราชญ์ชาวบ้าน
๑๒. นายเสถียร พงษ์เสื่อ	ประชาชนบ้านห้องเอาะ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ก) แบบสอบถาม

๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๔. สร้างเครื่องมือการวิจัย

๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๗. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริงและนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๘. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

๒) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของ “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านความพอประมาณ ๒. ด้านความมีเหตุผล ๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔. ด้านเงื่อนไขความรู้ ๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับ “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้^๒

๕ หมายถึง อยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง อยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง อยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง อยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๓) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒. นำแบบสอบถามให้ข้อมูลสำคัญ (Key-depth Interviews) ที่สร้างเสร็จไปเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่านได้แก่

๑) พระปลัดระพีณ พุทธิสาโร, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒ ชูติ ระบอบ และคณะ, *ระเบียบวิธีวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

๔) อาจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) อาจารย์ ดร.สุรียา รักษาเมือง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item - Objective Congruence : IOC)^๓ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๖ – ๑.๐ แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

๓. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกัน ในเขต ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha α – coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๔ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๘๘๔ แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่างจริงได้

๔. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ในการนำไปใช้แจกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

ข) แบบสัมภาษณ์

๑. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๒. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๔. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์

^๓ สมนึก ภัททิยธนี, การวัดผลการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๒๒๐.

^๔ สีน พันธุ์พิณีจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคม, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพลัสซิง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัย “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึง นายกองค้การบริหารส่วนตำบล เกษม เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ชุมชนบ้านหนองเอาะ ตำบลเกษม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๒. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดย กระจายกลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือกจากประชากรที่เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือผู้แทนครัวเรือน ในชุมชน บ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๐๒ ชุดและ เก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน ๒๐๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐% ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒. ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อ สัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็นโดย ขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔. นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวม แบบสอบถามในการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้ โปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ โดยมีการใช้สถิติในวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ ความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), และอธิบายถึงการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้น ๒ ตัวเลือก และการทดสอบค่าเอฟ (f-test) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ ๓ ตัวเลือกขึ้นไป ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เกณฑ์การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (mean = \bar{X}) และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation = S.D.) โดยมีการกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนเป็น ๕ ระดับ ดังนี้^๕

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐ - ๕.๐๐	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐ - ๔.๔๙	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐ - ๓.๔๙	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐ - ๒.๔๙	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ - ๑.๔๙	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) สำหรับข้อความคำถามปลายเปิดผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลได้กำหนดตามกรอบของการวิจัยจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามกรอบที่ได้กำหนดเอาไว้แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ ดังนี้

๑. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
๒. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย
๓. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
๔. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

^๕ ชูศรี วงศ์รัตน์, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒ (นนทบุรี: ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสซิฟ, ๒๕๕๓), หน้า ๗๕.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๐๒ ชุด มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๔.๑.๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๑.๒ การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๔.๒ ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๔.๔ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๔.๑.๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒๐๒ คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แสดงด้วยวงกลมและ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๒๐๒)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	๑๑๑	๕๕.๐๐
	หญิง	๙๑	๔๕.๐๐
	รวม	๒๐๒	๑๐๐.๐๐
อายุ			
	ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๒๓	๑๑.๔๐
	๓๐ - ๔๐ ปี	๕๗	๒๘.๒๐
	๔๑ - ๕๐ ปี	๖๘	๓๓.๗๐
	๕๑ ปีขึ้นไป	๕๔	๒๖.๗๐
	รวม	๒๐๒	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา			
	มัธยมศึกษาตอนต้น	๕	๒.๕๐
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	๗๙	๓๙.๑๐
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	๗๓	๓๖.๑๐
	ปริญญาตรี	๔๕	๒๒.๓๐
	รวม	๒๐๒	๑๐๐.๐๐
อาชีพ			
	เกษตรกร	๑๐๖	๕๒.๕๐
	ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	๔๑	๒๐.๓๐
	รับจ้างทั่วไป	๑๔	๖.๙๐
	รับราชการ	๓๒	๑๕.๘๐
	รัฐวิสาหกิจ	๙	๔.๕๐
	รวม	๒๐๒	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

(n=๒๐๒)

เงินเดือน		
ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	๓	๑.๕๐
๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐๐	๔๙.๕๐
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๕๒	๒๕.๗๐
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๔๐	๑๙.๘๐
๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๗	๓.๕๐
รวม	๒๐๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะอำเภอดุสิตจังหวัดอุบลราชธานี” จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐ ส่วนเพศหญิงมีจำนวน ๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๐

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี มีจำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๗ อายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี มีจำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๒ อายุ ๕๑ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๗ อายุต่ำกว่า ๓๐ ปี มีจำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๑ มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าจำนวน ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๑ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ มีการศึกษา ตามลำดับ

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มีจำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๕ อาชีพทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีจำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๓ อาชีพรับราชการ มีจำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘ อาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๙ และอาชีพรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕ ตามลำดับ

เงินเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีเงินเดือนอยู่ระหว่าง ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕ มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗ มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๘ มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕ มีเงินเดือน ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕ ตามลำดับ

๔.๑.๒ การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ๑. ด้านความพอประมาณ ๒. ด้านความมีเหตุผล ๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔. ด้านเงื่อนไขความรู้ ๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม

(n=๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านความพอประมาณ	๔.๔๕	๐.๒๐๙	มาก
๒. ด้านความมีเหตุผล	๔.๔๗	๐.๑๗๖	มาก
๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๔.๔๙	๐.๑๗๔	มาก
๔. ด้านเงื่อนไขความรู้	๔.๔๙	๐.๑๗๘	มาก
๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	๔.๔๘	๐.๑๔๕	มาก
ภาพรวม	๔.๔๘	๐.๐๘๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๘$, S.D. = ๐.๐๘๗) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านความพอประมาณ (n= ๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ผู้นำชุมชนได้มีการบริหารจัดการชุมชนโดยให้คนในชุมชนมีการดำรงชีวิตด้วยปัจจัยสี่เช่น ที่อยู่ เครื่องอุปโภค บริโภคให้พอดีพอเหมาะ	๔.๔๐	๐.๖๒๕	มาก
๒. ผู้นำชุมชนมีการบริหารจัดการชุมชนโดยให้คนในชุมชนรู้จักประมาณในการนำเข้า และส่งออกสินค้าในชุมชนให้พอเหมาะพอดี	๔.๔๒	๐.๕๕๑	มาก
๓. ผู้นำชุมชนได้พัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนทำการผลิตและบริโภคสินค้าให้เหมาะสมกับการดำรงชีพของตน	๔.๔๘	๐.๕๓๙	มาก
๔. ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมด้านการเกษตรอินทรีย์ให้แก่ชุมชนโดยยึดตามหลักความพอประมาณ	๔.๔๙	๐.๕๓๙	มาก
๕. ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการเก็บออมรายได้ส่วนหนึ่งไว้ใช้ในยามจำเป็น	๔.๔๙	๐.๕๔๘	มาก
๖. ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย	๔.๔๖	๐.๕๓๘	มาก
ภาพรวม	๔.๔๕	๐.๒๐๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านความพอประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๔.๔๕, S.D. = ๐.๒๐๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านความมีเหตุผล (n=๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ผู้นำชุมชนได้ใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยความรอบคอบ	๔.๔๘	๐.๕๗๕	มาก
๒. ผู้นำชุมชนได้ใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาการจัดตั้งโครงการแต่ละโครงการขึ้นในชุมชนโดยคำนึงถึงเหตุผล/คุ่มค่าและมีความจำเป็น	๔.๔๖	๐.๕๕๖	มาก
๓. ผู้นำชุมชนได้ใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาจัดตั้งกลุ่มใด ๆ ของคนในชุมชนโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ และผลกระทบจากการกระทำของกลุ่มคนต่อสังคมส่วนรวม	๔.๔๕	๐.๕๖๔	มาก
๔. ผู้นำชุมชนได้จัดประชุมให้คนในชุมชนได้ปรึกษาและทบทวนร่วมกันอย่างรอบคอบก่อนลงมือกระทำการต่าง ๆ เสมอ	๔.๔๗	๐.๕๕๗	มาก
๕. ผู้นำชุมชนได้นำพาประชาชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาพัฒนาชุมชนอย่างคุ้มค่า ประหยัด และได้คุณภาพ	๔.๔๘	๐.๕๔๘	มาก
๖. ผู้นำชุมชนได้มีการอนุรักษ์และส่งเสริมด้านประเพณี ศิลปวัฒนธรรม โดยยึดตามหลักความมีเหตุผล	๔.๔๖	๐.๕๕๖	มาก
ภาพรวม	๔.๔๗	๐.๑๗๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล

จังหวัดอุบลราชธานี ด้านความมีเหตุผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D. = ๐.๑๗๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

(n=๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ผู้นำชุมชนได้ประชุมร่วมกันกับคนในชุมชนเพื่อหาทางรับมือและแนวทางแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน	๔.๕๐	๐.๕๒๑	มากที่สุด
๒. ผู้นำชุมชนได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยการปลูกฝังความคิดเรื่องความขยัน อดทน อดออม เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชน	๔.๕๑	๐.๕๓๙	มากที่สุด
๓. ผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน	๔.๔๖	๐.๕๔๗	มาก
๔. ผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน	๔.๕๑	๐.๕๔๙	มากที่สุด
๕. ผู้นำชุมชนมีการพัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้ปุ๋ยชีวภาพ และน้ำหมักชีวภาพในการเกษตร เพื่อลดมลพิษที่เกิดจากดิน น้ำ ที่เสื่อมโทรม เพราะเกิดจากการใช้สารเคมีมากเกินไป	๔.๔๖	๐.๕๖๕	มาก
๖. ผู้นำชุมชนเป็นแกนนำในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และเตรียมแผนรับมือต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวในอนาคต	๔.๔๘	๐.๕๔๘	มาก
ภาพรวม	๔.๔๙	๐.๑๗๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล

จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๙$, S.D. = ๐.๑๗๔)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด คือผู้นำชุมชนได้ประชุมร่วมกันกับคนในชุมชนเพื่อหาทางรับมือและแนวทางแก้ไขปัญหอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ผู้นำชุมชนได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยการปลูกฝังความคิดเรื่องความขยัน อดทน อดออม เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชน และผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน ส่วนผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน ผู้นำชุมชนมีการพัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้ปุ๋ยชีวภาพ และน้ำหมักชีวภาพในการเกษตร เพื่อลดมลพิษ ที่เกิดจากดิน น้ำ ที่เสื่อมโทรม เพราะเกิดจากการใช้สารเคมีมากเกินไป และผู้นำชุมชนเป็นแกนนำในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และเตรียมแผนรับมือต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวในอนาคต อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านเงื่อนไขความรู้ (n=๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเงื่อนไขความรู้	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและสร้างผลผลิตด้านต่างจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม	๔.๔๘	๐.๕๓๙	มาก
๒. ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการจักสาน การทอผ้า และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ	๔.๕๐	๐.๕๓๐	มากที่สุด
๓. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแก่คนในชุมชนผู้นำชุมชนสามารถช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาและหาทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น	๔.๕๐	๐.๕๓๙	มากที่สุด
๔. ผู้นำชุมชนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะด้านการเกษตรได้อย่างเหมาะสม	๔.๔๗	๐.๕๔๘	มาก
๕. ผู้นำชุมชนได้มีการส่งเสริมในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น	๔.๔๗	๐.๕๓๙	มาก
๖. ผู้นำชุมชนได้นำหลักความรู้เข้ามาจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น	๔.๕๓	๐.๕๓๘	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๔๙	๐.๑๗๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านเงื่อนไขความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๙$, S.D. = ๐.๑๗๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการจักสาน การทอผ้า และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแก่คนในชุมชนผู้นำชุมชนสามารถช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาและหาทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น และผู้นำชุมชนได้นำหลักความรู้เข้ามาจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น ส่วนผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและสร้างผลผลิตด้านต่างจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ผู้นำชุมชนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะ

ด้านการเกษตรได้อย่างเหมาะสม และผู้นำชุมชนได้มีการส่งเสริมในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี **ด้านเงื่อนไขคุณธรรม**

(n=๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ผู้นำชุมชนส่งเสริมและพัฒนาให้คนในชุมชนมีความสามัคคี ร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน	๔.๔๗	๐.๕๔๘	มาก
๒. ผู้นำชุมชนมีแผนการพัฒนาชุมชนอย่างชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้	๔.๔๑	๐.๕๙๔	มาก
๓. ผู้นำชุมชนมีการบริหารจัดการพัฒนาชุมชนโดยนำ หลักธรรมมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร	๔.๔๕	๐.๕๘๑	มาก
๔. ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้ชีวิตอย่างพอเพียงมี ความสอดคล้องกับคำสอนของพระพุทธศาสนาในการดำเนิน ชีวิตตามหลักคุณธรรม	๔.๔๔	๐.๕๖๓	มาก
๕. ผู้นำชุมชนส่งเสริมและสร้างคุณธรรมโดยการปลูกฝังการลด ละ เลิก อบายมุข และการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย	๔.๓๗	๐.๖๐๓	มาก
๖. ผู้นำชุมชนมีการพัฒนาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม และควรค่าแก่การรักษาของชุมชน	๔.๕๒	๐.๕๖๖	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๔๘	๐.๑๔๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านเงื่อนไขคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๘$, S.D. = ๐.๑๔๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้นำชุมชนมีการพัฒนาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและควรค่าแก่การรักษาของชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

๔.๒ ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มี เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ

(n=๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบ	เพศ		t	Sig.		
	ชาย (๑๑๑ คน)	หญิง (๙๑ คน)				
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๑. ด้านความพอประมาณ	๔.๔๖	๐.๑๗๕	๔.๔๔	๐.๒๔๕	๐.๕๘๐	๐.๕๖๓
๒. ด้านความมีเหตุผล	๔.๔๕	๐.๑๗๗	๔.๔๘	๐.๑๗๖	-๐.๙๒๔	๐.๓๕๗
๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๔.๔๙	๐.๑๗๑	๔.๔๙	๐.๑๗๘	๐.๐๐๖	๐.๙๙๕
๔. ด้านเงื่อนไขความรู้	๔.๕๐	๐.๑๗๓	๔.๔๙	๐.๑๘๕	๐.๓๙๐	๐.๖๙๗
๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	๔.๔๙	๐.๑๒๙	๔.๔๗	๐.๑๖๓	๐.๖๗๘	๐.๔๙๙
รวม	๔.๔๘	๐.๐๗๖	๔.๔๗	๐.๐๙๘	๐.๒๙๕	๐.๗๖๘

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมจำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($t = ๐.๒๙๕$, $Sig. = ๐.๗๖๘$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มี อายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอ ดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี **จำแนกตามอายุ**

(n=๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๑๑	๓	๐.๐๗๐	๑.๖๒๐	๐.๑๘๖
	ภายในกลุ่ม	๘.๕๙๒	๑๙๘	๐.๐๔๓		
	รวม	๘.๘๐๓	๒๐๑			
๒. ด้านความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๓๓	๓	๐.๐๑๑	๐.๓๕๓	๐.๗๘๗
	ภายในกลุ่ม	๖.๒๒๔	๑๙๘	๐.๐๓๑		
	รวม	๖.๒๕๗	๒๐๑			
๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๗๔	๓	๐.๐๒๕	๐.๘๑๖	๐.๔๘๖
	ภายในกลุ่ม	๕.๙๙๓	๑๙๘	๐.๐๓๐		
	รวม	๖.๐๖๗	๒๐๑			
๔. ด้านเงื่อนไขความรู้	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๗๓	๓	๐.๐๒๔	๐.๗๗๐	๐.๕๑๒
	ภายในกลุ่ม	๖.๒๗๗	๑๙๘	๐.๐๓๒		
	รวม	๖.๓๕๐	๒๐๑			
๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๐๖	๓	๐.๐๐๒	๐.๐๙๕	๐.๙๖๓
	ภายในกลุ่ม	๔.๒๔๘	๑๙๘	๐.๐๒๑		
	รวม	๔.๒๕๔	๒๐๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๓๘	๓	๐.๐๑๓	๑.๖๘๗	๐.๑๗๑
	ภายในกลุ่ม	๑.๔๗๓	๑๙๘	๐.๐๐๗		
	รวม	๑.๕๑๑	๒๐๑			

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะอำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมจำแนกตามอายุพบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F = ๑.๖๘๗, Sig. = ๐.๑๗๑$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะอำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะอำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๖๙	๓	๐.๐๕๖	๑.๒๙๐	๐.๒๗๙
	ภายในกลุ่ม	๘.๖๓๔	๑๙๘	๐.๐๔๔		
	รวม	๘.๘๐๓	๒๐๑			
๒. ด้านความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๓๓	๓	๐.๐๑๑	๐.๓๔๕	๐.๗๙๓
	ภายในกลุ่ม	๖.๒๒๕	๑๙๘	๐.๐๓๑		
	รวม	๖.๒๕๗	๒๐๑			
๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๖๘	๓	๐.๐๒๓	๐.๗๕๑	๐.๕๒๓
	ภายในกลุ่ม	๕.๙๙๘	๑๙๘	๐.๐๓๐		
	รวม	๖.๐๖๗	๒๐๑			
๔. ด้านเงื่อนไขความรู้	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๐๘	๓	๐.๐๐๓	๐.๐๘๒	๐.๙๗๐
	ภายในกลุ่ม	๖.๓๔๒	๑๙๘	๐.๐๓๒		
	รวม	๖.๓๕๐	๒๐๑			

ตารางที่ ๔.๑๐ (ต่อ) (n=๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตาม แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๔๙	๓	๐.๐๕๐	๒.๔๐๓	๐.๐๖๙
	ภายในกลุ่ม	๔.๑๐๕	๑๙๘	๐.๐๒๑		
	รวม	๔.๒๕๔	๒๐๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๕๙	๓	๐.๐๒๐	๒.๖๖๑*	๐.๐๔๙
	ภายในกลุ่ม	๑.๔๕๒	๑๙๘	๐.๐๐๗		
	รวม	๑.๕๑๑	๒๐๑			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะอำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน ($F= ๒.๖๖๑$, $Sig.= ๐.๐๔๙$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามความเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวม

(n=๒๐๒)

ระดับการศึกษา	ระดับการศึกษา				
	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	ปริญญาตรี	
	\bar{X}	๔.๔๐	๔.๔๙	๔.๔๗	๔.๔๖
มัธยมศึกษาตอนต้น	๔.๔๐	-	-๐.๐๙*	-๐.๐๗	-๐.๐๖
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๔.๔๙	-	-	๐.๐๒	๐.๐๓
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	๔.๔๗	-	-	-	๐.๐๑
ปริญญาตรี	๔.๔๖	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบโดยภาพรวมน้อยกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มี อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะอำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะอำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี **จำแนกตามอาชีพ**

(n=๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๒๗	๔	๐.๐๕๗	๑.๓๐๓	๐.๒๗๐
	ภายในกลุ่ม	๘.๕๗๖	๑๙๗	๐.๐๔๔		
	รวม	๘.๘๐๓	๒๐๑			
๒. ด้านความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๒๒	๔	๐.๐๓๑	๐.๙๘๓	๐.๔๑๘
	ภายในกลุ่ม	๖.๑๓๕	๑๙๗	๐.๐๓๑		
	รวม	๖.๒๕๗	๒๐๑			
๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๓๕	๔	๐.๐๐๙	๐.๒๘๒	๐.๘๘๙
	ภายในกลุ่ม	๖.๐๓๒	๑๙๗	๐.๐๓๑		
	รวม	๖.๐๖๗	๒๐๑			
๔. ด้านเงื่อนไขความรู้	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๗๕	๔	๐.๐๑๙	๐.๕๙๑	๐.๖๖๙
	ภายในกลุ่ม	๖.๒๗๕	๑๙๗	๐.๐๓๒		
	รวม	๖.๓๕๐	๒๐๑			
๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๖๙	๔	๐.๐๑๗	๐.๘๑๖	๐.๕๑๗
	ภายในกลุ่ม	๔.๑๘๕	๑๙๗	๐.๐๒๑		
	รวม	๔.๒๕๔	๒๐๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๒๔	๔	๐.๐๐๖	๐.๗๙๐	๐.๕๓๓
	ภายในกลุ่ม	๑.๔๘๗	๑๙๗	๐.๐๐๘		
	รวม	๑.๕๑๑	๒๐๑			

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะอำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F = 0.790, Sig. = 0.533$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มี รายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะอำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะอำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามรายได้

(n=๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๕๗	๔	๐.๐๓๙	๐.๘๙๖	๐.๕๖๘
	ภายในกลุ่ม	๘.๖๔๖	๑๙๗	๐.๐๔๔		
	รวม	๘.๘๐๓	๒๐๑			
๒. ด้านความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๔๙	๔	๐.๐๖๒	๒.๐๔๑	๐.๐๙๐
	ภายในกลุ่ม	๖.๐๐๘	๑๙๗	๐.๐๓๐		
	รวม	๖.๒๕๗	๒๐๑			
๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๑๔	๔	๐.๐๕๓	๑.๗๙๗	๐.๑๓๑
	ภายในกลุ่ม	๕.๘๕๓	๑๙๗	๐.๐๓๐		
	รวม	๖.๐๖๗	๒๐๑			
๔. ด้านเงื่อนไขความรู้	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๖๕	๔	๐.๐๑๖	๐.๕๐๘	๐.๗๓๐
	ภายในกลุ่ม	๖.๒๘๕	๑๙๗	๐.๐๓๒		
	รวม	๖.๓๕๐	๒๐๑			

ตารางที่ ๔.๑๓ (ต่อ)

(n=๒๐๒)

การพัฒนาชุมชนตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๖๓	๔	๐.๐๔๑	๑.๙๖๔	๐.๑๐๑
	ภายในกลุ่ม	๔.๐๙๑	๑๙๗	๐.๐๒๑		
	รวม	๔.๒๕๔	๒๐๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๔๘	๔	๐.๐๑๒	๑.๖๐๙	๐.๑๗๓
	ภายในกลุ่ม	๑.๔๖๓	๑๙๗	๐.๐๐๗		
	รวม	๑.๕๑๑	๒๐๑			

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะอำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมจำแนกตามรายได้ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F = ๑.๖๐๙$, $Sig. = ๐.๑๗๓$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ ๑ - ๕

(n=๒๐๒)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๐.๒๙๕	-	๐.๗๖๘	-	✓
๒.	อายุ	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		๑.๖๘๗	๐.๑๗๑	-	✓
๓.	ระดับการศึกษา	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		๒.๖๖๑	๐.๐๔๙	✓	-
๔.	อาชีพ	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		๐.๗๙๐	๐.๕๓๓	-	✓
๕.	รายได้	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		๑.๖๐๙	๐.๑๗๓	-	✓

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

ประชาชน ที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชน ที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชน ที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชน ที่มี อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชน ที่มี รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๕ - ๔.๑๖

ตารางที่ ๔.๑๕ ปัญหา เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

(n=๒๐๒)

ลำดับ	ปัญหา	จำนวน
ด้านความพอ ประมาณ	๑. ในการปฏิบัติตัวจริงซึ่งมีปัญหาและอุปสรรคมากเพราะชาวบ้านยังไม่เข้าใจแนวทางในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร	๑๐
	๒. ขาดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชนและฝ่ายต่างๆ ยังไม่เข้าใจพอ	๗
	๓. การพัฒนาบางสิ่งบางอย่างต้องใช้ปัจจัยเข้ามาช่วยในการบริหารนี้คือปัญหาส่วนหนึ่ง	๙
ด้านความมี เหตุผล	๑. ผู้นำชุมชนแต่ละคนที่เข้ามามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันซึ่งทำให้งานที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวมของชุมชนมีการพัฒนาช้าบางอย่างความมีเหตุผลของผู้นำชุมชนไม่เหมือนกัน	๕
ด้านการมีภูมิ คุ้มกันในตัวที่ดี	๑. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในชุมชนซึ่งทำให้ความพร้อมเพียงในการพัฒนาชุมชนบางอย่างไม่รัดตัวกันในการบริหารงานต่างๆ ทำให้มีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา	๘
ด้านเงื่อนไข ความรู้	๑. คนในชุมชนยังไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการพัฒนาชุมชนมากพอขาดผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำในการพัฒนาและความรู้ด้านต่างๆ ทำให้การพัฒนาไม่ดีพอ	๑๒
ด้านเงื่อนไข คุณธรรม	๑. คนในชุมชนบางส่วนยังไม่สามารถเลิกสิ่งอบายมุข ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำร้ายตัวเองและสังคมโดยรวม	๙
	๒. เกิดความเห็นที่ไม่ลงรอยกันสร้างความวุ่นวายขึ้นในกลุ่มทำให้เกิดความแตกแยก	๖

ตารางที่ ๔.๑๖ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

(n=๒๐๒)

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
ด้านความพอประมาณ	๑. ควรจะมีการประชุมประชาคมเพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจในความหมายของการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง	๑๑
	๒. ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมรวมกันของคนในชุมชนอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีของคนในชุมชน	๙
	๓. ควรจัดหาแหล่งทุนหรือลดต้นทุนจากหลายๆส่วนเข้ามาเสริมไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ หรือภาคเอกชน	๙
ด้านความมีเหตุผล	๑. ควรเน้นให้สมาชิกใช้จ่ายเงินเท่าที่จำเป็นเว้นสิ่งที่ไม่ควรจ่าย และปลูกฝังให้สมาชิกรับฟังความคิดเห็น	๔
	๒. ใช้เหตุผลในการพิจารณาแก้ไขปัญหาอย่างถูกวิธีและรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกันเมื่อเกิดปัญหาเล็กน้อยภายในชุมชน	๘
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๑. ควรจะมีการปลูกฝังให้คนในชุมชนมีการใช้จ่ายอย่างประหยัด อดออมรู้จักแบ่งส่นปันชวนในการใช้เงิน	๖
	๒. ควรมีการจัดเตรียมแผนในการดำเนินงาน ให้มีสภาพพร้อมรองรับต่อผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและไพธรรมชาติ	๗
ด้านเงื่อนไขความรู้	๒. ควรให้มีผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการด้านต่างๆ ที่จำเป็นมาให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นประจำ เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจในชุมชนต่างๆ และนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงชีวิตของตนเอง	๑๔
	๓. เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน	๘

ตารางที่ ๔.๑๖ (ต่อ)

(n=๒๐๒)

ด้านเงื่อนไข คุณธรรม	๑. ปลุกฝังให้คนในชุมชนมีความซื่อสัตย์สุจริต, มีความเอื้อยเพื่อเพื่อแม่ ให้ โอกาสกับผู้ที่เคยทำพลาด	๘
	๒. ผู้น้อยควรเคารพผู้อาวุโสกว่า และให้การช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาสใน ชุมชน	๖
	๓. ต้องรณรงค์โทษของอบายมุขต่างๆ สร้างระเบียบขึ้นมาร่วมกันในองค์กร หรือกลุ่มและบังคับให้ทำตามระเบียบที่สร้างขึ้นร่วมกัน ไม่ให้มีการเหลื่อม ล้ำเกิดขึ้นภายในกลุ่ม	๑๐
	๔. รณรงค์ให้คนในชุมชนเข้าวัดปฏิบัติธรรม ในวันพระหรือวันสำคัญต่างๆ	๘

๔.๔ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

การสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การ
พัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนอง
เอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ตามกรอบแนวคิด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
ซึ่งประกอบไปด้วย ๕ ด้าน คือ ๑. ด้านความพอประมาณ ๒. ด้านความมีเหตุผล ๓. ด้านการมี
ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔. ด้านเงื่อนไขความรู้ ๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ดังต่อไปนี้

๑) การพัฒนาชุมชนตามหลักความพอประมาณ

การพัฒนาชุมชนตามหลักความพอประมาณ ในทางปฏิบัติจริงเป็นไปได้ยาก เพราะ
ชาวบ้านบางส่วนไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ดังนั้นผู้นำชุมชนจะต้องมีการจัดประชุม
ประชาคมเป็นประจำเพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจชัดเจนและทั่วถึงในการพัฒนาชุมชน^๑ ตามแผนการพัฒนา
ชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการส่งเสริมการผลิตแบบพอเพียงที่เกษตรกรสามารถ
เลี้ยงตัวเองได้ของชุมชน^๒ ซึ่งจะสามารถบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนจากทุกหน่วยงานโดยมี
แผนชุมชนบ้านหนองเอะเป็นเครื่องกำกับการพัฒนา^๓ เมื่อได้ดำเนินการด้านต่าง ๆ จนมี
ประสบการณ์ มีความรู้ ทางชุมชนจึงจัดทำเป็นชุดความรู้สำหรับถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนในชุมชน
และได้จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ หรือศูนย์เรียนรู้ในชุมชน และในการพัฒนาชุมชนนั้น^๔ แต่ว่าการพัฒนาบาง

^๑ สัมภาษณ์ นางสุมาลี วามะพันธ์, หัวหน้ากลุ่มศูนย์สาธิตการตลาด, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^๒ สัมภาษณ์ นายถวิล แสงกำ, หัวหน้ากลุ่มกองทุนแผ่นดิน, วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^๓ สัมภาษณ์ นายหนูกัน เต็มพรม, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^๔ สัมภาษณ์ นางทวีพร วะสุขพันธ์, หัวหน้ากลุ่มผลิตน้ำยาล้างจาน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

สิ่งบางอย่างต้องใช้งบจ่าย เข้ามาช่วยในการพัฒนา เพื่อให้คนที่สนใจได้เข้ามาศึกษา และนำไปต่อยอด ให้แก่ตนเอง หรือนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้แก่ชุมชนของตนเอง โดยตั้งอยู่ในหลักของความ พอประมาณ^๕ เพิ่มพูนทักษะการดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามศักยภาพและความสนใจ และเพิ่มทักษะการบริหารจัดการชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้อยู่ในความพอประมาณ คือ ปรมาณตนทางกาย หรือ การบริโภคพอประมาณ รู้จักกิน รู้จักใช้ให้เหมาะสมและพอดีกับรายรับ รายจ่ายของครอบครัว และเศรษฐกิจ ไม่หลงไหลไปตามสื่อต่างๆ^๖ ประกอบอาชีพด้วยช่องทางสุจริต ทำงานให้เต็มความสามารถไม่เบียดเบียนผู้อื่น เพื่อยกระดับชีวิตการเป็นอยู่ เพื่อความมั่นคงและความ มีน้ำใจเกื้อกูลซึ่งกันและกันของคนในชุมชน^๗ ใช้ชีวิตแบบพอเพียง รู้จักความสามารถในการพัฒนา ตนเอง ทำให้รู้จักกิน รู้จักการใช้ ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย และรู้จักประมาณตน^๘ ซึ่งเป็นแนวทางการดำรง อยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน โดยยึดหลักคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น^๙ โดยเฉพาะการร่วมกลุ่มร่วมทำ สามารถทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น เมื่อ คนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นชุมชนก็เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน^{๑๐}

สรุป การพัฒนาชุมชนตามหลักความพอประมาณ คือเป็นการเน้นพัฒนาคนในพื้นที่เป็น หลักเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน โดยมีการส่งเสริมระบบการผลิต แบบพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคนในชุมชน เป็นอันดับแรก เพื่อให้คนในชุมชนได้เพิ่มพูนทักษะการดำรงชีวิตของตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจ พอเพียง โดยมีศูนย์เรียนรู้ในชุมชนเป็นที่ให้ข้อมูล และเป็นที่ยกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนในชุมชน และผู้ที่สนใจ เมื่อเกษตรกรได้ดำเนินการมีประสบการณ์ มีความรู้ จึงทำให้สามารถยกระดับชีวิตการ เป็นอยู่ของคนในชุมชนทำให้คนในชุมชนเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตัวเองได้ตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

๒) การพัฒนาชุมชนตามหลักความมีเหตุผล

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากด้านความ พอประมาณแล้ว ยังต้องคำนึงถึงเหตุและปัจจัยแวดล้อมทั้งหมด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่าง ถูกต้องดีงาม เกิดประสิทธิผล เกิดประโยชน์และความสุขแก่คนในชุมชน^{๑๑} ดังนั้นการพัฒนาจะต้อง

^๕ สัมภาษณ์ นางฉวี อยู่เย็น, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^๖ สัมภาษณ์ นางศรีวิทย์ สุจินทา, เจ้าหน้าที่กองทุนหมู่บ้าน, วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^๗ สัมภาษณ์ นายจอมศรี เหล็กกล้า, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๓, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^๘ สัมภาษณ์ นางนันทณี ทองคำ, หัวหน้ากลุ่มเพราะเห็ดนางรม, วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^๙ สัมภาษณ์ นายสายันต์ มัฐผา, ปราชญ์ชาวบ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายสุพัฒน์ เต็มพรม, หัวหน้ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางนันทณี ทองคำ, หัวหน้ากลุ่มเพราะเห็ดนางรม, วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒.

เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆอย่างรอบคอบ^{๑๒} เพราะการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยอาศัยความร่วมมือกันของคนในชุมชน เพื่อเตรียมพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม^{๑๓} รวมทั้งคำนึงถึงผลที่ตามมาจากการตัดสินใจดำเนินการกิจกรรมต่าง ไม่ตัดสินใจตามอารมณ์ หรือจากสิ่งที่คนอื่นบอกมาโดยปราศจากการวิเคราะห์^{๑๔} ฉะนั้นเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการพิจารณาเลือกเส้นทางการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงเหตุและปัจจัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเป็นหลัก ผู้นำชุมชนจะต้องรอบคอบ มีความระมัดระวังในการตัดสินใจเลือกเส้นทางการกระทำโดยให้พิจารณาอย่างรอบด้าน^{๑๕} การที่จะพิจารณาเช่นที่นี้ได้ ผู้นำจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้ และปรึกษากับคนในชุมชนถึงข้อดี และข้อเสียที่มันจะตามมา หรืออาจเกิดขึ้นภายหลังได้ ว่ามันจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนในด้านบวกหรือด้านลบมากน้อยเพียงใดก่อนตัดสินใจดำเนินโครงการ เพื่อประโยชน์สุขของคนในชุมชนโดยรวม^{๑๖} ดังนั้นการใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกัน จึงเป็นทางออกที่ดีที่สุด เป็นทำกับทุกฝ่าย^{๑๗} เมื่อมีความเป็นทำเกิดขึ้น ความสามัคคี และความช่วยเหลือซึ่งกันและกันก็จะเกิดตามมา จะทำให้การพัฒนาชุมชนเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น^{๑๘}

สรุป การพัฒนาชุมชนตามหลักความมีเหตุผลผู้นำจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงเหตุและปัจจัยแวดล้อมทั้งหมด รวมไปถึงความเหมาะสมของโครงการว่าเหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนของตนเองหรือไม่อย่างไร เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องดีงาม เกิดประสิทธิผล เกิดประโยชน์และความสุขแก่ประชาชนโดยรวม ซึ่งจะต้องมีการพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยคำนึงถึงบริบทพื้นที่ของชุมชนตนเองว่าเหมาะที่จะนำมาใช้ในด้านไหนก่อน โดยมีการจัดประชุมเพื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างรอบด้าน

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายจอมศรี เหล็กกล้า, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๓, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางราตรี มัสยามาส, หัวหน้ากลุ่มทอผ้าสีน้าโอท็อป, วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นางทวีพร วัชชุพันธ์, หัวหน้ากลุ่มผลิตน้ายาล้างจาน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายสายยันต์ มัฐผา, ปราชญ์ชาวบ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายเสถียร พงษ์เสื่อ, ประชาชนบ้านหนองเอาะ, วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นางศรีวิทย์ สุจันทา, เจ้าหน้าที่กองทุนหมู่บ้าน, วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายหนูกัน เต็มพรม, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

๓) การพัฒนาชุมชนตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

การพัฒนาชุมชนตามหลักการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี นั้นเป็นการจัดองค์ประกอบของการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน ให้มีสภาพพร้อมรองรับต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้เป็นอย่างดี^{๑๙} ซึ่งก็คือการถ่ายทอดทักษะและความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำให้แก่ประชาชนในกลุ่มงานต่าง ๆ โดยเฉพาะการแบ่งรายรับรายจ่ายให้เกิดความชัดเจน นอกจากนี้ยังได้ฝึกอบรมให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ^{๒๐} รวมถึงการให้ผลตอบแทนที่เป็นธรรมอันเกิดจากผลิตผลของคนในชุมชน จึงทำให้กิจการสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องมั่นคง ถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในด้านทรัพยากรบุคคล^{๒๑} ฉะนั้นการดำรงอยู่ของคนในชุมชนด้วยการพึ่งพาตนเอง และตั้งอยู่ในความไม่ประมาทมีการเตรียมแผนสำรองสำหรับแต่ละสถานการณ์ เช่นการมีรายได้หลายทางเพื่อลดความเสี่ยงในการลงทุนของชุมชน^{๒๒} ดังนั้นทางชุมชน จึงได้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เพื่อจัดทำระบบการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในชุมชนทุกระดับอย่างต่อเนื่อง^{๒๓} เพราะความเชี่ยวชาญคือทุนขององค์กร ดังนั้นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและขีดความสามารถ พร้อมต่อการทำงานที่มีคุณภาพจะเป็นภูมิคุ้มกันให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน^{๒๔} ดังนั้นผู้นำจะต้องเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ^{๒๕} ฉะนั้น ผู้นำและคนในชุมชนจะต้องเอาใจใส่ดูแลชุมชน สิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้คนในชุมชนนำใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี^{๒๖} และส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดทำอาชีพเสริม ผลแห่งการกระทำนี้ก็จะหวนกลับมาจนเจือกิจการของชุมชนในภายหลัง ถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของคนในชุมชน จะทำให้พึ่งพาตนเองได้มาก สามารถอยู่รอดได้ดีโดยเฉพาะในยามที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้ามกระทบ^{๒๗}

สรุป การพัฒนาชุมชนตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีนั้นผู้นำและคนในชุมชนได้มีการจัดองค์ประกอบของการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน ให้มีสภาพพร้อมรองรับต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในชุมชน ผู้นำและคนในชุมชนได้เอาใจใส่ดูแลชุมชน

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางนันทณี ทองคำ, หัวหน้ากลุ่มเพราะเห็นนางรม, วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นางฉวี อยู่เย็น, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายจอมศรี เหล็กกล้า, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๓, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นางทวีพร วัชสุนันท์, หัวหน้ากลุ่มผลิตน้ำยาล้างจาน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นางศรีวิทย์ สุจันทา, เจ้าหน้าที่กองทุนหมู่บ้าน, วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นางราตรี มัสยามาส, หัวหน้ากลุ่มทอผ้าเส้นค้ำโททอป, วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายถวิล แสงกำ, หัวหน้ากลุ่มกองทุนแผ่นดิน, วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายสายันต์ มัฐผา, ปราชญ์ชาวบ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายหนูกัน เต็มพรม, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

และสิ่งแวดล้อม จึงมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เพื่อจัดทำระบบการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในชุมชนทุกระดับอย่างต่อเนื่อง ถือเป็น การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนพึ่งพาตนเองได้ ชุมชนก็จะสามารถอยู่รอดได้ด้วยตนเอง และพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง

๔) การพัฒนาชุมชนตามเงื่อนไขความรู้

การพัฒนาชุมชนตามเงื่อนไขความรู้ ชุมชนบ้านหนองเอาะได้มีการเสริมสร้างคนให้มีการเรียนรู้ทางวิชาการและทักษะด้านต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้สามารถนำมาพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และได้ไปศึกษาเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจในชุมชนต่าง ๆ^{๒๘} และมีการจัดประชุม เพื่อนำเอาความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติตัวจริงในการพัฒนาชุมชนโดยการพูดคุยในหมู่คณะและหาวิธีแก้ไข^{๒๙} ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนโดยมีการเผยแพร่ความรู้ภายในชุมชนและจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชน ซึ่งได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหนองเอาะ^{๓๐} โดยใช้ภูมิปัญญาของคนในชุมชน ซึ่งได้มีการเผยแพร่ความรู้ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพจากผู้มีความรู้ถ่ายทอดให้คนภายในชุมชน^{๓๑} ด้วยความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนโดยมีการอบรมและไปศึกษาดูงานการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนต่าง ๆ เพื่อนำเอาความรู้เหล่านั้นมาประกอบทำแผนเพื่อการพัฒนาชุมชนให้มีความก้าวหน้า^{๓๒} โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำงานของคนในชุมชน บวกกับการสนับสนุนจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นตัวช่วยสนับสนุนการพัฒนาครัวเรือนและหมู่บ้านทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม^{๓๓} พัฒนาความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อให้เศรษฐกิจในชุมชนมีความขยายตัวยิ่งขึ้น^{๓๔} และการพัฒนากลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านจะมีการประชุม และประชาคมเป็นประจำ เพื่อจะนำเอาแนวทางใหม่ ๆ มาปรึกษาพร้อมกับการให้ความรู้กับคนในชุมชน^{๓๕} และการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยมีหน่วยงานราชการประสานให้การเรียนรู้และติดตามให้คำแนะนำ และมีการเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเป็นประจำทุกเดือน^{๓๖}

^{๒๘} สัมภาษณ์ นางนันทณี ทองคำ, หัวหน้ากลุ่มเพราะเห็นนางรม, วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายจอมศรี เหล็กกล้า, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๓, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นางราตรี มัสยามาส, หัวหน้ากลุ่มทอผ้าสีน้าโศทอป, วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นางทวีพร วะสุพันธ์, หัวหน้ากลุ่มผลิตน้ายาล้างจาน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นางฉวี อยู่เย็น, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๓} สัมภาษณ์ นางศรีวิทย์ สุจันทา, เจ้าหน้าที่กองทุนหมู่บ้าน, วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายถวิล แสงกำ, หัวหน้ากลุ่มกองทุนแผ่นดิน, วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายสุพัฒน์ เต็มพรม, หัวหน้ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายสายันต์ มัฐผา, ประชาชนชาวบ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

สรุป การพัฒนาชุมชนตามเงื่อนไขความรู้ เป็นการพัฒนาคนในชุมชนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนอย่างรอบด้าน เพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาชุมชน ทำให้คนในชุมชนสามารถปรับตัว และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้ เพื่อให้คนในชุมชนได้รับทราบเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านต่าง ๆ ผ่านสุลเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนและการช่วยเหลือจากภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ทางคุณธรรม มีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน จะทำให้เกิดความสามัคคี และรวมด้วยช่วยกันในการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง

๕) การพัฒนาชุมชนตามเงื่อนไขคุณธรรม

การพัฒนาชุมชนตามเงื่อนไขคุณธรรมนั้นผู้นำจะต้องมีความตระหนักในเรื่องคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการพัฒนาชุมชนให้อยู่ในความพอเพียง^{๓๗} และจะต้องมีหลักปฏิบัติในการทำงานเพื่อให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะระบบตรวจสอบการบริหารการจัดการภายใน และการตรวจสอบบัญชีจากหน่วยงานภายนอก เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชน เป็นไปอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง^{๓๘} ดังนั้นการพัฒนาจะต้องทำให้คนมีหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้^{๓๙} โดยอาศัยวัดเป็นที่อบรมด้านคุณธรรม และทำให้คนในชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความซื่อตรงในหน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีธรรมเป็นที่ตั้ง มีจิตใจเป็นกุศล สร้างระเบียบขึ้นมาด้วยกันในองค์กร^{๔๐} เพื่อให้คนในชุมชนใช้ชีวิตโดยไม่เอาเปรียบ ไม่โกหกหลอกลวง ไม่หวังผลกำไรมากเกินไปในการค้าขายเป็นการพัฒนาจิตใจให้มีความเมตตาต่อกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน^{๔๑} หันมาเป็นผู้ผลิตที่มีคุณธรรม เพื่อให้เกิดการค้าแบบคุณธรรมไม่เอาไรต์เอาเปรียบคนอื่น^{๔๒} ทำให้คนในชุมชนเกิดความรัก สามัคคี ประองดองกลมเกลียวกัน มีกระบวนการคิดการทำงานร่วมกัน นำเอาทรัพยากรของท้องถิ่นมาเผยแพร่ให้คนยุคใหม่ได้รับรู้^{๔๓} อบรมให้คนในชุมชนมีความซื่อสัตย์ ประกอบอาชีพสุจริตมีความอดทน มีความเพียรมี

^{๓๗} สัมภาษณ์ นายสายันต์ มัฐผา, ประชาชนชาวบ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๘} สัมภาษณ์ นางราตรี มัสยามาส, หัวหน้ากลุ่มทอผ้าสีน้าโอท็อป, วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายจอมศรี เหล็กกล้า, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๓, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายสุพัฒน์ เต็มพรม, หัวหน้ากลุ่มอมทรัพย์เพื่อการผลิต, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔๑} สัมภาษณ์ นางทวิพร วัชชุพันธ์, หัวหน้ากลุ่มผลิตน้ำยาล้างจาน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายเสถียร พงษ์เสื่อ, ประชาชนบ้านหนองเอาะ, วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔๓} สัมภาษณ์ นางนันทณี ทองคำ, หัวหน้ากลุ่มเพราะเห็ดนางรม, วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒.

กระบวนการคิดการทำงานร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่เอาัดเอาเปรียบใครจะทำให้ชุมชนอยู่เย็น เป็นสุข^{๔๔}

สรุป การพัฒนาชุมชนตามเงื่อนไขคุณธรรมเป็นการพัฒนาที่ไม่เอาัดเอาเปรียบคนอื่นในการทำงานของคนในชุมชนโดยยึดตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การทำงานพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เมื่อคนในชุมชนมีหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตโดยใช้คุณธรรมนำความรู้ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตมีกระบวนการคิดการทำงานร่วมกันให้อยู่ในความพอเพียง ซื่อสัตย์ในการประกอบอาชีพอย่างสุจริตช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาชุมชน จะทำให้ชุมชนกายเป็นตัวอย่างในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายหนูกัน เดิมพรม, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

จากแผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้จากการวิจัย “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี” สรุปได้ว่า

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบประกอบไปด้วย ๕ ด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีข้อค้นพบคือ

๑. ด้านความพอประมาณ

การพัฒนาชุมชนด้านความพอประมาณของชุมชนบ้านหนองเอาะได้มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการเก็บออมรายได้ส่วนหนึ่งไว้ใช้ในยามจำเป็น ส่งเสริมด้านการเกษตรอินทรีย์ให้แก่ชุมชน โดยยึดตามหลักความพอประมาณส่งเสริมให้คนในชุมชนทำการผลิตและบริโภคสินค้าให้เหมาะสมกับการดำรงชีพของตนเองส่งเสริมระบบการผลิตแบบพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ โดยมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนศึกษาหาความรู้ความรู้ เพิ่มพูนทักษะการดำรงชีวิตของตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเช่น ส่งเสริมให้มีการบริโภคพอประมาณ รู้จักกิน รู้จักใช้ให้เหมาะสมและพอดีกับรายรับรายจ่ายของครอบครัว สามารถยกระดับชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนทำให้คนในชุมชนเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตัวเองได้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ด้านความมีเหตุผล

การพัฒนาชุมชนด้านความมีเหตุผลของชุมชนบ้านหนองเอาะได้ใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยความรอบคอบ นำพาประชาชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาพัฒนาชุมชนอย่างคุ้มค่า ประหยัดแต่ได้คุณภาพมีการจัดประชุมให้คนในชุมชนได้ปรึกษาและทบทวนร่วมกันอย่างรอบคอบก่อนลงมือกระทำกิจการต่าง ๆ เสมอ มีการดำเนินงานพัฒนาชุมชนโดยคำนึงถึงเหตุและปัจจัยแวดล้อมเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุขแก่คนในชุมชน มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนได้มีการปรึกษากับคนในชุมชนถึงข้อดี และข้อเสียที่มันจะตามมาว่าจะส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนอย่างไร เพื่อให้เกิดความสุขของคนในชุมชน โดยรวม

๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

การพัฒนาชุมชนด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีของชุมชนบ้านหนองเอาะได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน มีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาตนเองโดยการปลูกฝังความคิดเรื่องความขยัน อดทน อดออม เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชน เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชนก็มีการประชุมร่วมกันของคนในชุมชนเพื่อหาทางรับมือและแนวทางแก้ไขปัญหานั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งก็ได้มีการจัดองค์ประกอบของการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน ให้มีสภาพพร้อมรองรับต่อผลกระทบใด ๆ

อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในชุมชน โดยมีการฝึกอบรมให้กับคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รวมถึงการให้ผลตอบแทนอันเกิดจากผลิตผลของคนในชุมชนอย่างเป็นธรรม และมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เพื่อจัดทำระบบการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในชุมชนทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เพื่อต่อยอดความรู้และความสามารถในการพัฒนาชุมชนอยู่ตลอดไป

๔. ด้านเงื่อนไขความรู้

การพัฒนาชุมชนด้านเงื่อนไขความรู้ของชุมชนบ้านหนองเอาะได้มีการนำหลักความรอบรู้เข้ามาจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแก่คนในชุมชนผู้นำชุมชนสามารถช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการจักสาน การทอผ้า และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และมีการเสริมสร้างคนให้มีการเรียนรู้ทางวิชาการและทักษะด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้สามารถนำมาพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนโดยการเผยแพร่ความรู้ภายในชุมชนและจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชน ซึ่งมีหน่วยงานราชการประสานให้การเรียนรู้และติดตามให้คำแนะนำ และมีการเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอยู่เสมอ เพื่อให้การพัฒนาชุมชนเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามแนวทางการพัฒนาชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

การพัฒนาชุมชนด้านเงื่อนไขคุณธรรมของชุมชนบ้านหนองเอาะได้มีการพัฒนาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและควรค่าแก่การรักษาของชุมชน ได้ส่งเสริมและพัฒนาให้คนในชุมชนมีความสามัคคีร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินการพัฒนาชุมชน และมีการบริหารจัดการการพัฒนาชุมชนโดยนำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร เพื่อให้การพัฒนาชุมชนเกิดการพัฒนาอย่างเป็นทำกับทุกฝ่าย โดยมีการใช้คุณธรรมนำความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ อมรบททางด้านคุณธรรมในการค้าขายให้แก่คนในชุมชนเพื่อไม่ให้หวังผลกำไรมากเกินไปให้มีความเมตตาต่อกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีความซื่อสัตย์ประกอบอาชีพสุจริตมีความอดทน มีกระบวนการคิดการทำงานพัฒนาชุมชนไปในทิศทางเดียวกัน มีความสามัคคีร่วมด้วยช่วยกันในการพัฒนาชุมชน ไม่เอาัดเอาเปรียบใครทำให้ชุมชนอยู่เย็น เป็นสุข เสมอมา

ด้านความพอประมาณ

- ได้มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการเก็บออมรายได้อันหนึ่งไว้ใช้ในยามจำเป็น
- ได้ส่งเสริมด้านการเกษตรอินทรีย์ให้แก่ชุมชนโดยยึดตามหลักความพอประมาณ
- ได้พัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนทำการผลิตและบริโภคสินค้าให้เหมาะสมกับการดำรงชีพของตน
- ได้มีการส่งเสริมระบบการผลิตแบบพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้
- ได้มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนศึกษาหาความรู้ความรู้อื่นๆ เพิ่มพูนทักษะการดำรงชีวิตของตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริมให้มีการบริโภคพอประมาณ รู้จักกิน รู้จักใช้ให้เหมาะสมและพอดีกับรายรับรายจ่ายของครอบครัว และเศรษฐกิจของครอบครัว

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

- มีการพัฒนาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและควรค่าแก่การรักษาของชุมชน
- ส่งเสริมและพัฒนาให้คนในชุมชนมีความสามัคคีร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินการ
- มีการบริหารจัดการการพัฒนาชุมชนโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร
- อบรมทางด้านคุณธรรมในการค้าขายให้แก่คนในชุมชนเพื่อไม่ให้หวังผลกำไรมากเกินไปที่มีความเมตตาต่อกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- มีการใช้คุณธรรมนำความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้
- อบรมให้คนในชุมชนมีความซื่อสัตย์ประกอบอาชีพสุจริตมีความอดทน มีกระบวนการคิดการทำงานร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่เอาัดเอาเปรียบใครทำให้ชุมชนอยู่เย็น เป็นสุข

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

- มีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักรักษาสีสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน
- ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาตนเองโดยโดยการปลูกฝังความคิดเรื่องความขยัน อดทน อดออม เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชน
- ได้ประชุมร่วมกันกับคนในชุมชนเพื่อหาทางรับมือและแนวทางแก้ไขปัญหอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน
- มีการจัดองค์ประกอบของการดำเนินการพัฒนาชุมชน ให้มีสภาพพร้อมรองรับต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในชุมชน
- ได้มีการฝึกอบรมให้กับคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รวมถึงการให้ผลตอบแทนอันเกิดจากผลิตผลของคนในชุมชนอย่างเป็นธรรม
- ได้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เพื่อจัดทาระบบการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในชุมชนทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

ด้านความมีเหตุผล

- ได้ใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยความรอบคอบ
- ได้นำพาประชาชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาพัฒนาชุมชนอย่างคุ้มค่า ประหยัดแต่ได้คุณภาพ
- ได้จัดประชุมให้คนในชุมชนได้ปรึกษาและทบทวนร่วมกันอย่างรอบคอบก่อนลงมือกระทำการต่าง ๆ เสมอ
- มีการดำเนินงานพัฒนาชุมชนโดยคำนึงถึงเหตุและปัจจัยแวดล้อมเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุขแก่คนในชุมชน
- มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน
- ในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนได้มีการปรึกษากับคนในชุมชนถึงข้อดี และข้อเสียที่มันจะตามมาว่าจะส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนอย่างไร เพื่อให้เกิดความสุขของคนในชุมชน

ด้านเงื่อนไขความรู้

- ได้นำหลักความรู้เข้ามาจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น
- เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแก่คนในชุมชนผู้นำชุมชนสามารถช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
- ได้ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการจักสาน การทอผ้า และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
- ได้มีการเสริมสร้างคนให้มีการเรียนรู้ทางวิชาการและทักษะด้านต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้สามารถนำมาพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน
- มีการเผยแพร่ความรู้ภายในชุมชนและจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชน
- มีหน่วยงานราชการประสานให้การเรียนรู้และติดตามให้คำแนะนำให้การเรียนรู้และการเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่าง ๆ

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาระดับของความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ๒) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน บ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง จากสูตรของ Taro Yamane กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๐๒ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐ มีอายุ ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๗ มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๑ เกษตรกร จำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๕ มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕

๕.๑.๒ ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๘, S.D. = ๐.๐๘๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑. ด้านความพอประมาณ การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๕, S.D. = ๐.๒๐๙$)

๒. ด้านความมีเหตุผล การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๗, S.D. = ๐.๑๗๖$)

๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๙, S.D. = ๐.๑๗๔$)

๔. ด้านเงื่อนไขความรู้ การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๙, S.D. = ๐.๑๗๘$)

๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๘, S.D. = ๐.๑๔๕$)

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ ๑ ประชาชนที่มี เพศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน (Sig. = ๐.๗๖๘) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ ๒ ประชาชนที่มี อายุ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน (Sig. = ๐.๑๗๑) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ ๓ ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่าง (Sig. = ๐.๐๔๙) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ ๔ ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน (Sig. = ๐.๕๓๓) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ ๕ ประชาชนที่มี รายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน (Sig. = ๐.๑๗๓) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๕.๑.๔ สรุปแบบสัมภาษณ์

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งประกอบ ๕ ด้าน ดังนี้

๑) **การพัฒนาชุมชนตามหลักความพอประมาณ** เป็นการเน้นพัฒนาคนในพื้นที่เป็นหลักเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน โดยมีการส่งเสริมระบบการผลิตแบบพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคนในชุมชนเป็นอันดับแรก เพื่อให้คนในชุมชนได้เพิ่มพูนทักษะการดำรงชีวิตของตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจ

พอเพียง โดยมีศูนย์เรียนรู้ในชุมชนเป็นที่ให้ข้อมูล และเป็นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนในชุมชน และผู้ที่สนใจ เมื่อเกษตรกรได้ดำเนินการมีประสบการณ์ มีความรู้ จึงทำให้สามารถยกระดับชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนทำให้คนในชุมชนเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตัวเองได้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒) การพัฒนาตามหลักมีเหตุผล ผู้นำจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงเหตุและปัจจัยแวดล้อมทั้งหมด รวมไปถึงความเหมาะสมของโครงการว่าเหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนของตนเองหรือไม่อย่างไร เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องดีงาม เกิดประสิทธิผล เกิดประโยชน์และความสุขแก่ประชาชนโดยรวม ซึ่งจะต้องมีการพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยคำนึงถึงบริบทพื้นที่ของชุมชนตนเองว่าเหมาะที่จะนำมาใช้ในด้านไหนก่อน โดยมีการจัดประชุมเพื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างรอบด้าน

๓) การพัฒนาชุมชนตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี นั้นผู้นำและคนในชุมชนได้มีการจัดองค์ประกอบของการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน ให้มีสภาพพร้อมรองรับต่อผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในชุมชน ผู้นำและคนในชุมชนได้เอาใจใส่ดูแลชุมชนและสิ่งแวดล้อม จึงมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เพื่อจัดทำระบบการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในชุมชนทุกระดับอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนพึ่งพาตนเองได้ ชุมชนก็จะสามารถอยู่รอดได้ด้วยตนเอง และพร้อมที่จะประเชิญกับการเปลี่ยนแปลง

๔) การพัฒนาชุมชนตามเงื่อนไขความรู้ เป็นการพัฒนาคนในชุมชนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนอย่างรอบด้าน เพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาชุมชน ทำให้คนในชุมชนสามารถปรับตัว และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้ เพื่อให้คนในชุมชนได้รับทราบเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านต่าง ๆ ผ่านศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนและการช่วยเหลือจากภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ทางคุณธรรม มีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน จะทำให้เกิดความสามัคคี และรวมตัวช่วยกันในการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง

๕) การพัฒนาชุมชนตามเงื่อนไขคุณธรรม เป็นการพัฒนาที่ไม่เอาर्डเอาเปรียบคนอื่นในการทำงานของคนในชุมชนโดยยึดตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การทำงานพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เมื่อคนในชุมชนมีหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตโดยใช้คุณธรรมนำความรู้ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตมีกระบวนการคิดการทำงานร่วมกันให้อยู่ในความพอเพียง ซื่อสัตย์ในการประกอบอาชีพอย่างสุจริตช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาชุมชน จะทำให้ชุมชนกายเป็นตัวอย่างในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

๕.๑.๕ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

ปัญหา และอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๑. คนในชุมชนยังไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการพัฒนาชุมชนมากพอ ชาดผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำในการพัฒนาและความรู้ด้านต่าง ๆ ทำให้การพัฒนาไม่ดีพอ

๒. ในการปฏิบัติตัวจริงซึ่งมีปัญหาและอุปสรรคมากเพราะชาวบ้านยังไม่เข้าใจแนวทางในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร

๓. คนในชุมชนบางส่วนยังไม่สามารถเลิกสิ่งอบายมุข ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำร้ายตัวเองและสังคมโดยรวม

๔. การพัฒนาบางสิ่งบางอย่างต้องใช้ปัจจัยเข้ามาช่วยในการบริหารนี่คือปัญหาส่วนหนึ่ง

๕. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในชุมชนซึ่งทำให้ความพร้อมเพียงในการพัฒนาชุมชนบางอย่างไม่ร่งตัวกันในการบริหารงานต่าง ๆ ทำให้มีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา

๖. ขาดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชนและฝ่ายต่าง ๆ ยังไม่เข้าใจพอ

๗. เกิดความเห็นที่ไม่ลงรอยกันสร้างความวุ่นวายขึ้นในกลุ่มทำให้เกิดความแตกแยก

๘. ผู้นำชุมชนแต่ละคนที่เข้ามามักมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันซึ่งทำให้งานที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวมของชุมชนมีการพัฒนาช้าบางอย่างความมีเหตุผลของผู้นำชุมชนไม่เหมือนกัน

ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ควรให้มีผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นมาให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นประจำ เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจในชุมชนต่าง ๆ และนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงชีวิตของตนเอง

๒. ควรจะมีการประชุมประชาคมเพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจในความหมายของการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

๓. ต้องรณรงค์โทษของอบายมุขต่าง ๆ โดยอาศัยวัดเป็นที่อบรมคุณธรรม ศีลธรรม และสร้างระเบียบขึ้นมาร่วมกันในองค์กรหรือกลุ่มและบังคับให้ทำตามระเบียบที่สร้างขึ้นร่วมกัน ไม่ให้มีการเหลื่อมล้ำเกิดขึ้นภายในกลุ่ม

๔. ควรจัดหาแหล่งทุนหรือละดมทุนจากหลาย ๆ ส่วนเข้ามาเสริมไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ หรือภาคเอกชน

๕. ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมรวมกันของคนในชุมชนอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีของคนในชุมชน

๖. เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

๗. ใช้เหตุผลในการพิจารณาแก้ไขปัญหาย่างถูกวิธีและรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกันเมื่อเกิดปัญหาเล็กน้อยภายในชุมชน

๘. ปลุกฝังให้คนในชุมชนมีความซื่อสัตย์สุจริต, มีความเอื้อยเพื่อเพื่อแม่ มีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้โอกาสกับผู้ที่เคยทำพลาด

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี” โดยรวมทั้ง ๕ ด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๒.๑ การวิเคราะห์การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี

พบว่า การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมทั้ง ๕ ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยจะเห็นได้ว่า การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงมีอยู่แล้วในแต่ละหมู่บ้าน แต่ละชุมชน เพราะเป็นนโยบายของภาครัฐที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อต้องการพัฒนาประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานีมีการดำเนินการมาต่อเนื่องได้หลายปีแล้ว ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ **รัฐพงศ์ บุญญานวัตร** ได้วิจัยเรื่องการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการปฏิบัติของประชาชนทั้งโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านการมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ ด้าน

เงื่อนไขความรู้ และ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตามลำดับ^๑ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ **พระมหานเรศ โฆสกิตติโก (ฤทธิเดช)** ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ๑) การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนมีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๓$, S.D. = ๐.๖๖๕)^๒ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ **พระอธิการเชื่อน เขมธมโม** ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่ อำเภอยะนิง จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า ๑) บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนกรณีศึกษาคณะสงฆ์ อำเภอยะนิง จังหวัดอุทัยธานี ทั้ง ๓ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๐, S.D.=๐.๕๐๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก^๓ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **Phang Kosal** ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอติเยล อำเภอสะอวาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา ผลการวิจัยพบว่า ๑). ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ ตำบลสวายปรอติเยล อำเภอสะอวาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักร กัมพูชา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก^๔ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร)** ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

^๑รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร “การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร” *รายงานวิจัย*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^๒ พระมหานเรศ โฆสกิตติโก (ฤทธิเดช) “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ” *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์* (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

^๓ พระอธิการเชื่อน เขมธมโม “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอยะนิง จังหวัดอุทัยธานี” *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา* (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

^๔ Phang Kosal “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอติเยล อำเภอสะอวาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา”, *วารสารวิชาการ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล file:///C:/Users/Meewhat/Downloads/149083-Article%20Text-399317-1-10-20181004.pdf. [๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒].

อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๔ ด้าน^๕ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ฐิติมา ปาลกะเชนทร์** ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยสรุปคือ ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อยู่ในระดับมาก^๖ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **รัฐพงศ์ บุญญานุกวัตร** ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร พบว่าโดยภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง^๗

๕.๒.๒ เปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน จำแนกได้ดังนี้

ประชาชนที่มี **เพศ** ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าเพศไม่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ

^๕ พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร), “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

^๖ ฐิติมา ปาลกะเชนทร์, “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี”, **สารนิพนธ์หลักสูตรบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัทยสยาม**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

^๗ รัฐพงศ์ บุญญานุกวัตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์, “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร”, **รายงานวิจัย**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑๐-๑๑๓.

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศของประชาชน ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phang Kosal ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนใน ตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน^๔ จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าอายุไม่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เนื่องจาก การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่จำแนกตาม อายุ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน^๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าระดับการศึกษามีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

^๔ Phang Kosal “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา”, วารสารวิชาการ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล file:///C:/Users/Meewhat/Downloads/149083-Article%20Text-399317-1-10-20181004.pdf. [๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒].

^๕ พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร), “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

ของ Phang Kosal ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสระอาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนใน ตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสระอาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕^{๑๐} จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าอาชีพไม่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอาชีพของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปริญญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล)** ได้วิจัยเรื่องบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการ ส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน^{๑๑} จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มี รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่ารายได้ไม่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหานเรศ โฆสภิตติโก (ฤทธิเดช)** ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาล

^{๑๐} Phang Kosal, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสระอาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา”, วารสารวิชาการ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล file:///C:/Users/Meewhat/Downloads/๑๔๔๐๘๓-Article%๒๐Text-๓๔๔๓๑๑-๑-๑๐-๒๐๑๘๑๐๐๔.pdf. [๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒].

^{๑๑} พระปริญญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล), “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

ตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ประชากรมี รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน^{๑๒} จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ดังต่อไปนี้

๑) ผู้นำชุมชนควรทำการศึกษาข้อมูลพื้นที่ให้ละเอียดชัดเจน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเก็บรวบรวมต้นตอหรือสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อนำมาเข้าสู่ที่ประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

๒) ผู้นำชุมชนควรทำการประชาสัมพันธ์นโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อร่วมเสนอความคิดเห็น และแนวทางในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

๓) ผู้นำชุมชนควรนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบาย เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการทุจริตในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔) ภาครัฐควรสนับสนุนทางด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และควรสนับสนุนให้มีการอบรมบุคลากรให้เกิดความรู้ในด้านการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ดังต่อไปนี้

๑) ผู้นำชุมชนควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันของกลุ่มงานอยู่ในชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ให้กับคนในชุมชนได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึง ตลอดจน

^{๑๒} พระมหานเรศ โฆสภิตติโก (ฤทธิเดช), “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

นำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ในชุมชนอย่างถูกต้องตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง

๒) ผู้นำชุมชนควรจัดทำสื่อแสดงกิจกรรม และผลงานของโครงการ รวมถึงข่าวสาร ข้อมูลใหม่ ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ให้ประชาชนได้รับรู้อย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ คิดวิเคราะห์ ถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากโครงการต่าง ๆ ในชุมชนไม่ว่าระยะสั้น และยาว โดยจัดทำรายละเอียดของแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ให้มากขึ้นกว่าเดิม

๓) ผู้นำชุมชนควรเปิดโอกาสให้กับประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ และสร้างความผูกพันตลอดจนความเป็น กันเองกับสมาชิกในชุมชน อันจะส่งผลดีในการปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นผู้นำ และง่ายต่อการสร้างแนว ร่วมในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกในชุมชน

๔) ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านควรตระหนักถึงแนวทางในการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาชุมชน ตลอดถึงหน้าที่และพันธกิจของตนเองที่มีต่อการดำเนินงาน ต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งจะส่งผลดีในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัย ขอเสนอให้ผู้สนใจได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำวิจัยเฉพาะหมู่บ้านหนองเอาะ ดังนั้นการวิจัยครั้ง ต่อไปผู้วิจัยขอเสนอว่าควรมีการศึกษาถึงความร่วมมือทั้งสองหมู่บ้านระหว่างบ้านหนองเอาะและ หนองสิม ในเรื่องการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในครั้งต่อไป

๒. ควรมีการศึกษาในด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเพิ่มเติม เช่น ด้านการเมือง สังคมวัฒนธรรม ประเพณี และด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

๓. ควรมีการศึกษาในเรื่องบทบาทของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เช่น บัญหาความขัดแย้ง ความสามัคคี หรือความเข้มแข็งของกลุ่มที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบว่ามีผลมากน้อยเพียงใด

๔. ควรมีการศึกษาในเรื่องบทบาทของภาวะผู้นำ และเทคนิคในการบริหารงานชุมชน ของผู้นำเพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในครั้ง ต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาบาลี-ไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

๑) หนังสือทั่วไป:

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. พุทธศักราช ๒๕๔๔, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๕.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. **ประวัติ แนวความคิดทางสังคม**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕.

ชาติชาย ณ เชียงใหม่. **การบริหารการพัฒนาชนบทเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ๒๑ เซ็นจูรีจำกัด, ๒๕๔๓.

ชุตี ระบอบ และคณะ. **ระเบียบวิธีวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒.

ชูศรี วงศ์รัตน์. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. นนทบุรี: ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์โพรเกรสซิฟ, ๒๕๕๓.

ดิเรก ฤกษ์ห่วย, **การพัฒนาชุมชน**, กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๔๗.

ทองคุณ หงส์พันธ์. **แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ**, กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, ๒๕๔๑.

ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์. **ชุมชนศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

บุญธรรม เทศนา. **ปรัชญาการพัฒนา**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๔๐.

ประเวศน์ วะสี. **ประชาคมตำบล**. ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศีลธรรมและสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑.

_____. **ประชาคมตำบล**. ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศีลธรรมและสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑.

ปิยบุตร หล่อไกรเลิศ. **เศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แม็ค, ๒๕๕๐.

สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๕ กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ณรัชชอร์ ศรีทอง. **กระบวนการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๘.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร” **แนวคิดและทฤษฎีด้านการพัฒนาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พาณี อนันตชัย. **กระบวนการพัฒนาชุมชน**. นครปฐม: สำนักพิมพ์ สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒.
- สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕.
- สมนึก ภัททิยธนี. **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กทม. สันติ: ประสานการพิมพ์, ๒๕๔๙.
- สมพร เทพสิทธิธา. **ดวงประทีปจากพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๔๙.
- _____. **เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: สภาอุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ, ๒๕๔๙.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **ทฤษฎีสังคมวิทยา เนื้อหาและแนวการใช้เบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- สิน พันธุ์พินิจ. **เทคนิคการวิจัยทางสังคม**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพลับลิชชิง จำกัด, ๒๕๔๗.
- สุเทพ สุนทรเกษม. **ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย พื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีทางสังคมและวัฒนธรรม**. เชียงใหม่: บริษัทสำนักพิมพ์โกลบอลวิชั่น จำกัด, ๒๕๔๐.
- สุเมธ ตันติเวชกุล, ดร. ๒๐๙ **คำสอนพ่อเศรษฐกิจพอเพียง** หนังสือเฉลิมพระเกียรติเฉลิมฉลองพระชนมายุ ๘๑ พรรษา. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา สถาบันศีลธรรม, ๒๕๕๑.
- _____. **ใต้เบื้องพระยุคลบาท**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๔.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. **หลักการสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๙.
- อานันท์ ปันยารชุน. **สัมมนาวิชาการ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ, ๒๕๔๒.
- อุดมพร อมรธรรม. **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๔๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์:

Phra thongkham singthong. “การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนา”. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสนคหบดีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

ดวงพร แสงทอง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. ปริญญานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๐.

ธัญพร พงษ์โสภณ. บทบาทของพระสงฆ์ สื่อบุคคลในการชี้แนะและปลูกจิตสำนึกประชาชนชนบท เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น. ศึกษากรณี พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์วารสารศาสนคหบดีบัณฑิตมหาบัณฑิต สื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙.

ปิยะ ประทีปรักษ์มี. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชายทะเล บางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๖.

พระปริญญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล). “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสนคหบดีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสนคหบดีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระมหาศิริวัฒน์ อริยเมธี (จันต๊ะ). “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองของพระพุทธศาสนา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสนคหบดีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ฐิติมา ปาลกะเซนทร์. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี”. สารนิพนธ์หลักสูตรบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยสยาม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๖.
- พระสมนึก อนันตวรวงศ์. “สถาบันสงฆ์กับการพัฒนาในอนาคตตามทัศนะของพระผู้นำทางด้านวิชาการ”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.
- พระอธิการเชื่อน เขมธมโม. “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๘.
- พวงทอง โยธาใหญ่. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.
- ยุทธพงศ์ สมร. “การพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านร่องกาศใต้ ตำบลร่องกาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่”. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.
- ว่าที่ร้อยตรีวรารามิ สุวะโสภา. “ทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม”. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- สหัทยา พลปัดพี. “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”. ดุขฎินิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- อรรถพล อุทุมพร. “การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหาร แก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”. การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระมหานเรศ โฆสภิตติโก (ฤทธิเดช). “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

๓) รายงานการวิจัย:

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. “กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา”. **รายงานวิจัย**, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๓.

รัฐพงศ์ บุญญานันต์. “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร” **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๒.

_____. “การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๔.

๔) บทความในวารสาร:

เกษม วัฒนชัย. เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. **วารสารผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา**.

ชอบ เข้มกลัด. “การพัฒนาชุมชน”. **วารสารสังคมศาสตร์**. วิทยาลัยครูเพชรบุรี ๑ ตุลาคม, ๒๕๔๔.
ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒, ๒๕๕๐.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”. **วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา**. ฉบับประจำเดือนสิงหาคม ๒๕๕๓.

สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์. “ภาวะบริโภคนิยมของวัยรุ่นไทย: ปัจจัยผลักดันสู่สังคมไทย”. **วารสารรามคำแหง**. ฉบับมนุษยศาสตร์ ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๑, ๒๕๕๐.

๕) หนังสือพิมพ์

สุเมธ ตันติเวชกุล, ดร. “การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ”. **มติชนสุดสัปดาห์** ฉบับที่ ๕: ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๖) เอกสารที่ไม่ได้เผยแพร่และเอกสารอื่น ๆ:

ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลเกษม ณ เดือน กันยายน ๒๕๖๐. (อัตสำเนา).

ข้อมูลหมู่บ้านต้นแบบ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองเอาะหนองสิม หมู่ที่ ๑๓-๑๔ ตำบลเกษมอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี, ๒๕๖๑. (อัตสำเนา).

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ, ๒๕๕๐. (อัตสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ, **ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง**, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๔๓.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๘.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). พิมพ์ครั้งที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๐. (อัตสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๖๐)”. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๑. (อัตสำเนา).

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๐.

๗) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

Phang Kosal, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา”, **วารสารวิชาการ รัฐประศาสนศาสตร์ มหบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**, กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๑, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : file:///C:/Users/Meewhat/Downloads/149083-Article%20Text-399317-1-10-20181004.pdf, [๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒].

บรรณานุกรม (ต่อ)

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ สถาบันส่งเสริม และ พัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ
สืบสานแนวพระราชดำริ แนวคิด **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**, พ.ศ ๒๕๕๕.
[ออนไลน์], แหล่งที่มา: [//www.pidthong.org/philosophy.php#.W๗yw_๒gzblU](http://www.pidthong.org/philosophy.php#.W๗yw_๒gzblU)
[๐๗ ตุลาคม ๒๕๖๑].

รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี พ.ศ ๒๕๖๐, [ออนไลน์], แหล่งที่มา:
<http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showVillageData.php?rcode=34111103&statType=1&year=60> [๐๕ ตุลาคม ๒๕๖๑].

รูปแบบการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบ ๑ ผู้ตรวจ ๑ หมู่บ้านในพื้นที่, (๓๐ ม.ย ๒๕๕๕),
[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://pimpeesut.blogspot.com> [๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

๘) สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม:

สัมภาษณ์ นายจอมศรี เหล็กกล้า. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๓, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

นายหนูกัน เต็มพรม. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

นางฉวี อยู่เย็น. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

นายสายันต์ มัฐผา. ปราชญ์ชาวบ้าน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

นางสุมาลี วามะขันธุ์. หัวหน้ากลุ่มศูนย์สาธิตการตลาด, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

นายถวิล แสงกำ. หัวหน้ากลุ่มกองทุนแผ่นดิน, วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

นางทวีพร วะสุขขันธุ์. หัวหน้ากลุ่มผลิตน้ำยาล้างจาน, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

นางศรีวัย สุจินทา. เจ้าหน้าที่กองทุนหมู่บ้าน, วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

นางนันทณี ทองคำ. หัวหน้ากลุ่มเพราะเห็ดนางรม, วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒.

นายสุพัฒน์ เต็มพรม. หัวหน้ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต, วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒.

นางราตรี มัสยามาส. หัวหน้ากลุ่มทอผ้าสีน้าโอบ, วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๒.

นายเสถียร พงษ์เสื่อ. ประชาชนบ้านหนองเอาะ, วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. ภาษาอังกฤษ:

Phrasomchoke Mongsawad, Sufficiency economy: **A contribution to development theory**, Proceedings of World Academy of Science: Engineering and Technology, 2007.

Yamane, t, **Statistic: An Introductory Analysis**, 3rd, ed., Time Printers Sdn, Bnd, Singapore} 1973.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒๖.๒๖๖ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมือง

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา ถิรจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การพัฒนาชุมชน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูงานหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ดร. สุริยา รักษาเมือง
๑ / ๒๕. / ๖๑

ผู้ประสานงาน : พระหมื่น ฉิรจิตโต
โทร. ๐๓๕-๒๔๘๐๐๓

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๒๕-๒๕๔-๐๐๐ คือ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว ๓๖๕

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.รัฐพล เอ็นใจมา

เนื่องด้วย พระหมี่ ฉายา ถิรจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การพัฒนาชุมชน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอระ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ศธ/ดศ-นิตรจนแก้ไขเครื่องมือที่ใช้
จากดศร.นิต.๒๕/๒๖๑

ผู้ประสานงาน : พระหมี่ ถิรจิตโต
โทร. ๐๒๕-๕๑๕๒๐๓๕

พณ. ดร.รัฐพล เอ็นใจมา

๑ ๐๑.๖๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๕๘-๐๐๐ คือ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๒๖๕

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ ประปลัดระพีณ พุทธิสาร, ผศ.ดร.

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา อิศริจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๕๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การพัฒนาชุมชน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์พระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

นางจกษณีย์
พระปลัดระพีณ พุทธิสาร
30 พ.ย 2563

ผู้ประสานงาน : พระหมื่น อิศริจิตโต
โทร. ๐๓๕-๒๕๘๐๓๐๓

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๒๖๕

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์

เนื่องด้วย พระหมี่ ฉายา ฉิริจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การพัฒนาชุมชน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาล้วนเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระหมี่ ฉิริจิตโต
โทร. ๐๘๙-๕๙๕๖๓๙๕

ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์
อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สภากรจัดการเรียนการสอนและสาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๒๕-๒๕๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว๒๖๕

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.อนุวัติ กระสังข์

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา อิศริจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การพัฒนาชุมชน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

อนุวัติ

ผู้ประสานงาน : พระหมื่น อิศริจิตโต

โทร. ๐๒๕-๒๕๘๒๖๐๕

(ผศ.ดร. อนุวัติ กระสังข์)

ภาคผนวก ข

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

หัวข้อ	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	ความรอบคอบ								
๒.	ผู้นำชุมชนได้ใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาการจัดตั้งโครงการแต่ละโครงการขึ้นในชุมชนโดยคำนึงถึงเหตุผล/คุ้มค่าและมีความจำเป็น	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๕	๐.๘	ใช้ได้
๓.	ผู้นำชุมชนได้ใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาจัดตั้งกลุ่มใดๆของคนในชุมชนโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ และผลกระทบจากการกระทำของกลุ่มคนต่อสังคมส่วนรวม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	ผู้นำชุมชนได้จัดประชุมให้คนในชุมชนได้ปรึกษาและทบทวนร่วมกันอย่างรอบคอบก่อนลงมือกระทำกิจการต่างๆเสมอ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๕.	ผู้นำชุมชนได้นำพาประชาชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาพัฒนาชุมชนอย่างคุ้มค่า ประหยัด และได้คุณภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖.	ผู้นำชุมชนได้มีการอนุรักษ์และส่งเสริมด้านประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกของท้องถิ่น โดยยึดตามหลักความมีเหตุผล	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี									
๑.	ผู้นำชุมชนได้ประชุมร่วมกับคนในชุมชนเพื่อหาทางรับมือและหาแนวทางแก้ไขปัญหากับความล้มเหลวอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงได้	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒.	ผู้นำชุมชนได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยการปลูกฝังความคิดเรื่องความขยัน อดทน อดออม เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓.	ผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	ผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักรักษาสีน้ำจืดเพื่อสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๕.	ผู้นำชุมชนมีการพัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้ปุ๋ยชีวภาพ และน้ำหมักชีวภาพใน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

S. J. P. M.

ข้อ	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	การเกษตร เพื่อลดมลพิษ ที่เกิดจากดิน น้ำ ที่เสื่อมโทรม เพราะเกิดจากการใช้สารเคมีมากเกินไป								
๖.	ผู้นำชุมชนเป็นแกนนำในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และเตรียมแผนรับมือต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวในอนาคต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านเงื่อนไขความรู้									
๑.	ผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและสร้างผลผลิตด้านต่างจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการจักสาน การทอผ้า และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓.	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแก่คนในชุมชนผู้นำชุมชนสามารถช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	ผู้นำชุมชนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะด้านการเกษตรได้อย่างเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	ผู้นำชุมชนได้มีการส่งเสริมในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๖.	ผู้นำชุมชนได้นำหลักความรู้เข้ามาจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม									
๑.	ผู้นำชุมชนส่งเสริมและพัฒนาให้คนในชุมชนยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินงาน	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒.	ผู้นำชุมชนมีแผนการพัฒนาชุมชนอย่างชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓.	ผู้นำชุมชนมีการบริหารจัดการพัฒนาชุมชนโดย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่ข้อ	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	นำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร								
๔.	ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้ชีวิตอย่างพอเพียงมีความสอดคล้องกับคำสอนของพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๕.	ผู้นำชุมชนส่งเสริมและสร้างคุณธรรมโดยการปลูกฝังการลด ละ เลิก อบายมุข และการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖.	ผู้นำชุมชนมีการพัฒนาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและควรรักษาแก่นการรักษารักษาของชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้

S. J. P.

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๒๑๐๕.๒/๘๐๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง 8 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลจำเริญ อำเภอบึงนาราง
จังหวัดพิจิตรศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
เรียน นายสุรกิจ สุวรรณเกษม นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลคอนหม้านาง อำเภอภาชี
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา อภิรจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง "การ
พัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ
อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนในตำบลของท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จาก
ท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระหมื่น อภิรจิตโต
โทร. ๐๐๘-๕๐๕๑๐๓๔

(นายสุรกิจ สุวรรณเกษม)

นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลคอนหม้านาง

ภาคผนวก ง

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ของแบบสอบถาม

ตารางแล้ว

ค่า Alpha 0.884

ใช้ค่า 0.50 ขึ้นมา
กลุ่ม หรือ นำไป

ร. ปร.

ศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเกษม

พ.ศ. ๒๕๖๑

ผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม
เรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
ต้นแบบบ้านหนองเอระ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย พระหมื่น กิจจิตโต

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.884	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	110.37	88.999	.240	.883
a2	110.60	86.938	.376	.881
a3	110.63	86.309	.386	.881
a4	110.40	84.248	.545	.877
a5	110.43	86.944	.337	.882
a6	110.33	80.506	.694	.873
b1	110.33	84.161	.431	.880
b2	110.70	87.941	.239	.884
b3	110.17	83.730	.599	.876
b4	110.37	84.447	.460	.879
b5	110.20	86.028	.320	.883
b6	110.20	87.131	.357	.881
c1	110.33	84.989	.399	.881
c2	110.60	84.248	.484	.879
c3	110.60	85.697	.404	.880
c4	110.37	83.413	.584	.876
c5	110.17	83.592	.560	.877
c6	110.47	84.189	.482	.879
d1	110.57	86.047	.421	.880
d2	110.67	86.713	.315	.882
d3	110.43	85.220	.493	.879
d4	110.23	86.116	.353	.882
d5	110.43	87.220	.281	.883
d6	110.60	85.421	.527	.878
e1	110.47	87.637	.345	.882
e2	110.27	85.306	.437	.880
e3	110.40	86.524	.272	.884
e4	110.47	85.361	.425	.880
e5	110.43	87.013	.331	.882
e6	110.53	83.430	.563	.877

S. J. P. V.

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์อนุญาตเก็บข้อมูลวิจัย

ที่ กส ๖๓๐๕.๒/๐๓๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายกองดีการบริหารส่วนตำบลเกษม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา ธีรจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๖๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง "การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านหนองเอะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนในตำบลของท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

ทพ.กิติกร ชนแดน
ทพ.ก. ๐๗๓ ๓/๑๓๖

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระหมื่น ธีรจิตโต
โทร. ๐๓๕-๕๓๒๖๓๓

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก (Key Informants)

ที่ ศธ ๖๒๐๕.๖/๖๐๒๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนีย์ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๕ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายหนุกัน เดิมพร ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓๓ บ้านหนองเอะ
สิงห์ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระหมิ อายา กิรจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๖๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง "การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านหนองเอะ อำเภอดรการพิษผล จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

นายสุพล เดิมพร (รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

นายกิตติ เดิมพร

ผู้ประสานงาน : พระหมิ กิรจิตโต
โทร. ๐๓๕-๕๑๕๖๓๓๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว๐๐๑๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางอวี อยู่เย็น ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓๓ บ้านหนองเอะ
สิ่งส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา นิรจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง "การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านหนองเอะ อำเภอบางบาล จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นางอวี อยู่เย็น
29 ม.ค. 13 มีนาคม ๒๐๑๗

น. 1๗๗

๐ ท.ร.การที่๕๗๐

๐-๐๖๖๐๖๖๖

ศิริเกษม ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ประสานงาน : พระหมื่น นิรจิตโต
โทร. ๐๐๑-๕๕๕๕๕๕๕

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๖๐๑๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการศึกษา
เรียน นายสวัสดิ์ แสงคำ หัวหน้ากลุ่มกองทุนเงินแผ่นดิน
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา อธิจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง "การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านหนองเอรา อำเภอลำไย จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นายสวัสดิ์ แสงคำ

11 หมู่ 13 บ้านหนองเอรา

ท. กทม

๑ ต.ล.ร.ที่ ๕๖๖

๑. ๐๖๑๑๐๑๑

ที่ปรึกษาวิเทศสัมพันธ์

อดีตผู้ใหญ่บ้านหนองเอรา หมู่ 11 ตำบลลำไยที่ 54

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ผู้ประสานงาน : พระหมื่น อธิจิตโต
โทร. ๐๙๘-๕๓๓๒๖๓๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว๑๗๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : ggs.mcu.ac.th
E-mail : ggs@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสุพัฒน์ เต็มพรม หัวหน้ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

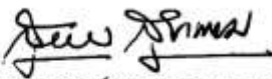
เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา ถิรจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๒๐๕๐๔๘ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง "การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านหนองเอะ อำเภอดรภกรพิษผล จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตาม
หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นาย สุพัฒน์ เต็มพรม

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระหมื่น ถิรจิตโต
โทร. ๐๓๕-๕๕๕๒๖๓๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว๑๗๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางศรัวิญ สุจิตทา หัวหน้ากลุ่มแปรรูปอาหารและการถนอมอาหาร
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา อธิวิจิตร วัชรประจักษ์ตัวนิสิต ๖๐๐๖๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง "การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านหนองเอะ อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระหมื่น อธิวิจิตร
โทร. ๐๙๙-๕๙๖๐๘๘

ที่ ศธ ๒๑๐๕.๒/ว๑๓๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๔ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางสมภาณี วามะพันธ์ หัวหน้ากลุ่มศูนย์สาธิตการตลาด
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา ถิรจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๑๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง "การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านหนองเอาะ อำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

น.ส. กิ่งแก้ว วามะพันธ์

ตำแหน่ง ก.อ.ม.ท. หมู่ 13

11/1/62 15.10 น.

ผู้ประสานงาน : พระหมื่น ถิรจิตโต
โทร. ๐๓๕-๕๕๕๖๓๓๕

ที่ ศธ ๖๓๐๕๒/ว๓๓๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง 8 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๔ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางศรีวิทย์ สุจินทา เจ้าหน้าที่กองทุนหมู่บ้าน
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา อภิรจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๒๐๕๐๔๘ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง "การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นางศรีวิทย์ สุจินทา

118 หมู่ 13 บ้านหนองเอาะ

๓ ก.ค.๖๒

๐ ตระการพืชผล

จ.อุบลราชธานี

สำนักงานกองทุนหมู่บ้าน

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ผู้ประสานงาน : พระหมื่น อภิรจิตโต
โทร. ๐๓๕-๕๐๕๒๐๐๕

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว๐๗๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางทวีพร วะสุจันทร์ หัวหน้ากลุ่มผลิตน้ำยาล้างจานของชุมชน
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระหมิ ฉายา กิจจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๕๒๐๕๐๔๘ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง "การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านหนองเอระ อำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูงาน
หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระหมิ กิจจิตโต
โทร. ๐๔๓๒-๕๓๒๖๓๕

หมิ
หมิพร อ.รุจิภัทร์
คำ/๗๖ ม.๗๓๑ หมู่๑๗/๗
๑๑/๑/๖๒ 15.10 น.

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว๓๓๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๔ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสายันต์ มีธูผา ประชาอุชาบ้าน
สิ่งทีส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา ถิรจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง "การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านหนองเอะ อำเภอลำไทร จังหวัดสุพรรณบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

นายแทนต์ สุธะพรหม

เจ้าพนักงานธุรการ

11/1/62 15-30 น.

ผู้ประสานงาน : พระหมื่น ถิรจิตโต
โทร. ๐๓๕-๒๔๘๖๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๖/๒๐๑๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิติสืบข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางวราตรี มีสยามาส หัวหน้ากลุ่มทอผ้าสินค้าโอท็อป
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา อธิวิจิตร รัชสประจําตัวนิติสืบ ๖๐๐๖๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง "การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านหนองเอะ อำเภอลำลูกกา จังหวัดลพบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิติสืบดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

นางวราตรี มีสยามาส

๖ หมู่ 14 บ้านหนองเอะ

ต.ลำลูกกา อ.ลำลูกกา จ.ลพบุรี

จ.ลพบุรี

ผู้ประสานงาน : พระหมื่น อธิวิจิตร
โทร. ๐๐๒-๕๓๖๒๑๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว๑๓๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางสาวนันทณี ทองคำ หัวหน้ากลุ่มเพาะเห็ดนางรม
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระหมื่น ฉายา ถิรจิตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง "การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านหนองเอาะ อำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

น.ส นันทณี ทองคำ
๗๖ หมู่ 14 บ้านหนองเอะ
บ้านหนองเอะ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระหมื่น ถิรจิตโต
โทร. ๐๙๘-๕๑๕๒๓๓๕

ภาคผนวก ช
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัย

เรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง :

๑. ลักษณะแบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๒.แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับ “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมีเกณฑ์วัดระดับความคิดเห็น ดังนี้

ระดับ ๕ หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ ๔ หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ ๓ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ ๒ หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ ๑ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ

พระหมี ธีรจิตโต (สีทน)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดตอบแบบสอบถามโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านเพียงข้อเดียว

๑. เพศ

- () ชาย () หญิง

๒. อายุ

- () ต่ำกว่า ๓๐ ปี () ๓๐ - ๔๐ ปี
() ๔๑ - ๕๐ ปี () ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

- () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาตอนต้น
() มัธยมศึกษาตอนปลาย () อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
() ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี
() อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๔. อาชีพ

- () เกษตรกร () ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
() รับจ้างทั่วไป () รับราชการ
() รัฐวิสาหกิจ () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๕. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- () ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท () ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท
() ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท () ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท
() ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท () มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท

ตอนที่ ๒ การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี”

คำชี้แจง : โปรดกรอกแบบสอบถามและใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด (Rating Scale) โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
 ๔ หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก
 ๓ หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
 ๒ หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย
 ๑ หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ลำดับที่	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ด้านความพอประมาณ						
๑.	ผู้นำชุมชนได้มีการบริหารจัดการชุมชนโดยให้คนในชุมชนมีการดำรงชีวิตด้วยปัจจัยสี่เช่น ที่อยู่ เครื่องอุปโภค บริโภคให้พอดีพอเหมาะ					
๒.	ผู้นำชุมชนมีการบริหารจัดการชุมชนโดยให้คนในชุมชนรู้จักประมาณในการนำเข้า และส่งออกสินค้าในชุมชนให้พอเหมาะพอดี					
๓.	ผู้นำชุมชนได้พัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนทำการผลิตและบริโภคสินค้าให้เหมาะสมกับการดำรงชีพของตน					
๔.	ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมด้านการเกษตรอินทรีย์ให้แก่ชุมชนโดยยึดตามหลักความพอประมาณ					

ลำดับที่	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๕.	ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการเก็บออมรายได้ส่วนหนึ่งไว้ใช้ในยามจำเป็น					
๖.	ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งที่มีผิดกฎหมาย					
๒. ด้านความมีเหตุผล						
๑.	ผู้นำชุมชนได้ใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยความรอบคอบ					
๒.	ผู้นำชุมชนได้ใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาการจัดตั้งโครงการแต่ละโครงการขึ้นในชุมชนโดยคำนึงถึงเหตุผล/คุณค่าและมีความจำเป็น					
๓.	ผู้นำชุมชนได้ใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาจัดตั้งกลุ่มใด ๆ ของคนในชุมชนโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ และผลกระทบจากการกระทำของกลุ่มคนต่อสังคมส่วนรวม					
๔.	ผู้นำชุมชนได้จัดประชุมให้คนในชุมชนได้ปรึกษาและทบทวนร่วมกันอย่างรอบคอบก่อนลงมือกระทำการกิจการต่าง ๆ เสมอ					
๕.	ผู้นำชุมชนได้นำพาประชาชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาพัฒนาชุมชนอย่างคุ้มค่า ประหยัด แต่ได้คุณภาพ					

ลำดับที่	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๖.	ผู้นำชุมชนได้มีการอนุรักษ์และส่งเสริมด้านประเพณี ศิลปวัฒนธรรม โดยยึดตามหลักความมีเหตุผล					
๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี						
๑.	ผู้นำชุมชนได้ประชุมร่วมกันกับคนในชุมชนเพื่อหาทางรับมือและแนวทางแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน					
๒.	ผู้นำชุมชนได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยการปลูกฝังความคิดเรื่องความขยัน อดทน อดออม เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชน					
๓.	ผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน					
๔.	ผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน					
๕.	ผู้นำชุมชนมีการพัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้ปุ๋ยชีวภาพ และน้ำหมักชีวภาพในการเกษตรเพื่อลดมลพิษ ที่เกิดจากดิน น้ำ ที่เสื่อมโทรม เพราะเกิดจากการใช้สารเคมีมากเกินไป					
๖.	ผู้นำชุมชนเป็นแกนนำในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และเตรียมแผนรับมือต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวในอนาคต					

ลำดับที่	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๔. ด้านเงื่อนไขความรู้						
๑.	ผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและสร้างผลผลิตด้านต่างจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม					
๒.	ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการจักสาน การทอผ้า และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ					
๓.	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแก่คนในชุมชนผู้นำชุมชนสามารถช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น					
๔.	ผู้นำชุมชนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะด้านการเกษตรได้อย่างเหมาะสม					
๕.	ผู้นำชุมชนได้มีการส่งเสริมในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น					
๖.	ผู้นำชุมชนได้นำหลักความรู้เข้ามาจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น					
๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม						
๑.	ผู้นำชุมชนส่งเสริมและพัฒนาให้คนในชุมชนมีความสามัคคี ร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน					
๒.	ผู้นำชุมชนมีแผนการพัฒนาชุมชนอย่างชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้					

ลำดับที่	การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๓.	ผู้นำชุมชนมีการบริหารจัดการพัฒนาชุมชนโดยนำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร					
๔.	ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้ชีวิตอย่างพอเพียงมีความสอดคล้องกับคำสอนของพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม					
๕.	ผู้นำชุมชนส่งเสริมและสร้างคุณธรรมโดยการปลูกฝังการลด ละ เลิก อบายมุข และการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย					
๖.	ผู้นำชุมชนมีการพัฒนาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและควรค่าแก่การรักษาของชุมชน					

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๑.ด้านความพอประมาณ

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

๒. ด้านความมีเหตุผล

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

๔. ด้านเงื่อนไขความรู้

ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....

๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....

ขอเจริญพร/ขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความกรุณาสละเวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถามนี้

ภาคผนวก ซ
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
ต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้ มี ๒ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์นี้ จะนำไปวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัยในภาพรวมซึ่งจะไม่มีผลเสียต่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ทั้งในหน้าที่และการปฏิบัติงานแต่อย่างใด.

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

๑. ชื่อ.....นามสกุล..... ๒. อายุ..... ปี
๓. เพศ..... ๔. ระดับการศึกษา.....
๕. อาชีพ..... ๖. รายได้/เดือน.....บาท

ผู้สัมภาษณ์/(ผู้วิจัย).....

วิธีสัมภาษณ์ (จดบันทึก,บันทึกเสียง)

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ วันที่...../เดือน...../ปี.....

สถานที่.....เวลา.....น.

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ท่านคิดว่าการพัฒนาชุมชนตามหลักความพอประมาณ มีปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....
.....
.....
.....

๒. ท่านคิดว่าการพัฒนาชุมชนตามหลักความมีเหตุผล มีปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....
.....
.....
.....

๓. ท่านคิดว่าการพัฒนาชุมชนตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....
.....
.....
.....

๔. ท่านคิดว่าการพัฒนาชุมชนตามเงื่อนไขความรู้ มีปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....
.....
.....

๕. ท่านคิดว่าการพัฒนาชุมชนตามเงื่อนไขคุณธรรม มีปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๖. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (เพิ่มเติม)

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านในความกรุณาสำหรับการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

ผู้วิจัย พระหมื่น ธีรจิตโต

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ** : พระหมื่น ธิรจิตโต (สีทน)
- เกิด** : วันที่ ๓๐ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๗
- สถานที่เกิด** : เกิดที่บ้านหาน เมืองหงสา แขวงไชยະບູລີ ประเทศลาว
- การศึกษา** : พ.ศ. ๒๕๖๑ นักระรมชั้นโท วัดพนัญเชิงวรวิหาร ตำบลคลองสวนพลู
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
: พ.ศ. ๒๕๖๐ จบการศึกษา พธ.บ. คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาวิทาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอุบลราชธานี
- อุปสมบท** : เมื่อวันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ณ วัดนายาว
บ้านนายาว เมืองไชยะ แขวงไชยະບູລີ ประเทศลาว
- สังกัด** : วัดศรีมงคล ไชยานาราม บ้านโนนสว่าง (บังเยาะ) นครปากเซ
แขวงจำปาสัก สปป.ลาว
- ปีเข้าศึกษา** : พ.ศ. ๒๕๖๐ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (รป.ม) รุ่น ๑
- ปีที่สำเร็จการศึกษา** : พ.ศ. ๒๕๖๒
- ศึกษาดูงาน** : ศึกษาดูงานนอกสถานที่ ณ ศูนย์ราชการหน่วยงานคือ
คณะกรรมการการเลือกตั้ง วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑
: ศึกษาดูงานต่างประเทศ ณ ประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๓
ธันวาคม ๒๕๖๑
- ที่อยู่ปัจจุบัน** : วัดลาดทราย ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
E-mail : meesithon@hotmail.com

